

Η
ΓΑΛΑΤΕΙΑ

(Από του Γαλλικού). (*)

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΦΛΩΡΙΑΝΟΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α.

Μόλις εἰς τὰς κορυφὰς μου ἡ ἀκτίς ἐφάν' ἡ πρώτη, βασιλεύ' ἡ νύξ ἀκόμη εἰς τὸ βάθος τῶν κοιλάδων, κ' ἐγὼ μόνος εἰς τὰ ὄρη, μόνος ἀγρυπνῶν καὶ ἄδων, ἐνῶ πέραξ μου τὰ πάντα ἔρημος, σιγὴ καὶ σκόπη.

Ἐρωτῶ περὶ τῆς φίλης δάστη, σπῆλαια καὶ βρύσεις, καὶ τοῦ βύρακος τὸν φλοίσβον ὅστις ῥέει κελαρύζων, καὶ τὸν ἄνεμον τοῦ ὄρους, ὅταν στρέφεται συρίζων· ἀλλ' εἰς μάτην· τὰ δεινὰ μου δὲν ἀνακουφίξ' ἡ φύσις.

—ο—

Οὐδ' εἰς τέπητας ἀνθέων, οὐδ' εἰς ῥόδων εὐωδίας δὲν εὐρίσκει ἡ τύχη ἢ στενάζουσα ψυχὴ μου· ἄλους βύρακος θολόνου μόν' οἱ δύο ὀφθαλμοί μου, παλμοὺς ἔρωτος βιαίους ἐντὸς ἔχω τῆς καρδίας.

Ἐνδοκρυν μὲ ἀπαντῶσι καὶ ἀνατολὴ καὶ δύσις, ἀνερχοῦν τοὺς στεναγμούς μου αἱ κοιλάδες καὶ τὰ ὄρη· οἱ πετνηοὶ μ' ἐμὲ γογγύζουσι τῶν ἀέρων ὁδοιπόροι, ἄλλ' εἰς μάτην· τὰ δεινὰ μου δὲν ἀνακουφίξ' ἡ φύσις.

Ταῖοι τοὶ ἦσαν οἱ γόοι τοῦ Ἐλικίου ποιμένος

τῶν ὄχθων τοῦ Τάγου (1), ὃν ἡ φύσις εἶχε πλουσιώσ προικίσει, ἀλλ' ἡ τύχη καὶ ὁ ἔρωσ δὲν ἐδείχθησαν ἐπίσης δαφιλεῖς πρὸς αὐτόν. Πρὸ πολλοῦ ἤδη ἠγάπα τὴν Γαλάτειαν, ἄνευ γλυκείας ἐλπίδος ἀντέρωτος. Αὐτὴ δὲ ἦν ἀπλὴ ποιμενὶς τοῦ αὐτοῦ χωρίου· ἀλλὰ βασιλεὺς θὰ ἦτο τοῦ κόσμου, ἀν τοῦ κόσμου τὸ σκῆπτρον ἐδίδοτο τῇ συνετωτάτῃ.

Μέλλων νὰ διηγηθῶ τὰς περιπετείας τῆς Γαλατείας καὶ τοῦ Ἐλικίου, θὰ συμπεριλάβω καὶ ἄλλας ἄλλων ἐραστῶν, οὓς ἠθέλησεν ὁ ἔρωσ νὰ δοκιμάσῃ, καὶ θὰ περιγράψω τὰ ἀγροτικὰ ἔθνη· ὑμεῖς δὲ οἱ ἐν τοῖς ἀγροῖς μόνον τὴν εὐτυχίαν εὐρίσκοντες, καρδίαι εὐαίσθητοι, αἷς ἡ θεὰ πεδιάδος ὑπογελώσης, ὁ ῥόχθος ὕδατος· ἀναβρύοντες παρέχουσι ἡδονὴν ἴσην πρὸς τὴν παρέχει τὸ αἶσθημα ἀγαθῆς πράξεως, εἴθε ἀναγινώσκοντές με νὰ εὐρητέ τινα τέρψιν!

Μεταξὺ πάντων τῶν ποιμένων, ὅσοι ἠγάπων τὴν Γαλάτειαν, ὁ Ἐλικίου ἦν μὲν ὁ θερμότερος, ἀλλ' ὁ ἥττον τολμηρὸς ἐν ταύτῃ. Ἡ δὲ δειλία τοῦ προῆρῆτο ἀπὸ μόνον σέβας. Μαίρις ὁ πατήρ τῆς Γαλατείας ἦν ὁ πλουσιώτερος τῆς ἐπαρχίας γεωργός· ἡ δὲ τοῦ Ἐλικίου περιουσία συνέκειτο ἐκ πενιχρᾶς μόνον καλύβης καὶ ὀλίγων αἰγῶν.

Μεταξὺ δὲ τῶν ἀντιζήλων του, ὁ Ἐραστρὸς ἦν μὲν αὐτοῦ πλουσιώτερος, ἀλλ' οὐχὶ εὐτυχέστερος οὐδ' αὐτός. Ψυχρὸς ἄλλοτε καὶ ἀνίσθητος θεωρούμενος μεταξὺ τῶν ποιμένων, δὲν ἀδυνήθη ὅμως ν' ἀντισταθῆ εἰς τῆς Γαλατείας τὰ θελήματα. Τὴν ἠγάπα, ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς ἠλπίζεν εὐὐ ανταγαπάται. Ἀφελὴς, καὶ

(*) Τὸ μὲν πεζὸν ὑπὸ τινος Μεγαλοπολίτου, τὸ δὲ ἔμμετρον ὑπὸ Δ. Σ. Β.

(1) Ποταμοῦ τῆς Πορτογαλλίας.

τούς τρόπους ὀλίγον περιποιητικὸς, ἠσθάνετο μὲν, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκφράσῃ τὸ αἰσθημὰ του. Ἡ φύσις πλάττουσα αὐτὸν, ὡς μόνην προίκα τῷ ἔδωκε ἀγαθότητα τῆς καρδίας.

Μίαν ἡμέραν ὁ Ἐλικίω, εἰς ἔρημον κοιλάδα τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγάπης του ἀναπολῶν, εἶδεν ἐρχόμενον τὸν Ἐραστρον, καὶ κατόπιν αὐτοῦ τὸ ποιμνίον του, οὗ τὴν διεύθυνσιν εἶχεν ἐμπιστευθῆν εἰς τοὺς κύνάς του. Τὰ ἀγαθὰ δὲ ταῦτα ζῶα ἐφαινοντο ὡς μαντεύοντα ὅτι ὁ κύριος αὐτῶν ἐρωτῶλητος παρημέλει τὰ πρόβατά του· δι' ὃ καὶ περιεργόμενα αὐτὰ, ἐπέσπευδον τὰ βραδυποροῦντα, συνήγον τὰ ἀποπλανώμενα, καὶ ἐξετέλουν καθήκον κυνὸς ἐν ταύτῳ καὶ ποιμένος.

Ἄμα δ' ἔφθασεν ὁ Ἐραστρὸς πλησίον τοῦ Ἐλικίου, ἐλπίζων, εἶπεν, ὅτι δὲν ὀργίζεσαι διότι ἀγαπῶ τὴν Γαλάτειαν· ἐξέρχεις ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ μὴ τὴν ἀγαπᾷ· ὅταν θ' ἀποκόψω τ' ἀρνία μου, φαρμακερὰ βότανα ἀντὶ χλόης νὰ εὐρίσκουν μόνα εἰς τοὺς ἀγρούς, ἂν πολλάκις δὲν ἀπεπειράθην νὰ λησμονήσω τὸν ἔρωτά μου. Ἡρώτητα ὄλους τοὺς ἐγγχωσίους μου ἰατροὺς, ἀλλὰ κανεὶς τῶν δὲν μὲ ἰάτρυσσε, καὶ ἐρχομαι νὰ σοὶ ζητήσω τὴν ἀδειαν ν' ἀποθάνω μὲ τὸ πάθος μου. Δός μοι τὴν ἀδειαν, καὶ τίποτε δὲν ἔχεις νὰ φοβῆθῃς· σὺ ἐρασμώτερος τῶν ποιμένων δὲν ἐμκλάζεις τὴν καρδίαν τῆς Γαλατείας, τί φοβείσαι ἀπὸ βουκόλου, οἷος ἐγώ;

Ὁ δ' Ἐλικίω μειδιάσας εἶπε: Φίλε δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ ἦμαι ζηλότυπος· αἱ θλίψεις σου εἶναι θλίψεις μου· καὶ καθ' ὃ κοιναὶ πρέπει νὰ μᾶς συνδέωσιν. Ἀπὸ τοῦδε ἄς μὴ χωρισθῶμεν, ἀλλ' ἄς ὀμιλῶμεν περὶ τῆς Γαλατείας πάντοτε, καὶ ἡ φιλία ἴσως ἀνακουφίξῃ τοὺς πόνους τοῦ ἔρωτος· οὕτως οἱ δύο ἀντιζήλοιοι, φίλοι γενόμενοι, ἠτοίμαζον τοὺς αὐλοὺς τῶν εἰς συμφωνίαν, ὅταν ἐράνη ἐπὶ τοῦ λόφου ἡ Γαλάτεια μετὰ τοῦ ποιμνίου τῆς ἀπλοῦς στηθάδεσμος καὶ ἐνδυμα πενιχροῦ ὑφάσματος ἀπετέλουν ὄλον αὐτῆς τὸν καλλωπισμὸν· ἀλλὰ τὸ ὠραῖον ἀνάστημά της ἀνεδείκνυε τὴν ἀπλὴν ἐκείνην ἐνδυμασίαν χαριστάτην, ἡ μικρὰ καὶ ξανθὴ κόμη της ἐκυμάτει ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς, καὶ κάλυμμα ψιθίνων προσφύλαττε τὸ πρόσωπόν της ἀπὸ τοῦ ἡλίου τὸν καύσων. Οὕτως ἀπλῆ ὡς τοῦ ἀγροῦ τὰ ἄνθη ἦτον ὠραία καὶ δὲν τὸ ἤξευρε.

Ὁ Ἐλικίω ἐπροχώρησε τότε νὰ τῇ ὀμιλήσῃ· ἀλλ' οἱ κύνες τῆς Γαλατείας, πιστοὶ τοῦ ποιμνίου φρουροὶ, ἐφώρμησαν κατὰ τοῦ ποιμένος, ἰσχυρῶς ὑλακτοῦντες· μόλις δὲ τὸν ἀνεγνώρισαν, καὶ ὡς αἰσχυνοῦντες διὰ τὸ λάθος τῶν, ἐκυψαν τὴν κεφαλὴν, καὶ σκίνοντες ἐκρυπτον τὰς κεφαλὰς τῶν ὑπὸ τὰς θωπευτικὰς αὐτοῦ χεῖρας. Ὁ δὲ τῶν κρινῶν ἡγεμὸν, ὃν ὁ Ἐλικίω πολλάκις ἀπὸ τοῦ ἄρτου του εἶχε θρέψει, ἰδὼν τὸν ποιμένα, ἦλθε πρὸς αὐτὸν, τὴν κεφαλὴν ὀρθῶν, καὶ κινῶν τὸν κωδωνίσκον του, καὶ ὄλα τὰ πρόβατα τὸν ἠκολούθησαν. Τότε ὁ Ἐλικίω ἠνέφξε τὴν ἀρτοθήκην του, καὶ διένειμεν εἰς τοὺς κύνας καὶ εἰς τὸ ποιμνίον ὄλον τὸ περιεχόμενον, ἐν ᾧ χάραξ δάκρυα ἔρρεον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του. Ἡ δὲ ποιμενὶς τεθηρωμένη ὅτι τὰ πρόβατά της ἀνεγνώρισαν τό-

σον καλὰ τὸν ἐραστὴν της, ἔσπευσε πρὸς τὸν κρινὸν, τὸν ἐκτύπησε μὲ τὴν ῥάβδον της, ἐρυθριῶσα, καὶ τὸν ἠνάγκασε νὰ μακρυνθῇ τοῦ Ἐλικίου.

Ὁ δὲ ποιμὴν ἐπιπλήττων αὐτὴν διὰ τὸ ὀργίλον της τοῦτο κίνημα, διὰ τί, τῇ λέγει, ἐμὲ θέλουσα, τιμωρεῖς τὰ ἀρνία σου; Αὐταὶ αἱ νομαὶ εἰσι τῆς χώρας αἱ ἀρισταὶ· ἐὰν θέλῃς φεύγε ἐμὲ, ἀλλ' ἄφες με τὰ ἀρνία σου, καὶ ἐγὼ θὰ λησμονήσω τὰς αἰγὰς μου δι' αὐτά. Ἄν δ' ἡ χάρις αὐτῇ σοὶ φαίνεται ὑπέρμετρος, ἐκλεξον ποῦ θέλεις νὰ διατρίβῃς δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, καὶ φεύγω ἐκείθεν διὰ νὰ εὐχαριστηθῆς. Ἐλικίω, ἀπεκρίθη ἡ Γαλάτεια, δὲν στρέφω τὰ πρόβατά μου ἀλλοῦ διὰ νὰ μακρυνθῶ ἀπὸ σοῦ, θέλω νὰ τὰ φέρω εἰς τὸν ῥύακα τῶν φοινίκων, ὅπου μὲ περιμένει ἡ φίλη μου Ἀνθῶ. Εὐγνωμονῶ εἰς τὰς προτάσεις σου, καὶ σοὶ τὸ ἀποδεικνύω διασκεδάζουσα τὰς ὑποψίας σου. Ἀκόμη δὲ μακρυνομένη ὠμίλει, ὅταν ὁ Ἐραστρὸς ἐφώνηζε μακροῦθεν: Εἶθε νὰ ἀγαπήσῃς τινὰ, ὅστις νὰ φέρεται πρὸς σὲ ὡς σὺ πρὸς ἡμᾶς· εἶθε... Καὶ ἤθελε προσθέσει καὶ ἄλλα, ἂν ἡ Γαλάτεια, μακρυνομένη πάντοτε, δὲν ἤρχιζε νὰ τραγῳδῆ. Καὶ ὁ πλέον παρωργισμένος ἐραστὴς προτιμᾷ μᾶλλον ν' ἀκούῃ τῆς φωνῆς τῆς ἐρωμένης του, παρά νὰ τὴν ὑβρίζῃ. Ἐσιώπησε λοιπὸν ὁ Ἐραστρὸς, ἡ δὲ Γαλάτεια ἔψαλλε ταῦτα:

Τὸ ὠραῖον ποιμνίον μου εἶν' ἡ μόνη μέριμνά μου· δι' αὐτὸ ἐλπίδες, φόβοι, καὶ οἱ πόθοι μου ἀθροῖο.

Ὅταν διαυγῆς ὁ ῥύαξ, ὅταν δροσερὰ ἡ χλόη, ὅταν εὐθυμα τ' ἀρνία, εἶναι πλήρης ἡ χαρὰ μου.

—o—

Ἄδιόφορον μοὶ εἶναι σκότος, φῶς, χειμῶν ἢ θέρος, πάντοτε εὐθυμος, πρὸς πάντας φίλη, καὶ πρὸς πάντας ἴση, δὲν ἤξευρω τ' εἶν' ἡ ἔχθρα, δὲν μ' ἐνέπνευσέ τις μίση, ἐκτὸς πλὴν ὁ κακὸς λύκος, κ' ὁ κακώτερός του ἔρως.

—o—

Ὁ Πᾶν, μακρυνέτους πάντα ἀπ' ἐμοῦ καὶ τοῦ ποιμνίου! Κατ' ἐκείνου σᾶς φυλάττει, πρόβατα, ὁ πιστὸς κύων. Κατ' αὐτοῦ δ' ἐγὼ δὲν ἔχω εἰμὴ τοῦτο τὸ ῥάβδιον... Πλὴν μ' ἀρκεῖ τὸ λεπτόν τοῦτο καθ' ἑνὸς μαφοῦ παιδίου.

Τελειώνουσα τὸ ἄσμα τῆς ἡ Γαλάτεια ἔφθασεν εἰς τὸν ῥύακα τῶν φοινίκων, ὅπου ἡ Ἀνθῶ, ἡ φιλιτάτη τῶν φίλων της, ἡ ἐμπεπιστευμένη τῶν πλεόν ἀποζήτητων της διανοιῶν, τὴν περιέμενε. Παρὰ τὴν δὲ τοῦ ῥύακος καθήσασαι ἐτέρποντο ἄνθη δρέπουσαι, ὅταν παρετήρησαν μακροῦθεν ποιμενίδα, ἀγνωστον εἰς αὐτάς, ἥτις, νῆα καὶ ὠραία ἐφαίνετο, ὡς ὑπὸ βαθείας καταβεβλημένη λύπης. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἰσταμένη ἀνεστέναζε, καὶ ἔτεινε πρὸς τὸν οὐρανὸν ὀφθαλμοὺς δακρυόντας. Ὅλη δὲ εἰς τὴν θλίψιν της παραδεδομένη, δὲν εἶδε τὴν Γαλάτειαν, ἀλλ' εἰς τὸν ῥύακα προσελθοῦσα, καὶ ὕδατος τὴν παλάμην πληρώσασα, ἐνίψε τοὺς ὑπὸ θρήνων πεπονημένους της ὀφθαλμούς. Φεῦ! ἐπεφώνησε, δὲν ὑπάρχει ὕδωρ, σβέσον τὸ βιβρωσκόν μου πῦρ!

Τότε ἡ Γαλάτεια καὶ ἡ Ἀνθῶ ἔδραμον πρὸς τὴν ξάνην. Ἐὰν ὁ οὐρανὸς, τῇ εἶπον, οἰκτεῖρη τὰ δάκρυά σου ὅσον ἡμεῖς, μετ' ὀλίγον δὲν θὰ ἔχῃς αἰτίαν νὰ

κλαίει· θλιβόμεθα διὰ τὰ δεινά σου ἂν καὶ δὲν τὰ γνωρίζομεν. Πολλάκις εὐρίσκομεν ἐν τῇ διηγῆσει τῶν δεινῶν ἀνακούφισιν· ἀλλὰ τολμῶμεν νὰ σοὶ ζητήσωμεν νὰ μᾶς τὰ διηγηθῆς, διότι ἴσως τοῦτο ἀνακούφισις τὸν πόνον σου. Ἡ διήγησίς μου, ἀπεκρίθη ἡ ἀγνωστος ξένη, ἡ μ' ἀφαιρέσῃ ἴσως καὶ τὴν φιλίαν, ἣν φαίνεσθε ὅτι μοὶ ὑπόσχεσθε. Ὅταν μάθῃτε ὅτι ἔρως εἶνε τῶν δεινῶν μου τὸ αἷτιον, δυναμαὶ πλείον νὰ ἐλπίζω παρ' ὑμῶν συμπάθειαν; Αἱ ποιμενίδες τὴν καθυσύχασαν ὡς πρὸς τοῦτο, καὶ ἔπειτα τὴν ᾠδήγησαν εἰς μεμονωμένον ἄλσος, ἐκάθησαν ὑπὸ παχείαν σκιάν, καὶ ἡ ξένη ἤρχισε τὴν ἱστορίαν της.

α Το χωρίον μου κεῖται παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἡνίου περιφόμενον διὰ τὴν δυκύγειαν τῶν ὑδάτων του. Ὁ πατήρ μου εἶνε γεωργός, καὶ μόναι αἱ ἀγροτικαὶ ἐργασίαι ἠσχόλουν ὅλον τὸν βίον μου. Πᾶσαν πρῶτάν ἔφερον τὰ πρόβατα εἰς βοσκὴν, καὶ μόνη εἰς τὸ δάσος δὲν ἔστενοχωροῦμην, ἀλλ' ἤκουον τὰ πτηνὰ κελαδοῦντα, καὶ ἐφαλλον μετ' αὐτῶν, καὶ ἔδορον τὸ πορφυροῦν ῥόδον, καὶ τὸ ἄσπιλον κρίνον, καὶ τὸ ποικίλον γαρόφαλον. Ἐπλεον τὰ ἄνθη εἰς στέφανον, καὶ ἤμην τόσον εὐδαίμων· ἡγάπων μόνον τὰ ἀρνία μου, καὶ ἀνεζήτητον μόνος τὰς πεδιάδας καὶ τὰ ἄνθη καὶ τὴν σκιάν τὴν παχείαν. »

α Ποσάκις ἐχλεύασα τὰ δάκρυα καὶ τοὺς στεναγμούς ποιμενίδων, αἰτινας μοὶ ὠμίλου περὶ ἔρωτος! Ἐνθυμοῦμαι τὴν νέαν Λυδίαν. Ἠθέε ποτε, καὶ ριφθεῖσα εἰς τὸν τράχηλόν μου, ἤρχισε νὰ κλαίῃ ἀπαρηγορήτως. Ἡ ἀπελπισία της μ' ἐτάραξε· ἀπέμαξα δὲ τὰ δάκρυά της, καὶ παραλαβοῦσα αὐτὴν εἰς τὰς ἀγκάλας μου, τὴν ἠρώτησα μετὰ γλυκύτητος, τί τὸ αἷτιον τῶν τόσων δάκρυών της; ὁ πατήρ σου, ἀνέκραξα, ἀπέθανε; τὰ πρόβατά σου ἔχασες; Ἀχ! φιλάτη μου Θεανῶ, μοὶ ἀπεκρίθη, τίποτε νὰ μὲ παρηγορήσῃ δὲν δύναται· ἀνεχώρησε... ἀνεχώρησε, καὶ σήμερον τὸ πρῶτ' εἶδον τὴν ποιμενίδα Λευκαδίαν, κρατοῦσαν τὴν ῥοδόχρου ταινίαν, ἣν εἶχον δώσει χθές εἰς τὸν ἀχάριστον ἐκεῖνον. Σὰς βεβιαῶ, ἀξίερχαστοι ποιμενίδες, ὅτι δὲν ἠδυνήθην νὰ κρατήσω τὸν γέλωτα ἀπὸ τοιαύτην διήγησιν, διακοπτομένην ἀπὸ λυγμούς. Ἡ Λυδία ἐπειράχθη· καὶ ἂν οὐ μὲ παρετήρησε, ταπεινώσασα τὴν κεφαλὴν, ἠθέλησε ν' ἀπομακρυνθῆ, ἀλλὰ τὴν ἐμπόδισα· Θεανῶ, μοὶ λέγει, ἂν ποτε αἰσθανθῆς πάθος, ὡς ἐγώ, εἶθε νὰ εὕρῃς παρηγορίαν παρ' ἐκείνων, πρὸς οὓς τὸ ἐμπιστευθῆς, οἷαν ἐγὼ σήμερον εὗρον παρὰ σοῦ. Τοιαύτη ἦν ἡ εὐχὴ τῆς Λυδίας, ἡ σήμερον ἴσως, ποιμενίδες μου, ἐκπληροῦται. »

α Ἡμῖν ἐλευθέρα καὶ εὐδαίμων· ἀλλ' ἡ εὐδαίμωνία μου ἦν ὀλιγοχρόνιος. Ἐν ᾧ μίαν ἡμέραν, παραμονὴν πανηγύρεως τοῦ χωρίου μας, ἐπορευόμεθα πολλὰ ποιμενίδες νὰ φέρωμεν κλάδους καὶ ἄνθη πρὸς κόσμησιν τοῦ ναοῦ μας, καθ' ὁδὸν ἀπηντήσαμεν ὑπὸ σκιάν μύρτων, καθήμενους ποιμένας τινάς, οἵτινες πάντες συγγενεῖς ἢ φίλοι μας ὄντες, μᾶς ἐπλησίασαν· ἔξ δὲ τούτων αὐθαρημῶς μᾶς ἐπρότειναν, αὐτοὶ νὰ μᾶς φέρωσι τοὺς κλάδους, ὧν εἶχομεν χρεῖαν. Ἐδέχθημεν τὴν πρότασίν των, καὶ ἂν οὐ ἀνεχώρησαν, ἔμειναν μετὰ τῶν λοιπῶν φίλων των, ἐν οἷς πρῶ-

τὴν ἡδὴ φορὰν διέκρινα καὶ ξένον τινά. Μόλις τὸν παρετήρησα, καὶ ἠσθάνθην ὅτι τὰς φλέβας μου διέτρεχε πῦρ, οὐ δὲν ἐγνωρίζον τὴν αἰτίαν. Τότε διενόθη νὰ ῥιφθῶ εἰς τὰ γόνατα τῆς Λυδίας, εὐρισκομένης ἐκεῖ, καὶ νὰ τὴν ζητήσω συγγνώμην ὅτι δὲν τὴν εὐσπλαγγίσθην διὰ τὸ πάθος, ὃ ἡδὴ ἤρχισα ἡ ἰδία αἰσθανομένη. »

α Ἦν δὲ εὐκολον ν' ἀναγνωσθῆ ἐπὶ τοῦ προσώπου μου ὅτι συνέβαινε ἐν τῇ καρδίᾳ μου· ἀλλὰ πάντες ἦσαν προσηλωμένοι πρὸς τὸν ξένον, παρακαλοῦντες αὐτὸν νὰ ἀποτελειώσῃ ἄσμα, ὃ ἡ ἀφίξις μας εἶχε διακόψει· ὦ! πόσον ἐπαλλεν ἡ καρδίᾳ μου, μήπως ψάλλῃ ἔρωτος ἄσμα, ὅταν τέλος, ἐνδοῦς εἰς τὰς παρακλήσεις των, τὸ ἐπανελάβεν· ἂν, ἔλεγον κατ' ἑμαυτὴν, ἦνε ἐρωτόληπτος, ἐρωτικὸν θὰ ἦνε καὶ τὸ ἄσμα του. Εὐτυχῶς ὅμως ἐψάλεν ἀγροτικῶ βίου τέλει, καὶ τίνι τρόπῳ διατηροῦνται τὰ πρόβατα, καὶ ὅχι κανὲν ὃ διὰ τὰς ποιμενίδας εἶνε θάνατος. »

Μόλις ἐτελείωσε τὸ ἄσμα του, καὶ εἶδομεν ἐπανερχομένους τοὺς πορευθέντας νὰ φέρωσι κλάδους· ἦσαν δὲ τόσον φορτωμένοι, ὥστε ὅταν ἐβάδιζον ἐν γραμμῇ, σφιγκτὰ κρατοῦμενοι, ἠθέλες νομίσει ὅτι ἐβλεπες πλησιάζοντα σὺ δένδρον λόφον· φθάσαντες δὲ ἀπέθεσαν τὸ φορτίον των, καὶ προσέφερον εἰς ἐκάστην ποιμενίδα στέφανον παντὸς εἶδους ἀνθέων, ὃν προθύμως ἐδέχθημεν. Ἐν ᾧ δὲ προπαρεσκευαζόμεθα νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸ χωρίον μας, ὁ γεροντότερος, Ἐλευθέριος ὀνόματι, μᾶς ἐσταμάτησεν, εἰπὼν· πρέπει τώρα ἐκάστη ἐξ ὑμῶν νὰ μᾶς ἀνταμείψῃ διὰ τοὺς κόπους μας, δίδουσα τὸν στέφανόν της πρὸς ὅτινα προτιμᾷ. Τῷ ὄντι δικαιοτάτον, ἀπεκρίθη τις τῶν συντρόφων μου, καὶ συγχρόνως ἐπέθηκε τὸν ἰδικόν της στέφανον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἐξαδέλφου της· καὶ τὸ παράδειγμα της ἀκολουθήσασαι καὶ αἱ λοιπαὶ ἐξελέξατο ἐκάστη τὸν συγγενῆ της. Μόνη δ' ἐγὼ ἐμεινα τελευταία, διότι οὔτε ἐξάδελφον, οὔτε ἄλλον συγγενῆ κατ' εὐτυχίαν εἶχον μετὰξὺ ἐκείνων. Τέλος μετὰ τινος στιγμᾶς διαταγμοῦ, πλησιάσασα τὸν ξένον, τῷ εἶπα· σοὶ προσφέρω τοῦτον τὸν στέφανον ἐν ὀνόματι πασῶν τῶν συντρόφων μου, πρὸς ἀμοιβὴν τῆς εὐχαριστήσεως, ἣν τὸ ἄσμα σου μᾶς ἐπροξένησε. Ἦς ὀλίγας ταύτας λέξεις ἀπήγγειλα ἀπνευστί, μὴ τολμῶσα νὰ ὑψώσω τοὺς ὀφθαλμούςς πρὸς ὃν ἔστειρον, ἐν ᾧ ἡ χεὶρ μου ἔτρεψε τόσον, ὥστε ἐνόμισα ὅτι ὁ στέφανος μοὶ διέφυγε. »

α Ὁ ξένος ἐδέχθη τὸν στέφανον μετ' εὐγνωμοσύνης καὶ μετριότητος, καὶ καθ' ἣν στιγμὴν δὲν ἠδύνατό τις νὰ τὸν ἀκούσῃ, μοὶ εἶπε, ταπεινῇ τῇ φωνῇ· πολὺ ἀκριβὰ σ' ἐπλήρωσα διὰ τοῦτον τὸν στέφανον, καθότι σὺ μὲν ἔδωκες εἰς ἐμὲ μόνον ἄνθη, ἐγὼ δὲ εἰς σέ... καὶ δὲν ἠδυνήθην νὰ τελειώσῃ τὸν λόγον του. Ἐν τούτοις αἱ σύντροφοί μου μ' ἐδίαζον ν' ἀναχωρήσω· διὸ πρὸς αὐτὸν μὲν δὲν ἀπεκρίθην οὐδὲν, ἀλλὰ μακρυνομένη τὸν παρετήρουν ὅσον περισσότερον καιρὸν ἠδυνάμην, καὶ ἔως νὰ φθάσω εἰς τὸ χωρίον μου αὐτὸν μόνον εἶχον εἰς τὸν νοῦν μου. »

α Τὴν δ' ἐπαυριον, ἡμέραν τῆς πανηγύρεως, μετὰ τὴν πρὸς τὸν ὑψίστον δοξολογίαν, πάντες οἱ κάτοι-

κοι τοῦ χωρίου καὶ τῶν περίξ συνήλθον εἰς τὸ εὐρυχωρότατον μέρος, ὅπου ἐπρόκειτο νὰ ἀγωνισθῶσιν εἰς διάφορα παιγνίδια ἀγροτικοῦ βίου. Πολλοὶ ποιμένες, ἀγέρωχοι διὰ τὴν ἀκμάζουσαν ἡλικίαν των, τὴν βωμολαιότητα καὶ τὴν εὐστροφίαν των, ἐπαρουσιάσθησαν εἰς τὸ στάδιον τοῦ ἀγῶνος τίς νὰ λάβῃ τὸ βραβεῖον τῆς πάλης, τοῦ ἄλματος καὶ τοῦ δρόμου, ὅπερ εἰς πάντας ἐρκινετο ὅτι ἀνήκεν. Ἐγὼ δὲ ἐνδιεφερόμην πρὸ πάντων περὶ ἐνός, ὃς ὑπερβάς τοὺς ἄλλους εἰς παντὸς εἶδους παιγνίδια, ἐχειροκροτήθη παρὰ πάντων. Ὁ Ἀλανίων, ἔλεγον, εἶνε ταχύτερος τοῦ Σιλβαίου, ὁ Μαρσίλλιος ἀνδρείότερος τοῦ Λυσάνδρου, ἀλλ' ὁ Ἀρτίδωρος ὑπερέχει πάντας πρὸς πάντα. Ἦκουον μὲν τοὺς λόγους τούτους, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμων νὰ τοὺς ἀντικρούω, καὶ ὑπὸ τὸ πρῶσιγμα ὅτι δὲν τοὺς ἤκουον, εὐχαριστοῦμην νὰ τοὺς ἀκούω πολλὰκις ἐπαναλαμβάνομένους.»

Ἡ ὥραία ἐκείνη ἡμέρα παρήλθε· τὴν δὲ ἀκόλουθον ἡμέραν δώδεκα νέει, τὸ ἄνθος τοῦ χωρίου, συνήλθον μὲν, καὶ, προπορευομένου αὐλοῦ, ἐπορεύθημεν εἰς λιμῶνα χρεῦουσσι, ὅπου εὗρομεν τὸν Ἀρτίδωρον μετὰ τῶν λοιπῶν μας ποιμένων, οἵτινες καθὼς μας εἶδον, ἔσπευταν νὰ πιασθῶσιν εἰς τὸν χορὸν μας. Οὕτω λοιπὸν ἕκαστος ποιμὴν εὗρεθ' ἑαυτὸν μετὰ δύο ποιμνίδων, καὶ ἡ τέως ἀδιάσπαστος ἄλυσίς μας ἐδιπλασιάσθη· κἀλαμοὶ τότε συνώδευον τὸν αὐλὸν μας, καὶ ὁ χορὸς ἀπέβαινε ζωηρότερος. Ἐγὼ δ' ἐνόμιζον ἑμαυτὴν εὐτυχή, ὅτι ἡ χεὶρ μου συνέχετο τῇ τοῦ Ἀρτίδωρου. Ἐκ τῆς σφοδρᾶς ὄμως ἐντυπώσεως, ἣν ἡ χεὶρ μου ἐπροξένησε, μοὶ ἐπήλθε νὰ διαρρήξω τὸν χορὸν, ἀλλ' ὁ Ἀρτίδωρος, ὅστις τὸ ἐνόησε κατὰ τύχην, μ' ἀπήλλαξε, κρατῶν με σφιγκτότερον. Ἡ θεραπεία ὄμως ἦν χειροτέρα τοῦ κακοῦ.

Τέλος μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ χοροῦ ἐκαθήσαμεν ἐπὶ τῆς χλόης, πάντων ἐπιθυμούντων ν' ἀκούσωσι τὸν Ἀρτίδωρον νὰ τραγωδήσῃ, ὃς δὲν ἐβράδυνε νὰ τὸ ἐνοήσῃ, καὶ ἤρχισε. Οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὸ ἄσμα του, καὶ ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς τὸ ἐπαναλάβω, ἂν καὶ γνωρίζω ὅτι δὲν ὀ ἀπαφύγω τὰ δάκρυα εἰς τόσον γλυκεῖαν ἀνάμνησιν.»

Καὶ τὰς κλαυθμῶνας εἶν' ἡ γῆ, βρασάνων κατοικίᾳ τὴν καταψύχει ὁ χειμῶν, τὴν πυρπολεῖ τὸ θέρος. Ἄλλ' ἅμα τὴν προσμειδίᾳ παρήγορος ὁ ἔρωσ, γίνεται γέλωσ ὁ κλαυθμὸς, καὶ ὁ χειμῶν εὐδία
 Ἔρωσ μ' αὐραν ζωογόνον
 τὴν ὑψηλίον φαιδρύνεις,
 σὺ γλυκὺν μὰς δίδεις πόνον,
 καὶ τὸν πόνον σὺ πραινῶεις.

Ὁρῆν ἢ ὀλίφιν ἢ ψυχὴν τοῦ ἔραστοῦ δὲν τρέφει. Τὴν τρυφερὰν καρδίαν του ὀδύνη ἂν ἐκφλέγῃ, πρὸς τὴν ἠδονήν ἔρχεται, σὲ ἀγαπῶ τῇ λέγει, καὶ εἰς τὴν ψυχὴν σου οὐράνιος γαλήνη ἐπιστρέφει.
 Ἔρωσ, ἢ αὐραν κτλ.

Χθὲς ἦσαν δύο ἔραστοὶ ἐν μέσῳ τοῦ δρυμῶνος, περὶ τοῦ ἕμεναίου των ἐβόωντο ὁμιλοῦντες· καὶ ἤκουσα νὰ λέγωσι, διακρίνοντες, θρηνησάμενοι· «Νὰ πάσχουν δύο κἀλλιον παρὰ νὰ χαίρ' εἰς μόνος.»
 Ἔρωσ, ἢ αὐραν κτλ.

Ἄκαιρός ἦν ἤδη νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸ χωρίον, ὅτε πᾶς ποιμὴν προσέφερε τὸν βραχιονά του εἰς τὴν ποιμενίδα του. Ὁ δὲ Ἀντίδωρος, εἶτε κατὰ τύχην, εἶτε μὲ σκοπὸν, μοὶ προσέφερε τὸν ἐδικόν του, καὶ οὕτως ἐβαδίζομεν ἐν σιωπῇ, χωρὶς οὐδέτερος νὰ τολμήσῃ νὰ ὑψώσῃ βλέμμα πρὸς τὸν ἄλλον, ἀλλὰ καὶ οἱ δύο παρετηροῦμεν νὰ εὗρωμεν εὐκαιρίαν πότε δὲν ἐβλεπεν ὁ εἰς τὸν ἄλλον ἢ καὶ ὁ ἄλλος, ἐν βλέμμα ἐπ' αὐτοῦ· καὶ ὅταν οἱ ὀφθαλμοὶ μας ἤρχοντο εἰς συνάντησιν, εὐθὺς πάλιν ἐταπεινοῦντο πρὸς τὴν γῆν. Τελευταῖον τῷ εἶπον: «Χρόνος θὰ σοὶ ἐράνη ἢ ὀλιγοχρόνιος ἐνταῦθα διατριβὴ σου, ἐν ἀφῆκες εἰς τὸ χωρίον σου προσφιλέ; τ. ἀντικείμενον. — Ὅ,τι καὶ ἂν ἔχω ἐδίδον, μοὶ εἶπεν, ἂν ἀπελάμβανεν τοιαύτης εὐτυχείας ἡμέρας μέχρι τέλους τῆς ζωῆς μου. — Ἀγαπᾶς λοιπὸν πολὺ τὰς πανηγύρεις; Ὡ! δὲν εἶνε πλέον πανηγύρεις· καὶ ἀνασπενταγμὸς τὸν διέφυγεν, ὡς καὶ ἐμὲ, ἐν ᾧ συγχρόνως ἐσφιγξες τὴν χεὶρά μου τόσον, ὥστε ἀκόμη νομίζω ὅτι μὲ κρατεῖ.»

Ἐν τούτοις ὁ γέρον Ἐλευθέριος, οὗ τινος πάντες ἐσέβαντο τὰς συμβουλάς, ἐπρότεινε νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸ χωρίον ψάλλοντες ἐπωδὸν τινα, ὅπως περιχαρῶς εἴχομεν ἐξέλθει. Ἐμὲ ἐπεφόρτισαν πρὸς τοῦτο, ἥτις ὠφελουμένη ἀπὸ τὴν περιστάσιν ἀπεύθυνα παραινέσεις τινὰς πρὸς τὸν Ἀρτίδωρον, πρὸς ὃν ἔχουσα ἐστραμμένον τὸ ὄμμα ἤρχισα ψάλλουσα ὡς ἐξῆς:

Τὰ ἄνθη ἂν τοῦ ἔρωτος ποθῆς νὰ προσυλάξῃς, ἐπιμελῶς περίβαλλε τοῦ μυστικοῦ τὸν φράκτην. Εἰς τὰς χαράς, τὰς λύπας σου, κ' εἰς ὄλας σου τὰς πράξεις, μὴ γάλον καὶ ἀπρόσεκτον τὴν γλώσσαν ἔχε κράκτην.
 Εἰς τὴν ψυχὴν τὸ ἄρωμα τοῦ ἔρωτος ἐγκλείω, φοβήσου μὴ ἐξατμισθῇ, καὶ σκέπε τὸ ἄγγειον.

Ψυχραὶ καρδίαι λοιδοροῦν τὸν ἔρωτα εἰς μάττην· εἶν' ἀδελφὸς τῆς ἀρετῆς, καὶ τὰς ψυχὰς στολλῆει. Τὸ σκοτεινὸν μυστήριον τὴν φλόγα του ἀγνίζει, καὶ χαίρει μάλιστα, τερῶν σιγῆν εὐγλωττοτάτην.
 Εἰς τὴν ψυχὴν . . . .

Φρούρει τὴν γλώσσαν, μὴ φωνὰς, μὴ λόγους, μὴ καυχήσεις. Κλαῖε πρὸς μόνην τὴν ἡγῶν τοῦ δάσους, ἂν θὰ κλαύσῃς. Ἄν διὰ σὲ δὲν ὀνάσαι τὰς λύπας νὰ τηρήσῃς, δὲν θὰ τηρήσῃς διὰ σὲ οὐδὲ τὰς ἀπολαύσεις.
 Εἰς τὴν ψυχὴν . . . .

Τὰς κλειδάς τῆς καρδίας σου μὴ δίδῃς εἰς κανένα· τὰ μυστικά της φύλαττε καὶ φρούρει ζηλοτύπως. Φοβοῦ μήπως εἰσέλθωσι κατάσκοποι, καὶ μήπως τὸν ἔρωτα βρασκάνωσι τὰ βλέμματα τὰ ξένα.
 Εἰς τὴν ψυχὴν . . . .

Ἄδὲν ἐξεύρω μὲν ἂν τὸ ἄσμα μου ἤρσεν εἰς τὸν Ἀρτίδωρον, ἀλλὰ δὲν τῷ ἀπέστει ἀνωφελεῖς· καθότι εἰς ὅλον τὸ διάστημα τῆς μετ' ἡμῶν συναναστροφῆς του ἐδείξε τόσην φρόνησιν εἰς τὰς ἀποδιδόμενας πρὸς ἐμὲ φιλοφροσύνας, ὥστε καὶ ἡ πλέον κακολόγος γλώσσα δὲν εἶχεν ἀφορμὴν νὰ εἴπῃ οὔτε λέξιν κατ' αὐτοῦ.
 Ἡ πεπεισμένη πλέον ὅτι ἀγαπῶμαι, τῷ ἐφανέρωσα

ὅ,τι ἔκρυπτον ἐν τῇ καρδίᾳ μου· διὸ καὶ ἀπερασίσαμεν συμφώνως νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ χωρίον του, καθὼς τὸ εἶχε προσιπεῖ, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας νὰ στείλῃ συγγενῆ τινα φίλον του προζηντην πρὸς τὸν πατέρα μου. Καὶ οἱ δύο ἡμεῖθα βέβαιον ὅτι οἱ γονεῖς μας θὰ συγκταταθῶσιν εἰς τοιοῦτον γάμον· καὶ ἐν ᾧ τὰ πάντα ἐφαινοντο συμφωνότατα μὲ τὰ σχέδιά μας, δύο ἡμέρας πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Ἀρτιδώρου, συνέβη, κατὰ κακὴν μου, τύχην νὰ ἐπιστρέψῃ ἡ δίδυμος ἀδελφή μου ἀπὸ τοῦ παρακειμένου χωρίου, ἐλθοῦσα πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν θείων μου, ἧτις, κατὰ παράδοξον σπανιωτάτην σύμπτωσιν, εἶνε πιστὴ εἰκὼν ἐδικῆ μου. Τὸ πρόσωπόν της, τὸ ἀνάστημά της, ἡ φωνή της, τὰ πάντα εἶχον τοσαύτην ὁμοιότητα μεταξὺ ἡμῶν, ὥστε οἱ γονεῖς μας, ἵνα μᾶς διακρίνωσι, μᾶς ἐνέδυσον ἐνδυμασίας διακεκριμένας. Ἀλλὰ τὰ αἰσθητά μας εἶνε πολὺ διάφορα τῆς ὁμοιότητος ἐκείνης· καθότι ἂν ἦσαν καὶ αἱ καρδίαι μας δίδυμοι, δὲν θὰ ἔχυνα ἐγὼ τόσα δάκρυα.»

«Τὴν ἀκόλουθον λοιπὸν ἡμέραν τῆς ἐπιστροφῆς της ἡ ἀδελφή μου ἐσάκρινε τὰ πρόβατά μας πρὶν ἐξυπνήσω· εὐθύς δὲ καθὼς ἐξύπνησα, ἔσπευσα νὰ τὴν ἀκολουθήσω· ἀλλ' ὁ πατήρ μου μ' ἐμπόδισεν ὄλην τὴν ἡμέραν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἀπελπίσθη νὰ ἴδω τὸν Ἀρτιδώρον. Ὅταν ἡ ἀδελφή μου ἐπέστρεψε τὴν ἐσπέραν, τῖδωρον. Ὅταν ἡ ἀδελφή μου ἐπέστρεψε τὴν ἐσπέραν, μοι εἶπεν ὅτι ἔχει σπουδαῖόν τι νὰ μοι εἴπῃ· τότε ἐξεπλάγην προμαντεύουσα τὴν δυστυχίαν μου, καὶ ἀφ' οὗ ἀκούσητε ὅ,τι κατ' ἰδίαν μοι εἶπε, κρίνατε περὶ τῆς ἀψευδοῦς μαντείας μου.»

«Τὸ πρῶτ', ἀδελφή μου, ἐν ᾧ ἔβρισκον τὰ πρόβατα παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἠνάρου, εἶδον ἐρχόμενον πρὸς με ἀγνωστον ποιμένα, ὃς πλησιάσας μ' ἐχαιρέτησε, καὶ ἔλαβε τὴν χεῖρά μου μὲ τόσῃν οικειότητι, ὥστε ὁ τρόπος του μ' ἐξέπληξεν ἐν ταύτῳ καὶ μὲ παρώργισε· οὔτε ἡ σιωπὴ μου, οὔτε ἡ ἀλλοίωσις τοῦ προσώπου μου ἴσχυσαν ν' ἀναχαιτίσωσι τὴν παράφορον ὀρμὴν του. Ἀ! ὦραία μου Θεανῶ, μοι εἶπε, δὲν γνωρίζεις ἐκεῖνον, ὃστις σὲ ἀγαπᾷ περισσότερο ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν σου; Ἐπέισθην, ἀδελφή μου, ὅτι ἦν προκατειλημμένος ἀπὸ σέ, καὶ ἐπειδὴ ἡ ὑπόληψίς σου πολὺ μ' ἐνδιαφέρει, ἠθέλησα νὰ σ' ἀπαλλάξω ἀπᾶς διὰ παντὸς ἀπὸ φορτικῶν ποιμένων, ὃς ἠδύνατο ν' ἀποβῆ τολμηρότερος· ἐπρόσεξα νὰ μὴ ἐννοήσῃ ὅτι ἠπατάτο, καὶ ἀναλαβοῦσα τὸν συνήθη τόνον τῆς Θεανοῦς, τῷ ἀπεκρίθην μὲ τρόπον ὑπερήφανον καὶ καταφρονητικόν, ὅπερ ἴσως πολὺ δὲν σὲ ἱκανοποιεῖ· ἀλλὰ κατ' εὐτυχίαν σου οἱ λόγοι μου τῷ ἔκαμαν τόσῃν ἐντύπωσιν, ὥστε μ' ἐγκατέλιπε, καλῶν με ἀπιστὸν καὶ ἀχάριστον· καὶ ἐμπορῶ νὰ σοι εἶπω μετὰ βεβαιότητος, ὅτι δὲν θὰ τὸν ἴδῃς πλέον.»

«Καταλαμβάνετε, ἀξίεραστοι ποιμενίδες, ποίους παλμούς ἠθανόμην καθ' ὄλην τὴν διήγησιν· ἐδίδον τὸ ἡμισυ τῆς ζωῆς μου νὰ ἦτο τρόπος ἀμέσως τὴν ἐπαύριον νὰ ἀπὴλλαντον τὸν δυστυχῆ ἔραστὴν μου τῆς ἀπάτης. Πόσον μακρὰ μοι ἐφάνη ἐκείνη ἡ νύξ! οἱ ἀστῆρες ἀκόμη ἔλαμπον, ὅταν εὐρέθην ἠδῆ εἰς τὰς πεδιάδας μὲ τὰ πρόβατά μου, ἅτινα ποτὲ δὲν εἶχον βαδίσει ταχύτερον· ἔφθασα τέλος πάντων εἰς τὴν συνήθη διατριβὴν τοῦ Ἀρτιδώρου, ὃν ζῆτῶ, φωνάζω, πρέχω

ἄνω κάτω τὰς ὄχθας, τὰ δάση, τὰς πεδιάδας, ἀλλ' ὁ Ἀρτιδώρος δὲν φαίνεται οὐδαμοῦ. Ἐπᾶνελθε, ἐκραζα, ἐπᾶνελθε φίλτατέ μοι Ἀρτιδώρε, ἐγὼ εἶμαι ἡ ἀληθὴς Θεανῶ, ἧτις δι' ἐσὲ μόνον ζῶ· ἡ ἡγῶ ἐπᾶνελάμβανε μὲν τοὺς λόγους μου, ἀλλ' ὁ Ἀρτιδώρος δὲν ἐπανέρχεται πλέον. Τέλος ἀποκαμοῦσα ἀπὸ τὰς πολλὰς καὶ ματαίας ἐρεῦνας, ἐκίθησα ὑπὸ ἰτέχν, εὐχομένη νὰ παραταθῇ ἡ ἡμέρα περισσότερον, ἵνα δυνηθῶ ἐκ δευτέρου νὰ περιτρέξω τοὺς αὐτοὺς τόπους πρὸς ἀναζήτησίν του. Καὶ ἐν ᾧ μόλις ἡ ῥοδόχρους ἠὼς ἐπέτρεπε νὰ διακρίνωμαι τ' ἀντικείμενα, εἶδον χαρακτῆρας ἐγκεχαραγμένους ἐπὶ φλοιοῦ λευκῆς λευκῆς· πλησιαζῶ, τοὺς παρατηρῶ, καὶ τί βλέπω; τὸ γράψιμον τοῦ Ἀρτιδώρου. Ἀπορῶ, φίλταται, πῶς ἠδυνήθην μέχρι τέλους ν' ἀναγνώσω τοὺς ἐξῆς στίχους:

Ὡ νόμφη ἀλλοπρόσαλλε, πλὴν θελκτικῆ ἐπίσης,
Ἀφ' οὗ παρέθης ὄλας σου τὰς πρώτας ὑποσχέσεις,
Καὶ παντελῶς τοῦ βίου μου τὴν δάδα ὅπως σβέσης,
Ἄρκει νὰ τὸ θελήσης.

—ο—

Εἰς τὴν σκληρὰν σου προσταγὴν τυφλῶς θὰ ὑπακούσω,
Κλαίων θ' ἀφήσω τὴν ζωὴν, ὡς εἶχον ζήσει κλαίων,
Εὐδαίμων, μὲ τὸ αἵμά μου, εἰς τὴν φωνὴν σου ῥέον,
Τοὺς πόδας σου ἂν λούσω.

—ο—

Ἐὰν εἰς τὴν ἀνάλητον ψυχῆν σου ἀνηχίση
Ὁ λόγος μου ὁ ὕστατος, ὁ λόγος τῶν δακρύων,
Ἵπὸ τὸ κρῦον μάρμαρον, τὸ σῶμά μου τὸ κρῦον
πυρέσσον θὰ σκιρτήσῃ.

—ο—

Ἄν δ' αἰ μακρὰ μοι πέρωται ν' ἀνταμιφθοῦν ὀδύνας,
Ὡ! χυσε εἰς τὸν τάφον μου ἀδάμαντα δακρύου,
Κ' ἐκατοντάκις δι' ἐμὲ ὁ θάνατος τοῦ βίου
Γλυκύτερος θὰ ᾔνε.

«Αἰς ἀνέγνων τοὺς ἀποχαιρετισμοὺς τούτους, χωρὶς νὰ κλαύσω· θελήσασα δὲ καὶ τρίτον διεκόπην ἀπὸ δάκρυα, ἅτινα ἂν δὲν μοι ἐπῆρχοντο, θὰ ἐπιπτον νεκρὰ κατὰ γῆς. Ἡ λύπη μου μ' ἐστέρησεν ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης τὸ ὀλίγον λογικόν, ὅσον ὁ ἔρωσ μοι εἶχεν ἀρήσει ἀπορασίσαμεν λοιπὸν νὰ τρέξω καὶ πάλιν πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Ἀρτιδώρου, δὲν ἠδύναμην νὰ μακρυνοθῶ τῆς λευκῆς, ἐφ' ἧς ἡ καταδική μου ἦν ἐγκεχαραγμένη. Μάτην ἐδοκίμασα νὰ ἀποχωρίσω τὸν φλοῖον ἐκεῖνον, ὃν χιλιάκις κατεφίλου, καὶ ἐπὶ τέλους ἀφ' οὗ τὸν κατέβρεξα μὲ θερμὰ δάκρυα, ἀνέλαβον τὴν ζήτησίν του κατὰ τὰς πεδιάδας, ἐπαναλαμβάνουσα τὰς τελευταίας ἀναγινωσκομένας λέξεις. Ἀπὸ τόπου λοιπὸν εἰς τόπον ἐφθασα καὶ εἰς μέρη ὀλίγον ἀπέχοντα τῆς συνήθους διαμονῆς τοῦ ἔραστου μου, περὶ οὗ τὴν ἐλαχίστην δὲν ἠδυνήθην νὰ λάβω πληροφορίαν. Θὰ ἐπιμείνω, ποιμενίδες μου, ἀκόμη ὀλίγας ἡμέρας πρὸς ζήτησίν του, καὶ ἐὰν δὲν κατορθώσω τίποτε, ἐὰν τὸ ὄνομα τοῦ Ἀρτιδώρου δὲν ἀκουσθῇ, ἀπεφάσισα, θὰ τὸν ἀκολουθήσω, καί, εἴπε· λη ἐλπίς δὲν μοι μένει.»

Τοιαύτη μὲν ἦν ἡ τῆς Θεανοῦς διήγησις· ἡ δὲ Γα-

λάτεια καὶ ἡ Ἀνθῶ ἐπροσπάθησαν νὰ τὴν παρηγορήσωσι. Μείνε ἐδῶ, τῇ λέγει ἡ Γαλάτεια· θὰ σὲ βοηθήσωμεν εἰς ἀνεύρεσιν τοῦ Ἀρτιδώρου, ὃν καὶ ἡμεῖς ἐθρηνοῦμεν μετὰ σοῦ μέχρι τοῦδε. Πεισθεῖσα δ' ἡ Θεανὴ εἰς τὰς παρακλήσεις των ἔμεινε, σφίγγουσα τὴν Γαλάτειαν εἰς τὰς ἀγκάλας της, καὶ ὑποσχομένη δι' ὀλίγας ἡμέρας νὰ μὴ τὴν ἀφήσῃ.

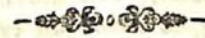
Μετὰ δὲ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου καὶ αἱ τρεῖς ποιμενίδες συνάξασι τὰ πρόβατά των ἐπέστρεφον εἰς τὸ χωρίον των· ἀλλὰ δὲν εἶχον ἔτι διατρέξει τὸ ἡμισυ τῆς ὁδοῦ, ὅταν ἡ Γαλάτεια ἐνεθυμήθη ὅτι ἐλησμένησε τὸν αὐλὸν της. Παρακλέσασα λοιπὸν τὴν Ἀνθῶ καὶ τὴν ξένην νὰ προσέχωσι τὰ πρόβατά της μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς της, ἐπέστρεψε μόνη πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ αὐλοῦ της, καὶ πλησιάσασα εἰς τὸ μέρος ὅπου ἐκάθητο, εἶδε γέροντα ποιμένα Ληνίονα καλούμενον, ἔχοντα εἰς τὰς χεῖράς του τὸν αὐλὸν της. Συγχρόνως δὲ εἶδε καὶ τὸν Ἐλικίονα ἐπιστρέφοντα μετὰ τοῦ εὐαρίθμου αἰπολίου τῶν αἰγῶν του, ὃς διαβαίνων ἐκείθεν καὶ ἀναγνωρίσας τὸν αὐλὸν τῆς Γαλατείας, ἐσταμάτησε, καὶ παρατήρει τὸν Ληνίονα ἐστατικῶς, ἐν ᾧ ἡ Γαλάτεια κερυμμένη ὀπισθεν βάτου προσεῖχεν εἰς τὰ κινήματα τοῦ Ἐλικίονος, καὶ περιέμενε ν' ἀκούσῃ τί θὰ εἴπῃ.

Πῶς εὐρέθη ὁ αὐλὸς οὗτος, ἐρωτᾷ ὁ Ἐλικίον μετὰ τὴν φωνήν, εἰς χεῖράς σου; — Ἐνταῦθα τόρῃ τὸν εὐρον, ἀπεκρίθη ὁ γέρον ποιμὴν, καὶ θὰ τὸν προσφέρω εἰς τὴν Βασιλικὴν μου, ἥτις δὲν θ' ἀποποιηθῇ τόσον ὠραῖον δῶρον. — Ἐύχομαι νὰ μαλάξῃς τὴν καρδίαν τῆς Βασιλικῆς σου διὰ τοιοῦτου δώρου, ἀλλ' ὁ ἐδικός μου εἶναι πολὺ ὠραιοτέρως· ἰδέ τον, πῶς ὁ φλοῖός ἐπιδεξίως ἀφαιρέθεις φαίνεται ὅτι σχηματίζει περίεξ κλάδον κισσοῦ. Τί θέλεις λοιπὸν νὰ σοὶ δώσω εἰς ἀνταλλαγὴν νὰ μοὶ τὸν δώσης; — Τὴν ὠραιοτέραν αἰγά σου. — Ὡ! μετὰ πάσης χαρᾶς, συμφωνῶ, ἐκ τῶν ἐξ αἰγῶν μου ἔκλεξον οἶκν θέλῃς· ἰδέ της. Τότε ὁ γέρον εὐκόλως συγκατανεύσας ἐδιάλεξε τὴν ἐπίτεκν (ἐτοιμόγενν), ἣν ὁ Ἐλικίον παράφορος ἀπὸ χαρᾶν ἔδωκε, καὶ ἔλαβε τὸν αὐλὸν, ὃν περιπαθῶς ἐσφιγγεν εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀπῆλθον ἀμφοτέρως εὐχαριστημένοι. Ἡ δὲ Γαλάτεια ὄλως σκαπτική ἐπέστρεψε πρὸς τὴν Ἀνθῶ καὶ τὴν Θεανὴ, ἐρωτώσας ἂν εὕρε τὸν αὐλὸν της. Τὸν ἔλαβέ τις, εἶπεν· ἀλλὰ τοῦτο ποσῶς δὲν με λυπεῖ.

Ἐν τούτοις τὸ σκότος τῆς νυκτός ἤρχιζε νὰ σκοτεινιάζῃ τὰ ὄρη· τὰ πτηνὰ συναγόμενα εἰς τὰ φυλλώματα τῶν δένδρων ἤριζον μετ' ὑπόκωφον ψιθυρισμὸν περὶ τοῦ κλάδου, ἐρ' οὐ ἔμελλον νὰ διανυκτερεύσωσι· παντῆχθεν ἠκούοντο αὐλοὶ ποιμένων, καὶ κῶδωνες προβάτων πλησιάζόντων εἰς τὸ χωρίον, ἐν ᾧ αἱ ποιμενίδες ἐλθούσαι εὐρον μεγάλας προπαρσκευὰς ἐορτῆς, ὧν τὴν αἰτίαν ἔμαθον, ὅτι δηλαδὴ Δαράνιον ὁ πλουσιώτατος γεωργὸς ἔμελλε νὰ νυμφεῖθῃ τὴν ἐπίσημν τὴν Σιλβηρίαν, λαμβάνουσαν μόνην προῖκα τοῦ ἀραιοῦ γλαυκοῦ ὀφθαλμοῦς της. Ὁ θαυμάσιος ἐρχοτὸς οὗτος νὰ τελέσῃ τοὺς γάμους του ὅ,τι μάλιστα μεγαλοπρεπέστατα, εἶχε προσκαλέσει πάντας τοὺς ποιμένας τῶν παρακειμένων χωρίων, ἐν

οἷς καὶ τὸν περίφημον Θύρσιν, μεθ' οὗ οὐδεὶς ἠμφισβητεῖ τὰ πρωτεῖα ὡς πρὸς τὴν τέχνην τοῦ τραγικοῦ δειν καὶ παίζειν τὸν αὐλὸν, περιμενομένου μετὰ τοῦ φίλου του Δάμωνος. Ἡ δὲ Θεανὴ ἐλπίζουσα ὅτι μετὰ τὴν τῶν προσκεκλημένων θὰ ἦτο καὶ ὁ Ἀρτιδώρος ἀπεφάσισε νὰ παρακολουθήσῃ τὴν Γαλάτειαν. Πάντες λοιπὸν οἱ ποιμένες ἠτοιμάσθησαν διὰ τὰ παιγνίδια καὶ διαφόρους ἀγῶνας, μέλλοντας νὰ ἐκτελεσθῶσι καθ' ὅλην τὴν χαρμώσυνον ἐκείνην ἡμέραν.

(Ακολουθεῖ.)

ΕΡΡΙΚΟΣ ΚΛΑΪΥ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Ὁ περιφανὴς οὗτος Ἀμερικανὸς ἀπεβίωσεν ἐσχάτως εἰς ἡλικίαν ἐτῶν ἐβδομήκοντα καὶ πέντε. Αἱ ὀμόσπονδοι πολιτεῖαι τῆς Ἀρκτῶς Ἀμερικῆς ἐπένηθησαν πικρῶς διὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, διότι ὑπῆρξεν ὁ μέγιστος τῶν πολιτῶν ὅτου· ἀνέδειξαν μετὰ τὴν γενεάν, ἥτις κατώρθωσε τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ ἔθνους ἐκείνου. Ἦτο δὲ ὁ Κλαΐυ οὐ μόνον ὁ διαπρεπέστερος τῶν ἄλλων ἐσχῶν ἀνδρῶν τῆς δευτέρας, ἀπὸ τῆς αὐτονομίας, γενεᾶς, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐσχάτος αὐτῆς ἀντιπρῶτος, καὶ ἀφοῦ παρέπεμψεν εἰς τὸν τάφον ἀπανταξ αὐτοῦ τοὺς συναγωνιστὰς καὶ τοὺς ἀντιπάλους, καταλείπει ἤδη τὸ στάδιον ἐλεύθερον εἰς γενεὰς νέας, αἵτινες ἐξακολουθοῦσι τὸ γιγαντιαῖον ἔργον, τὸ ὅποιον ἤρχισαν οἱ προκάτοχοι αὐτῶν, τὸ ἔργον τοῦ νὰ ἐκχερῶσωσι καὶ νὰ κατοικίσωσι τὸν νέον ἐκείνον κόσμον καὶ νὰ δώσωσιν εἰς αὐτὸ ἰδίαν τινα πολιτικὴν ἐντολήν καὶ βαρύτητα.

Ὁ Κλαΐυ ἐγεννήθη εἰς Οὐέργινίαν, εἰς ἐκείνην δὲ λατῆ τῶν πολιτειῶν, ἀφ' ἧς κατὰγονται οἱ πλείστοι τῶν προέδρων τῆς συμπολιτείας, καὶ πρῶτος ὁ Οὐασινγκτόν. Εἶδε δὲ τὸ φῶς ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνων, τῇ 12 Ἀπριλίου 1777. Ὁ πατήρ του ἦτο ἱερεὺς σεβάσμιος, ὅστις ἀποθανὼν κατέλιπεν εἰς τὴν νοήμονα καὶ φιλόστοργον σύζυγόν του πέντε τέκνα, οὐδεμίαν δὲ περιουσίαν. Ἡ ἀνατροφή τοῦ Κλαΐυ, ὅστις ἔλαβε τὴν δυστυχίαν νὰ στερεθῇ τὸν πατέρα του εἰς ἡλικίαν πέντε ἐτῶν, κερημεληθὴν κατ' ἀρχὰς πολὺ, διότι οἱ νέοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν εἶχον εἰς τὴν Ἀμερικὴν τὸν τρόπον τοῦ νὰ ἐκπαιδευθῶσιν ὅπως ἐξεπαιδεύθησαν οἱ μεγάλοι ἄνδρες τῆς ἐπαναστάσεως. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων τινὲς μὲν εἶχον μεταβῆ εἰς Ἀγγλικά ἢ ἄλλα Εὐρωπαϊκά πανεπιστήμια καὶ ἐποτίσθησαν ἐνταῦθα τὰ μαθήματα τῆς ὑγειεστέρως παιδείας, ἣν τότε ἡ νεολαία ἠδύνατο νὰ εὕρῃ εἰς τὸν κόσμον· ἄλλοι ἠξιώθησαν ἐγκρίτων διδασκάλων, μεταζάντων εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἀπὸ τῆς μητροπόλεως. Καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ παρεσκευάσαν, ἐν τῇ μελετῇ τῶν φιλολογικῶν καὶ φιλοσοφικῶν μνημείων, τὸ πνεῦμα αὐτῶν πρὸς τὴν δι-

Ξαγωγήν τῶν κοινῶν πραγμάτων, τὸν δὲ χαρακτηῖρα, πρὸς τὰς μεγάλας τοῦ πολιτικοῦ βίου δυσχερείας. Καθ' ἣν δὲ ἐποχὴν ὁ Κλαϊὺ ἐφθασεν εἰς τὴν ἡδίκην αὐτοῦ ἡλικίαν, διὰ τὴν ἀντιπάθειαν ἣτις ἐπεκράτει μεταξὺ τῆς προτέρας μητροπόλεως καὶ τῶν δεκατριῶν ἀποικιῶν, αἵτινες ἠναγκάσθησαν νὰ ἀποσπάσωσιν ἀπὸ αὐτῆς, διὰ τῆς σπάθης, τὴν ἀνεξαρτησίαν των, οὔτε οἱ νέοι Ἀμερικανοὶ ἠδύνατο πλέον νὰ σταλῶσιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν πρὸς ἐκπαίδευσιν, οὔτε Ἄγγλοι ὑπήκοοι νὰ γίνωσιν εὐχαρίστως δεκτοὶ ὡς διδάσκαλοι εἰς τὰς Ἀμερικανικὰς οἰκίας· ἡ ἄλλη Εὐρώπη ἦτο τότε ἄνω κάτω ὡς ἐκ τῶν ἐπιναστάσεων καὶ τοῦ γενικοῦ πολέμου· τὰ δὲ Ἀμερικανικὰ σχολεῖα δὲν ὑπῆρχον ἔτι, διότι ὁ τόπος ἐκεῖνος, παθὼν τὰ πάνδεινα ἀπὸ τοῦ ἀγῶνος, δὲν εἶχε λάβει καιρὸν νὰ τὰ ὀργανίσῃ. Ὄθεν ἡ γενεὰ εἰς ἣν ἀνήκεν ὁ Κλαϊὺ δὲν εἰμπόμεσε νὰ ἐκπαιδευθῇ ἀποχρώτως, ἡ δὲ ἔλλειψις αὐτῆς αὐτῇ κατέστη πολλῆς ἐπαισθητῆ εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιον τῆς καὶ ἀνέδειξεν αὐτὴν κατωτέραν τῶν Ἀμιλιτώνων, τῶν Ἰσφοερσῶνων καὶ τῶν Μαδισῶνων· ὅχι ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι ἔμειναν ἀμαθεῖς, ἀλλὰ ἡ διὰ τῶν ἀγῶνων τῆς νεότητος βραδέως ἀθροισμένη βásiμος παιδεία δυσκόλως ἀναπληροῦται ἔπειτα. Ὁ νέος Ἑρρίκος Κλαϊὺ περιωρίσθη νὰ μάθῃ τότε τὰ στοιχειωδέστερα πράγματα εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ χωρίου του, καὶ δὲν ἐφοῖτα μάλιστα τακτικῶς εἰς αὐτό, διότι ἦτο ἠναγκασμένος νὰ καλλιεργῇ μετὰ τῶν ἀδελφῶν του ἰδίας χερσὶ τὸ πατρικὸν κτῆμά του. Ὀνομάζετο δὲ ὁ παῖς τοῦ μύλου (mill boy), διότι αὐτὸς ἐκόμιζεν εἰς γειτονικὸν μύλον τὸν σίτον τὸν ἀναγκαῖον εἰς τὴν οἰκογένειάν του. Γενόμενος 15 ἐτῶν, ἐστάλη εἰς τὸ κατὰστημα φαρμακοπώλου τινὸς τῆς ἐν Οὐτρινγίᾳ πόλεως Ρίχμονδου· ἀλλὰ δὲν διέτριψεν εἰς αὐτὸ εἰμὴ ἓν ἔτος καὶ εἰσηλθεν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου τῆς πολιτείας, τὸ ὅποιον ἔδρευεν εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν. Εὐφυῆς δὲ ὢν καὶ ἀγαθῆς φύσεως, ἠγαπήθη ὑπὸ τῶν διακεκριμένων ἀνδρῶν, ὅσοι προσήρχοντο εἰς τὸ δικαστήριον διὰ τὰς ὑποθέσεις των, καὶ μάλιστα ὑπὸ τοῦ προέδρου. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ τὸν προσέτρεψαν νὰ σπουδάσῃ τὸ δίκαιον· τὸ ἐσπούδασε τφόντι, καὶ, εἰς ἡλικίαν εἴκοσιν ἐτῶν, ἀνηγορεύθη δικηγόρος.

Τοῦτο συνέβη ἐν ἔτει 1797, καθ' ἣν ἐποχὴν δηλαδὴ ἤρχισεν ἐν τῇ ὀμοσπονδίᾳ κινήσεις τις, τῆς ὁποίας τὰ ἀποτελέσματα οὐδεὶς τότε προέβλεπεν, ἐμμελλον δὲ, ἐντὸς πενήτηντα ἐνιαυτῶν, νὰ ἀναδειξῶσι τὸ ἔργον ἐκεῖνο ἐν τῶν μεγίστων ἐξ ὧν κατώρθωσεν ὁ ἄνθρωπος. Ἔως τότε ἡ Ἀμερικανικὴ ὀμοσπονδία, ὡς ἐκ τῶν χωρῶν τὰς ὁποίας κατεῖχον οἱ κάτοικοι αὐτῆς, ὁμοιάζε, καθὼς ἔλεγεν ὁ Οὐολταῖρος περὶ τῆς Πρωσικῆς μοναρχίας, με ζεῦχος περισκελίδων ἠπλωμένων παρὰ τὴν παραλίαν. Τφόντι ἡ ὀμοσπονδία τότε ἀπετέλει στενήν παρυφὴν μεταξὺ τῶν Ἀλλεγανικῶν ὀρέων καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, συμπεπιεσμένην, καὶ ἀρκετὰ μὲν μακρὰν, διότι, ἰρχομένη πρὸς βορρᾶν, ἀπὸ τῶν Βρεττανικῶν κτημάτων, παρετεινετο εἰς πολλὰς ἐκατοντάδας λευγῶν πρὸς μεσημβρίαν μέχρι Γεωργίας, ἀλλὰ μὴ πε-

ριέχουσαν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰμὴ γαίας μετρίας ποιότητος. Οἱ κάτοικοι ὁμῶς τῆς στενῆς καὶ μακρᾶς αὐτῆς ταινίας, ἅμα λαβόντες ἀναψυχὴν τινα ἀπὸ τῶν μόχθων τοῦ πολέμου, συνέλαβον, ὠθούμενοι ὑπὸ μυστηριώδους αὐτοματισμοῦ, τὸν σκοπὸν νὰ διαδώσωσι τὴν καλλιέργειαν εἰς τὰς εὐφορωτέρας καὶ ἀχανεῖς χώρας, αἵτινες ἐκείντο ἐπέκεινα τῶν ὀρέων. Τυχοδιωκταὶ τινες, μεταβάντες καὶ πρότερον αὐτοὶ διὰ νὰ κυνηγήσωσι, καὶ ἄλλοι τολμηρότεροι ἄνδρες, ἐπιχειρήσαντες εἰς αὐτὰς ἐκχερσώσεις, ἀπήντησαν μὲν κινδύνους μεγάλους, ἀλλὰ συγχρόνως ἔλεγον περὶ αὐτῶν τὰ θαύματα ὅσα πάλαι ποτὲ διηγοῦντο οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Μωϋσέως περὶ τῆς Χαναάν. Προςτούτοις ἦτο γνωστὸν, ὅτι ἄλλοτε οἱ ἐν Καναδικῇ Γάλλοι εἶχον δοκιμάσει νὰ κτίσωσιν ἐκεῖ ἀποικίας, ἐκ δὲ τῶν ἀποικιῶν τούτων ἐσώζοντο ἔτι χωρία τινὰ εἰς τὸ εὐρὸ τρίγωνον τὸ περιλαμβανόμενον μεταξὺ τοῦ Ὄου, τοῦ Μισσισιπιῦ καὶ τῆς σειρᾶς τῶν λιμνῶν· τὰ πάντα λοιπὸν συνετέλουν εἰς τὸ νὰ ἐπιστήσωσι τὴν κοινὴν προσοχὴν εἰς τὰς χώρας ἐκεῖνας καὶ πάντες ἐπόθησαν νὰ μεταναστεύσωσι πρὸς δυσμὰς, διότι διὰ τοῦ ἀόριστου τούτου ὀνόματος ἐχαρακτηρίζοντο αἱ ἐρημοὶ ἐκεῖναι ἀλλὰ πολύφυτοι ἐκτάσεις, ὀνόματος, τὸ ὅποιον, δι' αὐτὸ τοῦτο τὸ ἀόριστον αὐτοῦ, ἐξῆπτε τὴν φαντασίαν, μὴ ἐπιδεχόμενον ἄλλο τέρμα εἰμὴ τὸν Εἰρηναῖον Ὀκεανόν, τὸν κείμενον εἰς ἀκαταμέτρητον ἀπόστασιν. Καὶ ὁμῶς οἱ ἄνθρωποι ἐμμελλόν ποτε νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν παραλίαν τοῦ ἀπωτάτου ἐκεῖνου Ὀκεανοῦ. Ἔτι λέγω νὰ φθάσωσι; Μήπως δὲ ἐτοιμάζονται σήμερον νὰ υπερπηδήσωσι καὶ αὐτὸν τοῦτον τὸν Ὀκεανόν;

Καὶ ὁ νέος λοιπὸν Ἑρρίκος Κλαϊὺ, ἅμα γενόμενος δικηγόρος, ἀπεφάσισε νὰ πορευθῇ πρὸς δυσμὰς, βαλάντιον μὲν ἔχων κενόν, καρδίαν ὁμῶς μεστήν θάρρους καὶ ἀρχῶν ἀγαθῶν. Οὕτω δὲ πράττων παροηκολούθει, καὶ τοι μὴ ἔχων τὴν περὶ τούτου συνείδησιν, τὸ ἀληθὲς ρεῦμα τοῦ Ἀμερικανικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς Ἀμερικανικῆς πολιτικῆς· διότι ὅσοι ἐπορεύοντο πρὸς δυσμὰς ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν τὴν τύχην τῆς πατρίδος των, πολὺ μᾶλλον ἢ ὅσοι ἔμεινον παρὰ τὴν Ἀτλαντικὴν παραλίαν. Εἰς τὴν χώραν ἐκείνην δὲν ὑπῆρχον τότε εἰμὴ δύο πολιτεῖαι, ἡ Κεντουκὸς καὶ ἡ Γενεσσαία, ἡ μὲν πρώτη ἀποσπασθεῖσα ἀπὸ τὴν Οὐτρινγίαν, τῷ 1792, τῆς ὁποίας ἀπετέλει μέρος μέχρι τότε· ἡ δὲ τῷ 1796 ἀπὸ τῆς βορείου Καρολίδος. Ἐπειδὴ ἡ Κεντουκὸς ἦτο πλησιεστέρα εἰς τὸν Κλαϊὺ, ἐπορεύθη εἰς αὐτὴν καὶ κατεστάθη εἰς τὴν μικρὰν πόλιν Λεξιγκτῶνα. Ἐνταῦθα ἔσχε τὴν κυρίαν αὐτοῦ κατοικίαν δι' ὄλου τοῦ ὑπολοίπου βίου, εἰς κτῆμά τι καλούμενον Ahsland, ὅπου, πολλοὶ Εὐρωπαῖοι περιηγηταί, ἀπὸ ψυχῆς ὑπ' αὐτοῦ φιλοξενηθέντες, ἐθαύμασαν τὴν ἀξιοπρεπῆ ἀφέλειαν τοῦ περιφανοῦς ἀνδρός, ἀληθοῦς τύπου καὶ ὑπογραμμοῦ πάσης δημοκρατικῆς ἀρετῆς. Τῆς Κεντουκῆς δὲ διετέλεσεν αἰετοποτε ἀντιπρόσωπος εἰς τὰ δημόσια πράγματα.

Καθ' ἣν ἐποχὴν κατεστάθη εἰς αὐτὴν ὁ Κλαϊὺ, ἡ πολιτεία αὐτὴ ἀπετέλει τὸ ἐξώτατον σύνορον τοῦ πολιτισμοῦ, τὸ μεθόριον μεταξὺ τῆς χώρας ἣν κατεῖχον οἱ λευκοὶ καὶ τῶν ἀρχαίων δασῶν, τῶν ὀ-

ποίων οἱ ἄγριοι ἤξιον νὰ διατηρήσωσι τὴν κατοχὴν. Τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τοῦ τόπου ἐκείνου ἦσαν ὅποια ἀναγκαίως ἔπρεπε νὰ ἦναι εἰς χώραν, ἐν ἣ ἡ πρὸ ὀλίγων ἔτι ἐνιαυτῶν τὰ δένδρα τοῦ δάσους ἔκρυπτον πολλὰ κίς ἐντὸς τῶν γιγαντιαίων αὐτῶν κλώνων Ἰνδοῦς, παραφυλάττοντας μὲ τὴν καρβίαν ἢ τὸν τεμαχαύκην (τὸν πέλεκυν) εἰς τὰς χεῖρας ἵνα δολοφονήσωσι τοὺς λευκοὺς. Οἱ νέοι ἀνετρέφοντο ἀκούοντες διηγουμένα τὰ ἥρωϊκὰ κατορθώματα τῶν πρώτων βίσιον δύνων ἀνδρῶν, οἵτινες πάλαι εἶχον ὀρμηθεῖ ἐπὶ τὴν ἐκχέρσασιν τῆς χώρας ἐκείνης· αἱ νέαι ἐμάνθανον, ὅτι αἱ ἀρρένωποι αὐτῶν μητέρες πολλὰ κίς ἠναγκάστησαν ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τοῦ ἀνδρός των νὰ ὑπερασπίσωσι, μὲ τὸ ὄπλον εἰς τὰς χεῖρας, τὴν περίφρακτον οἰκίαν. Καὶ ἔπειτα οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ κατήγοντο ἀπὸ γενεᾶς ὀρμητικῆς καὶ τολμηρᾶς· διότι ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Κεντυκῆς προήρχοντο ἀπὸ τῆς Οὐίργινίας καὶ ἦσαν λαπὸν ἀπόγονοι τῶν Ἀγγλῶν ἐκείνων ἰσπέων, οἵτινες, πολυθρύλλητοι ἐν τῇ Ἀγγλίᾳ, κατὰ τὴν 17 ἐκατονταετηρίδα ἀναδειχθέντες, διὰ τὸ ἀρεμάνιον αὐτῶν πιεῦμα, ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι τῆς Οὐίργινίας ἄποικοι. Πάντες ἦσαν ἐνοπλοὶ καὶ ἔτοιμοι νὰ μεταχειρισθῶσι τὰ ὄπλα των· ἐνὶ λόγῳ, πολλὰὶ συνέβαινον τότε ἐν Κεντυκῇ αἱματηραὶ συγκρούσεις καὶ ἡ μονομαχία εἶχε καταντήσῃ κοινὴ ἔξις ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε πολλὰ κίς οἱ ἐπισημότεροι τῆς πολιτείας ἄνδρες ἐμάχοντο πρὸς ἀλλήλους διὰ τοῦ πιστολίου ἢ τῆς καρβίνας.

Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ κάτοικοι, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων ἦλθε νὰ ζητήσῃ τύχην ὁ νέος οὗτος δικηγόρος, στερημένος μὲν περιουσίαν, ὡς εἶπομεν, καὶ παιδείαν ἔχων συνοπτικωτάτην, ἀλλὰ θαυμασίως ὑπὸ τῆς φύσεως πεπρωτισμένος καὶ τελειῶν τὰ δῶρα ὅσα ἐνεμεν αὐτῷ ὁ θεὸς διὰ γενναιοτάτων ἠθικῶν ἀγῶνων, διότι ὁ Κλαϊὺ εἶχε τὸ σπῖνον τοῦτο παρὰ τοῖς ἀνθρώποις τῆς μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς προτέρημα, τοῦ νὰ ἦναι ἐγκρατῆς ἐαυτοῦ, διὰ δὲ τοῦτο ἐπιτηδεύτατος εἰς τὸ νὰ γίνεταί καὶ τῶν ἄλλων ἐγκρατῆς. Εἰς τὸ δικηγορικὸν του στάδιον κῦδοκίμησεν ἐξ ἀρχῆς θαυμασίως. Ἄνθρωποι ἐντιμοὶ κατηγοροῦντο τότε πολλὰ κίς ἐπὶ φόνῳ ἐνώπιον τῶν ὀρκωτῶν, καὶ ὁ νέος δικηγόρος κατώρθωσε, διὰ τῆς ἐυγλωττίας του, νὰ ἐπιτυχῆ νῆ ὑπὲρ αὐτῶν τὰς ἐπιεικεστέρας ἐτυμηγορίας. Οἱ λόγοι του βεβαίως δὲν διέπρεπον πολὺ ὡς πρὸς τὸ ἐπιστημονικὸν μέρος· ἄλλοι νομομαθεῖς ἤθελον εἶρει αὐτὸν κατὰ τοῦτο χωλαίνοντα· ἀλλ' ἀπετείνετο εἰς τὴν φυγὴν τῶν ἀκροατῶν του καὶ οἱ Κεντυκηνοὶ ἐνορκοὶ ἐνόουν τὴν γλῶσσαν ταύτην πολὺ μᾶλλον ἢ τὴν ἐμβριθεστέραν ἐπιστήμην. Εἶχε δὲ παραδόξον τέχνην νὰ κατανοῇ ἀμέσως πρὸς τίνας ὀμιλεῖ, νὰ μεταρμύζῃ τὸν λόγον του πρὸς τὰς ἰδέας καὶ τὰ πάθη τῶν ἀκροατῶν καὶ νὰ παρειαγῇ ἕκαστον ἐπιχειρημά του, καθ' ἣν ὥραν τοῦτο ἔμελλε νὰ προξενήσῃ τὴν μεγαλύτεραν ἐντύπωσιν, ἀπαραλλάκτως καθὼς ὁ καλὸς στρατηγὸς διατάσσει ἕκαστον αὐτοῦ τῆγμα νὰ κτυπήσῃ εἰς τὴν πρὸς τοῦτο ἐπιτηδεῖαν στιγμὴν. Ἐξέπληττος δὲ μεταρμύζομεθα τὴν παραβολὴν ταύτην, διότι ὁ Κλαϊὺ ἀναδείκνυεν εἰς τὸ ἀφανὲς στά-

διον τῶν Κεντυκικῶν δικαστηρίων ἐν τῶν προτερημάτων δι' ἃ μάλιστα διέπρεψεν εἰς τὰ εὐρύτερα τοῦ ἔθνους βουλευτήρια, παρὰ σκευαζόμενος οὕτως εἰπεῖν ἕκτοτε πρὸς τὰ μεγάλα τῆς βουλευτικῆς στρατηγίας ἐπιχειρήματα, δι' ὧν κατώρθωσε βραδύτερον νὰ καταπαύσῃ τὴν κοινὴν τοῦ ἔθνους συνέλευσιν εἰς τὴν παραδοχὴν τῶν σπουδαιότερων μέτρων καὶ εἰς τὴν λύσιν ζήτημάτων τὰ ὅποια μὲγάλως κατατάραξαν τὴν πατρίδα καὶ ἐνόησε διεκινδύνευσαν αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν τῆς ὁμοσπονδίας.

Αἱ διανοητικαὶ αὐτοῦ δυνάμεις καὶ αἱ γνώσεις του ἤξιον ὅσημέραι ὡς ἐκ τῆς ἐξασκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματός του, περὶ ἣν μετὰ ζήλου ἐνησχολεῖτο. Φύσει ὦν συλλογιστικώτατος καὶ διαλεκτικώτατος, προσέλαβε καὶ τὴν τέχνην τοῦ ἀναλύειν, καὶ διακρίνειν, καὶ παρειαγῆν ἐνστάσεις. Διὰ δὲ τὴν ἀταραξίαν τῆς ψυχῆς του, ἰσχυρὸς μὲγάλως παρὰ τοῖς ὀρμητικοῖς περὶ αὐτὸν ἀνθρώποις. Ὄθεν ἀπέκτησε μέγα ὄνομα, ἐντὸς ὀλίγου, εἰς Κεντυκὴν πολλοὺς δὲ καὶ φίλους, διότι ἦτο φύσει εὐπροσῆγορος, ἐλευθέριος καὶ ἰλαρὸς. Ἡ ὀμιλία του, ἥτις πάντοτε ἐνέφινε νοῦν ὀρθόν, ἦτο χαριεστάτη· πάντοτε δὲ ἠγάπα νὰ διηγῆται καὶ κῦδοκίμει εἰς τοῦτο πολὺ.

Ἄμα κατασταθεὶς εἰς Κεντυκὴν, ἤρχισε νὰ ἀσχολῆται εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα. Ἐν ἔτει 1797 ὁ Κεντυκικὸς λαὸς μετερρῦθμιζε τὸ πολίτευμά του, τὸ ὅποιον ἐν τούτοις μὸλις πρὸ πέντε ἐτῶν εἶχε ψηφισθῆ· ἀλλ' εἰς τὰς ὁμοσπονδίας πολιτείας τῆς ἀρκτώκς Ἀμερικῆς αἱ τοιαῦται μετασκευαὶ τῶν πολιτευμάτων εἶναι συνηθέσταται καὶ γίνονται ἐν πολλῇ εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ. Ἐν τῶν κυριωτέρων ζητημάτων, περὶ ὧν προέκειτο ν' ἀποφασίσωσιν, ἦτο ἡ κατάργησις τῆς δουλείας, ἐννοεῖται ἡ βαθμιαία κατάργησις. Ὁ νέος δικηγόρος, γενναιοφρων ὦν ἐκ φύσεως καὶ φίλος ἐνθερμὸς τῆς ἐλευθερίας, ὅχι μόνον τῆς ἰδικῆς του, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν ἄλλων, ἀνεδείχθη ζήλωτῆς τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν μαύρων. Ἐγραψεν εἰς τὰς ἐφημερίδας διὰ νὰ καταπαύσῃ τοὺς συμπολίτας του, ὅτι θέλουσι τὰ μέγιστα ὠφελῆσαι ἑαυτοὺς, ἐὰν καταργήσωσι τὴν δουλείαν· πρώτην δὲ ταύτην φορὴν ἔγραψε, καὶ εἶθε εἰσηκούετο ὁ αὐτοσχέδιος ἐκεῖνος δημοσιογράφος! Ἡ δουλεία ὑπάρχει μέχρι τῆς σήμερον εἰς Κεντυκὴν, καὶ αὐτὴ παρεμπόδισε τὴν πολιτείαν ταύτην τοῦ νὰ προοδεύσῃ ὅσον προώδευσεν ἡ γείτων αὐτῆς πολιτεία τοῦ Ὄτου, ἡ εἰμένη παρὰ τὴν ἀντιπέραν ὄχθην τοῦ ὠραίου ὀμῶνυμου ποταμοῦ. Ἐκτὸς δὲ τοῦ περὶ δουλείας τοπικοῦ ζητήματος, ἐν ἔτει 1798 καὶ 1799, προεδρεύοντος τοῦ πρώτου Ἄδαμς, ἡ ὁμοσπονδία ἀπασα ἐταράχθη ἐνεκα τῶν καταθλιπτικῶν νομοσχεδίων τὰ ὅποια ὁ πρέεδρος καθυπέβαλεν εἰς τὰς βουλὰς κατὰ τοῦ τύπου καὶ κατὰ τῶν ξένων. Φοβερὰ ἀντιπολιτευσίς ἠγέρθη κατὰ τῶν προτάσεων τούτων, ὑπὸ τὸν Ἰεφφερσῶνα· ἡ ὁμοσπονδία διηρέθη εἰς δύο στρατόπεδα, ὁ δὲ Κλαϊὺ ἐτάχθη μετὰ τοῦ Ἰεφφερσῶνος ὑπὸ τὴν σημαίαν τῶν φιλελευθέρων, ἀγορεύσας δημοσίᾳ εἰς Λεξιγκτῶνα καὶ ἀξιώθεις μεγάλων ἐπυσημιῶν. Ἀλλὰ μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης δὲν ἠσχαλήθη εἰς τὰ

πολιτικά πράγματα ειμή ἐν παρόδῳ, κύριον ἔργον εἶχε τὸ ἐπάγγελμά του, καὶ ἔβλεπε συρρέοντας περὶ αὐτὸν ἀπείρους πελάτας. Τῷ δὲ 1803 ἔτι τελευταῖον ἐκλεχθεὶς ἀντιπρόσωπος εἰς τὴν τοπικὴν τῆς Κεντυκῆς βουλῆν, ἔπαυσε τοῦ νὰ θεωρῆ ὡς πάρεργον τὴν πολιτικὴν.

Ἐξελέχθη δὲ μὲ τρόπον ἀποδεικνύοντα πόσον δι' καιὸν εἶχεν ὁ Ναπολέων νὰ ἐρωτᾷ, ὡσάκις τὸν ἐσύσταινον τινα, ἰ' ἔχει τύχην; Ἰ'πάρχει τῶντι εἰς ὅλα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα τύχη ἢ συνδρομή τις περιστάσεων, τὴν ὁποίαν ὁ ἀσθενὴς ἡμῶν νοῦς ὀνομάζει τύχην· καὶ ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι ἔχοντες εἰς τὸν κόσμον τοῦτον οὐρίον τὸν ἀνεμὸν, καθὼς ἄλλοι πάλιν ἔχοντες αὐτὸν ἐναντίον. Ὁ Κλαῖυ ἐπέτυχεν αὐτὸν δεξιώτατον εἰς τὴν ἐκλογὴν του. Περιουδεύων ὡς ὑποψήφιος εἰς τὴν ἐπαρχίαν του, ἀπαντᾷ ἐταιρείαν κυνηγῶν, αἵτινες ἐδοκίμαζον τὰς καρβίνιας των. Ἦσαν δὲ ἄνθρωποι ἰσχύοντες εἰς τὴν ἐπαρχίαν των, διότι τότε εἰς Κεντυκὴν ἢ καρβίνα ἦτο εἰς μεγάλην ὑπόληψιν. «Λοιπὸν, φίλτατε, εἶπεν εἰς τῶν κυνηγῶν, ὅστις ἦτο πενηκοντούτης περίπου, ὁμοιάζεν ἄλλος Νεμερὸδ καὶ ἐφαίνετο ἀρχηγὸς τῆς ἐταιρείας, ὑμεῖς εἰσθε ὁ ὑποψήφιος περὶ τοῦ ὁποίου μᾶς ἐλάλησαν. Θέλομεν σᾶς δῶσει τὰς ψήφους μας, ὑπὸ ἓνα ὄμως ὄρον, ἂν σημαδεύετε εὐσέως. — Τότε τὰς ἔχω τὰς ψήφους σας, διότι σημαδεύω θαυμασίως. — Θέλετε λοιπὸν μᾶς τὸ ἀποδείξει ἀμέσως. — Ἀδύνατον· ἀφῆκα τὴν καρβίναν μου εἰς τὴν οἰκίαν μου καὶ δὲν μεταχειρίζομαι ποτὲ ἄλλην. — Δὲν πειράζει, ἰδοὺ ἡ ἐδική μου· σᾶς βεβαιῶ ὅτι εἶναι καλῆτέρα ἀπὸ τὴν ἐδικὴν σας καὶ θέλει σᾶς γνωρίσει, ἂν τῶντι εἰσθε ἐπιτήδειος σημαδευτής.» Ἡ ὑποχώρησις δὲν ἦτο δυνατὴ. Ὁ σκοπὸς ὀρίζεται εἰς ἀπόστασιν ἑκατὸν βημάτων· ὁ Κλαῖυ σημαδεύει καὶ ἡ σφαῖρα βάλλει εἰς τὸ κέντρον τοῦ σκοποῦ. Πρώτην δὲ ταύτην φοράν εἰς τὴν ζωὴν του ἔλαβεν εἰς χεῖρας καρβίναν. Τότε φίλοι τινὲς τοῦ ἀντιπάλου του, εὐρεθέντες ἐν τῇ ὁμηγύρῃ, ἤρχισαν νὰ φωνάζωσιν, ὅτι ἐπέτυχεν ἀπὸ τύχης ἀπλῆς καὶ ὅτι πρέπει νὰ βάλῃ καὶ δεύτερον. — Κύριοί μου, εἶπεν ὁ Κλαῖυ, μὲ τὴν συνήθη αὐτοῦ ἐτοιμολογίαν· δοκιμάσατε πρῶτον νὰ ἐπιτύχετε καὶ ὑμεῖς ὅσον ἐγώ, καὶ εἶμαι προθυμώτατος νὰ ἐπαναλάβω τὴν δοκιμασίαν.» Τὸ ἐπιχείρημα ἐφάνη ἰσχυρὸν εἰς τοὺς κυνηγοὺς, οἵτινες ἀνεγνώρισαν τὸν Κλαῖυ σημαδευτὴν ἐπιτηδειώτατον καὶ κατάρθωσαν διὰ τῶν ψήφων των νὰ ἐπιτύχῃ εἰς τὰς ἐκλογάς.

Ὡς ἀντιπρόσωπος ἐν τῇ βουλῇ τῆς Κεντυκῆς, ὁ Κλαῖυ κῦδοκίμησε θαυμασίως· ἀνέδειξε τὸν πρὸς τὴν νομιμότητα ἔρωτά του, προσφύλαξε πολλάκις τοὺς θεμελιώδεις νόμους ἀπὸ τῶν προσβολῶν τὰς ὁποίας ἤθελον νὰ ἐπιφέρωσι κατ' αὐτῶν καὶ περιέστειλεν αὐθάδεις τινὲς ῥήτορας οἵτινες ἐζήτησαν νὰ δουλώσωσι τοὺς συναδέλφους αὐτῶν διὰ τοῦ τρόμου. Περὶ τοῦτο μάλιστα ἐφάνη ἡ ἀκλόνητος αὐτοῦ ἀνδρεία καὶ σταθερότης. Δι' εἰρωνείας πικροτάτης ἐμάστιζε πολλοὺς φλυαροὺς βουλευτὰς, οἵτινες, διὰ νὰ καταστήσωσιν ἰσχυροτέραν τὴν αὐθάδειαν τῆς γλώσσης των, ὑπηνίτητοντο ὅτι ἔχουσιν ἐν τελευταῖον ἐπιχείρημα, τὴν μο-

νομαχίαν. Ὁ Κλαῖυ ἐμίσησε δι' ἅπαντος τοῦ βίου τὴν τυραννίαν, ὅθεν δῆποτε καὶ ἂν προήρχετο. ἠθέλησε τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος του, ὡσάκις κάμμία τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων ἠξίωσε νὰ τὴν πιέσῃ· τὴν ἐλευθερίαν τῆς ὅλης Ἀμερικῆς, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἀπεδείχθη, ὅτι τὰ ἔθνη ὅσα εἶχον ἐν αὐτῇ ἀποικίας, δὲν ἠδύνατο νὰ διατηρήσωσι τὸ ἐπ' αὐτῶν κράτος των εἰμή δι' ἀρπαγῆς καὶ βασάνων· τὴν ἐλευθερίαν τῶν συμπολιτῶν του, ὡσάκις εἶδεν αὐτοὺς εἶτε κατ' ἰδίαν, εἶτε πολλοὺς συνάμα ἐκτεθειμένους εἰς τὰς βαρβάρους ἐπιθέσεις κἀνενοῦς θρασείας δημαγωγῶ· τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἀσθενῶν καὶ τὴν πρὸς τοὺς νόμους τῆς ἀνθρωπότητος εὐλάβειαν, οἰοιδῆποτε καὶ ἂν ἦσαν οἱ ἀσθενεῖς οὗτοι, λευκοὶ, μαυροὶ ἢ ἐρυθροὶ, ὡσάκις ἔβλεπε καταπατούμενα τὰ δίκαιά των. Παντοῦ καὶ πάντοτε ἐζήτησε τὴν τήρησιν τῶν νόμων, πεποιθὼς, ὅτι εἰς τόπον ὀργανίσαντα τὸ πολίτευμά του ἐπὶ τῇ βίβσει τῆς ἀπολύτου σχεδὸν ἐλευθερίας, τὸ πολίτευμα καταντᾷ οἰκτρὸς φανακισμὸς, ὡσάκις ὁ νόμος δὲν ἀρχεῖ ἀρχὴν ἀπόλυτον. Ἐνθέρμος δὲ ὢν ἐραστῆς τῆς ἐλευθερίας, ἠθθάνετο ἑαυτὸν τραυματίζομενον, ὡσάκις ἔβλεπεν ὅτι ἡ συζήτησις παρεξέτρεπε τοῦ ὁρίων τοῦ πρέποντος, θεωρῶν, εὐλόγως, ὅτι ἐπέκεινα τῶν ὁρίων τούτων ἀρχίζει ἡ τυραννία. Διὰ τοῦτο καὶ μόνον ἐν τῇ βουλῇ τῆς Κεντυκῆς, βραδύτερον δὲ καὶ εἰς ἄλλα ἀνώτερα βουλευτήρια, συνέθετο πολλάκις εἰς τὰς συζητήσεις νὰ ἐπιτιμήσῃ τοὺς ῥήτορας, ὅσοι ἤθελον νὰ τυραννήσωσι τὰς συελεύσεις ἐκείνας, παραβιάζοντες συστηματικῶς τοὺς στοιχειωδέστους κανόνας τῆς εὐπρεπείας καὶ εὐσημοσύνης· διότι ἄλλως ὁ Κλαῖυ οὐδέποτε προσέβαλέ τινα προσωπικῶς, ἦτο ὅσον ἐνδέχεται ἀφιλόνηκος ἄνθρωπος καὶ περὶ τὰς σχέσεις αὐτοῦ εὐκολώτατος.

Ἐν τῇ πρώτῃ δὲ ἐκείνῃ ἀρχῇ τοῦ βουλευτικοῦ σταδίου του, ἠναγκάσθη καὶ νὰ μονομαχήσῃ πρὸς ἓνα τῶν ὀξυθύμων ἐκείνων ἀνθρώπων, τοὺς ὁποίους περιέστειλεν εἰς τὰ ὄρια τοῦ καθήκοντος· ἀλλ' ἦτο εἰς ὅλα γενναῖος, καὶ ἐθεώρει μὲν τὴν μονομαχίαν ὡς περιφανῆ παραλογισμόν, ἐνόησεν ὁμως, ὅτι, διὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν τότε κοινὴν γνώμην εἰς Κεντυκὴν, δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποποιηθῇ τὴν περὶ τούτου ἠναγκάσθη αὐτῷ πρότασιν. Πολλάκις δὲ καὶ ἄλλοτε ἠναγκάσθη νὰ ἀποδείξῃ εἰς βουλευτὰς τοὺς ὁποίους ἐσωφρόνισεν, ὅτι δὲν φοβείται νὰ ὑποστηρίξῃ καὶ διὰ τῶν ὀπλων τοὺς λόγους του.

Μετ' ὀλίγον ὁ Κλαῖυ εὗρεν ἀφορμὴν νὰ ἀναδείξῃ τὰ ὀριμασάντα προτερήματα αὐτοῦ εἰς στάδιον εὐρύτερον, διότι περὶ τὰ τέλη τοῦ 1806 ἐξελέγη ὑπὸ τῶν Κεντυκικῶν ἀντιπρόσωπος αὐτῶν εἰς τὴν Ὁμοσπονδικὴν Γερουσίαν καὶ διέτριψε μὲν ἐν αὐτῇ τότε ἐπ' ὀλίγον, διότι ἀνεπλήρου παραιτηθέντα γερουσιαστὴν, εἰς ὃν δὲν ὑπελείπετο νὰ ἐδρεύῃ εἰμή ἐν ἔτος μόνον, ἀλλὰ διέπρεψεν οὐδὲν ἦτον καὶ ἐν τῷ βραχεῖ τούτῳ διαστήματι εἰς τὸ ὑπέρτατον ἐκεῖνο συνέδριον, διὰ τῆς συνέσεως τῶν ψήφων του, διὰ τῆς εὐκρινήσεως πολλῶν συζητήσεων καὶ διὰ τῆς εὐφυΐας μὲ τὴν ὁποίαν ἐσυνέτισεν ἀγέρωχόν τινα ῥήτορα, ὅστις ἤθελεν ἐξάπαν-

τος να αναγκάση όλους τους νεωτέρους συναδέλφους του να αναγνωρίσωσι την υπεροχήν του· διότι πολλά και αθάνατα του άνδρος τούτου φλυαρήσαντος, ο Κλαίυ απήντησεν άμείσως, διηγηθείς τόν μύθον της κίσεως και συνάδευσε αυτόν με έρμηνείαν άστειοτάτην, ήτις κατέστησε καταγέλαστον τόν αντίπαλόν του και τόν ήνάγκασε να σιωπήση επί τινα χρόνον. Τῷ 1809, εξέλέχθη πάλιν αντιπρόσωπος εις τήν Βουλήν της Κεντουκίος, ήτις έσπευσε να αναδείξῃ αυτόν πρόεδρόν της· έπειτα, παραιτηθέντος ενός των Γερουσιαστών της Κεντουκίος εις τήν όμοσπονδικήν Γερουσίαν, κατέλαβε τήν θέσιν του, επί της συνόδου του 1809—1810, και έκτοτε δέν έπαυσε, έδρεύων εν ταίς άνωτάτοις του έθνους βουλευτηρίοις, επί πενήτηντα δέ έτη διετέλεσεν εις των κυριωτέρων κυβερνητών της Αμερικανικής πολιτικῆς. Λέγομεν εν ταίς άνωτάτοις βουλευτηρίοις, διότι τῷ 1811, γενομένων νέων εκλογών, αντί να εκλεχθῆ Γερουσιαστής, προετίμησε να σταλῆ εις τήν βουλήν των αντιπροσώπων της Όμοσπονδίας· και ιδού διατί.

Κατά τήν εποχήν ταύτην τά πάντα προεμήνου, ότι φοβερά παρασκευάζεται βήξις μεταξύ των όμοσπόνδων πολιτειών της Αμερικής και της Άγγλίας. Η τελευταία αὕτη δύναμις είχε τότε επινοήσει τόν ιδανικόν εκείνον αποκλεισμόν, δύναμις του όποίου οι ύπήκοοι των ουδετέρων δυνάμεων ώφειλον να θεωρῶσιν ως αποκλεισμένους πάντας τους λιμένας του Γαλλικού κράτους, και αυτούς εκείνους, ενώπιον των οποίων ουδέν Άγγλικόν πλοίον ύπήρχεν. Επί τη προφάσει ταύτη, οι Άγγλοι συνέλαβον άμερικανικά πλοία, εις αυτά τά παράλια της Αμερικής· και δέν ήρχοντο εις τό να εξέταξωσι τά έγγραφα πλοίων τά όποια έπελαγοδρομούν ή και μόλις είχαν προκύψει από Αμερικανικόν λιμένας, διά να βεβαιωθῶσιν, ότι δέν πορεύονται προς Γαλλικόν τινα λιμένα, αλλά προσέβαλλον έτι δεινότερον τήν άξιοπρέπειαν του Αμερικανικου έθνους· διότι εξέταζον τους ναύτας των συλλαμβανομένων πλοίων και όσους έβλεπον χρησίμους διά τόν Άγγλικόν στόλον, τους απήγον διά της βίας και αυτογνωμόνας, επί τῷ λόγῳ, ότι είναι Άγγλικῆς καταγωγῆς. Το δέ χειριστόν, δέν περιωρίσθησαν να εξυβρίσωσι τοιοιτοτρόπως τά έμπορικά πλοία, αλλά φρεγάτα Άγγλική, προσβαλοῦσα αιρινιδίως τήν άμερικανικήν φρεγάταν Chesapeake, ήνάγκασεν αὕτην να ύποκύψῃ εις τοιούτην εξέτασιν και απήγαγεν από αὕτης τρεις ναύτας.

Ταῦτα πάντα έκίνησαν βαθυτάτην αγανάκτησιν παρά τοίς έλευθερίοις και ύπερηφάνοις κατοίκοις των όμοσπόνδων πολιτειών, και ή κυβέρνησις, προεδρευομένη τότε υπό του περιφανους Μκδισῶνος, συνεμερίζετο τό αίσθημα τούτο. Είναι γνωστόν, ότι ο αυτοκράτωρ Ναπολέων, αποδίδων τοίς Άγγλοις τά ίσα, είχε κηρύξει αυτούς τε και άπαντας τους ουδετέρους αποκλεισμένους από πάσης της Ευρωπαϊκῆς ήπειρου· τούτο δε κρέθεισεν επίσης τους Αμερικανούς, οίτινες έσκέφθησαν αν δέν πρέπει να κηρύξωσι πόλεμον κατ' άμφοτέρων των κολοσσών. Άλλ' ο Ναπολέων, θεωρών συμφέρον να περιποιηθῆ τοίς Αμερι-

κανούς και φωτισθείς υπό του επισημοειου πρέσβεως αν είχε τότε εις Ουασιγκτῶνα, του Σεβρυριέρου, οστις ήξιώθη της ευνοίας πολλων επισήμων ανδρων της χώρας εκείνης, ιδίως δε του Κλαίυ, έσπευσε να εξαίρεση τους Αμερικανούς από της καταθλιπτικῆς εκείνης διατάξεως. Η Άγγλική όμως κυβέρνησις επέμεινε και έντευθεν ή κατ' αὕτης όργή της κυβερνήσεως και του έθνους των Όμοσπόνδων πολιτειών, εν έτει 1811.

Ο Κλαίυ ετάχθη μετά των ανδρων υσοι συνεβούλευσαν τόν πόλεμον· όχι ότι υπήρξε ποτέ φιλοπόλεμος· εξεναντίας τό φιλελεύθερον και καλοκίχθον πνευμά του άπετροπιάζετο τήν βήξιν ταύτην, διότι ήξευρεν, ότι έμελλε να αναχαιτίσῃ τήν βελτίωσιν της καταστάσεως του λαου. Άλλ' έβλεπεν, ότι, επί του προκειμένου, ή θυσία ήτο απαραίτητος, χάριν του μέλλοντος του έθνους αυτού μεγαλείου. Τῷντι έθνος μέγα ουδ' είναι, ουδέ ειμπαρει να αποβῆ τό δαγόμενον να εξευτελισθῆ. Η Αμερικανική όμοσπονδία, άνεχομένη τάς επανεληθημένας καταπίεσεις της μεγάλης Βρετανίας, κατεδιβάζετο εις τάξιν των δευτερευουσών πολιτειών, και ή δύνατο μεν να λέγεται άνεξάρτητος, αληθῶς όμως ήτο παίγνιον αὕτης· ο μεγαλεπήβολος, ο τλημηρὸς του έθνους εκείνου χαρακτήρ έμελλε να πάθῃ εκ τούτου πληγήν καιρίαν, έμελλε να αποβῆ ταπεινότερος, δειλότερος και περι αὕτας τάς έσωτερικὰς αὐτου επιχειρήσεις. Ιδού τί ενόησε, τί ήσθάνη ο Κλαίυ, και διατί προέτρεψε τήν πατρίδα του να αναρρίψῃ τόν περι των όλων κύβον· διότι τῷντι άφ' έτέρου παράτολμον εφαινετο εις έθνος από 6 μόλις εκατομμύρια ανθρωπων συγκείμενον, πτωχόν, έστρημημένον άξίω λόγου στρατιωτικῶν δυνάμεων και αναπεπταμένην έχον τήν παραλίαν του, οίαν ήτο τότε τόν Αμερικανικόν, να κηρύξῃ πόλεμον κατὰ έθνος, τό όποιον από της εν Τραφαλγάρη ναυμαχίας εδέτποζε της Θαλάσσης, είχε συγκροτήσει εν τῇ Ινδικῇ και εν τῇ Ισπανικῇ Χερσονήσῳ στρατόν εκλεκτόν και εφαινετο έχον εις τήν διαθέσιν του θεσαυρούς ανεξαντλήτους. Ο άγων έμελλεν αναγκάως να αποβῆ φοβερός και επισφαλές· στατος· αλλά τά έθνη δέν γίνονται μεγάλα, δέν ασφαλίζουνσι τό μέλλον των ειμη δι' άγώνων τοιούτων. Ο Κλαίυ εδέχετο τήν προκειμενην δοκιμασίαν, ως απαραίτητον. Ύπάρχουσι τῷντι εις τόν βίον των έθνων περιστάσεις δειναι, καθ' ας είναι ήνάγκασμένα να καταφεύγωσιν εις τήν βίαν, διότι ή βία είναι ενίοτε τό έσχατον επιχείρημα του δικαίου. Οθεν και ο φιλόσοφος Κουσίνοσ όρθως ειπεν, ότι ο πολιτισμός είναι κρῆμα φώτων και βίας.

Συνελθούσης της Όμοσπονδικῆς βουλῆς των αντιπροσώπων κατὰ τόν Νοέμβριον του 1811, τήντες ήσθάνθησαν ότι απήτειτο να προχειρισθῆ πρόεδρος αὕτης ανήρ έχων φιλοπατρίαν μεν άκαμπτον, νουν δε πεφωτισμένον, και πραγμάτων έμπειρίαν, και χείρα σταθεράν, να διευθύνῃ τάς συζητήσεις, αλίτινες καθ' όλας τάς πιθανότητας έμελλον να αποβῶσι θορυβώδεις. Οθεν χειροτονήθη πρόεδρος ο Κλαίυ, και τοι κατὰ πρώτον έδρεύων εν τῇ βουλῇ ταύτη. Είς δέ

τὴν ἐκλογὴν τοῦ συντελέσει καὶ ἄλλος τις λόγος, περιέργως. Μεταξὺ τῶν βουλευτῶν ὑπῆρχόν τινες βάρβαροι ἢ ἀγέρωχοι ἄνθρωποι, οἵτινες δὲν ἔπαυον προβαλλόντες ἢ ὑβρίζοντες τοὺς συναδελφούς των, ὅλους ὁμοῦ ἢ καθ' ἕνα ἰδίως, ὑπ' οὐδενός των προέδρων ἀναγκαιζόμενοι, ὁ δὲ ἐπιφανέστερος τῶν ταραξίων αὐτῶν, ἦτο ὁ Ἰωάννης Ρανδουλφίος, ὅστις, καὶ τοὶ λαθῶν ἀνατροφήν, καὶ ἀξίων ὅτι εἶναι εὐπατρίδης, καὶ ἔχων ἀριστοκρατικούς τρόπους, ἦν μάταιος, εὐερέθιστος καὶ ἀνεπίδεκτος ἀντιλογίας· εἶχε πολὺ πνεῦμα, ἀλλὰ κρίσιν ὀλιγίστην· ἠγόρευε πολλάκις λαμπρῶς, ἀλλὰ σχεδὸν ποτὲ συνετῶς, ἀπαθῶς δὲ ποτὲ, ὥστε κατῆντησεν ἡ μάλιστα τῶν συναδελφῶν του. Εἶδομεν δὲ ὅτι ὁ Κλαϊὺ ἦτο ἐπιτηδειότατος εἰς τὸ νὰ σωφρονίσῃ τὰς σκληροτραχήλους καὶ δυσπαιθεῖς ἐξείνας φύσεις. Τῶνόντι, ἐκλεχθεὶς πρόεδρος, περιέστειλε τὰς παραφορὰς καὶ παρεκβάσεις τοῦ Κ. Ρανδουλφίου διὰ νὰ κατορθώσῃ ὁμοῦ τοῦτο, ἠναγκάσθη νὰ ἔλθῃ ὄχι μόνον εἰς λόγους, ἀλλὰ καὶ εἰς χεῖρας μετ' αὐτοῦ. ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἠναγκάσθη καὶ νὰ μονομαχήσῃ ποτὲ πρὸς τὸν ἀχάθεκτον βουλευτὴν.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἔθνους ἐκήρυξαν τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Ἀγγλίας τῇ 18 Ἰουνίου 1812, συμφώνως τῇ προτάσει τοῦ προέδρου τῆς Ὁμοσπονδίας, μετὰ συζήτησεως σφοδρότατης, καθ' ἃς ὁ Κλαϊὺ ἀνέδειξεν, ὡς προεστάμενος τῆς βουλῆς, πλείστην ἀμεροληψίαν, ἠναγκάσθη ὁμοῦ νὰ μεταχειρισθῇ ὅλην αὐτοῦ τὴν σταθερότητα, διότι μία μερὶς τῆς συνελεύσεως κτεξάνεστη κατὰ τῆς γνώμης τοῦ προέδρου μετὰ δεινοτάτης βίας, κατηγοροῦσα καὶ ὑβρίζουσα ἀσελγῶς τὴν κυβέρνησιν καὶ τοὺς φίλους τῆς. Ὁ Κλαϊὺ ἠναγκάσθη πολλάκις νὰ καταλίπῃ τὴν καθέδραν τοῦ προέδρου ἕνα ἐπαναγὰγῃ τὴν συζήτησιν εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν καὶ εἰσαγάγῃ εἰς αὐτὴν προτάσεις ἐπωφελεῖς. Εἶχε δὲ συμπράκτορας ἄνδρας καταλιπόντας ὄνομα σεβαστὸν παρὰ τοῖς συμπολίταις· ἀλλὰ δὲν εἰμπούρετε νὰ καταπέσῃ τὴν Κυβέρνησιν, εἰς τὸ νὰ προνοήσῃ περὶ πάντων συνετῶς. Ἰδίως ἡ Κυβέρνησις περιέπεσεν εἰς τὸ λάθος τοῦ νὰ ἀρχίσῃ τὸν πόλεμον, ἄνευ τῆς ἀνγκαιῆς χρηματικῆς προπαρασκευῆς, ἐξ οὗ προέκυψαν πολλὰ ἄτοπα ἐπιβλαβῆ εἰς τε τὸ κράτος καὶ τοὺς ἰδιώτας, διότι μετ' ὀλίγον ἠναγκάσθησαν νὰ καταφύγωσιν εἰς τὸ ὀλέθριον μέτρον τοῦ χαρτονομίσματος, τὸ ὁποῖον ἐπήγαγε πληγὴν καυρίαν εἰς τὸ ἔμποριον.

Δὲν θέλομεν ἐκθέσει τὰ καθ' ἕκαστα τοῦ πολέμου. Κατ' ἀρχὰς ὁ κατὰ ξηρὰν στρατὸς τῶν Ἀμερικανῶν ἔπαθεν ἥττας ὄχι ἐντίμους, ἔπειτα ἠνῶρθωσε τὴν ὑπόληψίν του, καὶ ἐπὶ τέλους ἐπέτυχε, τὴν 8 Ἰανουαρίου 1815, νίκην λαμπρὰν περὶ τὴν Νέαν Αὐρηλίαν. Τὸ δὲ ναυτικόν, καὶ τοὶ ἐξ εὐαριθμοτάτων συγκείμενον πλοίων, κατώρθωσε εἰς ὅλας αὐτοῦ τὰς συμπλοκάς ἢ νὰ ὑπερτερῆσῃ ἢ ἐνδόξως τοῦλάχιστον νὰ νικηθῇ. Τὸ περίεργον εἶναι ὅτι ὁ πρόεδρος Μαντισὼν προέτεινεν εἰς τὸν Κλαϊὺ νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ στρατοῦ, ἂν καὶ οὗτος οὐδέποτε ὑπηρετήσῃ στρατιωτικῶς. Ἀλλ' εἰς τὴν Ἀμερικὴν, αἱ αὐτοσχέδιοι αὐταίστρατηγαί εἶναι συγχρόνως, καὶ εἶναι βέβαιον,

ὅτι ἄνθρωπος ἔχων τοιοῦτον νοῦν καὶ χαρακτῆρα ἠθέλε φανῆ, περὶ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐπιτηδειοτέρων εἰς τὰς περιστάσεις στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων, τοῦλάχιστον ἐνάμιλλος τῶν ἄλλων ἀξιωματικῶν ὅσους εἶχε τότε ἡ ὁμοσπονδία, καὶ ἀναμριβόλως δὲν ἠθέλε παραδοθῆ εἰς τοὺς ἐχθρούς, ὅπως συνέβη εἰς τὸν ἀντ' αὐτοῦ διορισθέντα στρατηγὸν Χούλλ. Ἀλλ' ἂν καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἠθέλε περιποιήσῃ αὐτῷ μεγάλην παρὰ τοῖς πολλοῖς φήμην, ὁ Κλαϊὺ δὲν τὸ ἐδέχθη, διότι ἐθεώρει ὅτι δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πλείοτερον εἰς τὰ πολιτικὰ συμβούλια τῆς πατρίδος του. Ὅθεν ἔμεινε πρόεδρος τῆς βουλῆς, μεχριστοῦ, ἐπὶ τῇ μεσοκαθήσει τῷ αὐτοκράτορος τῆς Ρωσίας, ἠρχισαν αἱ περὶ εἰρήνης διαπραγματεύσεις. Τότε ὁ Κλαϊὺ διορίσθη εἰς τῶν ἐπὶ τούτῳ σταλέντων ὑπὸ τῆς Ἀμερικῆς πέντε πληρεξουσίων, εἰς Γάνδαυον τῆς Βελγικῆς, ὅπου τῶνόντι ὑπεγράφη ἡ εἰρήνη περὶ τὰ τέλη τοῦ 1814, ἐπιφυλαττομένης τῆς ἐπικυρώσεως. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐπὶ τῶν διαπραγματεύσεων τούτων μόνος ὁ Κλαϊὺ ἀντέστη εἰς τὸ παρὰ τῶν Ἀγγλῶν ἀπαιτηθὲν δικαίωμα τῆς ποταμοπολίτας ἐπὶ τοῦ Μισσισιπίου, ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ μέχρι τῶν πηγῶν. Οἱ σύντροφοί του ἠθέλον νὰ ἐπιτρέψωσι τὸ δικαίωμα τοῦτο, διότι ἡ κοιλὰς τοῦ ποταμοῦ τούτου ἦτο τότε ἔρημος· ἀλλ' ὁ Κλαϊὺ, προβλέπων, ὅτι ἂν ἦτο τότε ἔρημος, ἐμελλεν ὁμοῦ ποτὲ νὰ κταστῇ, καθὼς τῶνόντι σήμερον ἦδη κατέστη, ἡ κυριωτέρη ἕδρα τῆς ἀμερικανικῆς δυνάμεως, καὶ ὅτι ἐκ τούτου ἠδύναντο νὰ προκύψωσι νέαι ἀφορμαὶ ἐριδος πρὸς τὴν Ἀγγλίαν, ἐπέμεινεν εἰς τὴν ἀπόρριψιν τῆς προτάσεως, μεγάλην οὕτω προσενεγκῶν τῇ πατρίδι ὑπηρεσίαν.

Ἔως οὗ φθάσῃ ἀπὸ Οὐάσιγκτῶνος ἡ ἐπικύρωσις τῆς συνθήκης, ὁ Κλαϊὺ μετέβη εἰς Παρισίους, ὅπου διέτριψε δύο μῆνας καὶ συναναστράφη μετὰ πολλῶν ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Εὐρώπης, οἵτινες ἦσαν τότε ἐκεῖ συνηγμένοι. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἐγνώρισεν καὶ τὴν περίφημον Κ. Στάελ-Μαθὼν δὲ τὴν περὶ Νέαν Αὐρηλίαν νίκην, «τόρα», εἶπεν, «εἰμπορῶ νὰ ὑπάγω εἰς τὴν Ἀγγλίαν, χωρὶς νὰ ἐντραπῶ.» Ταύτην τὴν ἐν Παρισίοις διατριβὴν του ἐνεθυμεῖτο πάντοτε μὲ πολλὴν πόθον· ἐπαυλῆθε δὲ εἰς τὴν πατρίδα του διὰ τῆς Ἀγγλίας, ὅπου ἐπίσης ἐγνώρισεν πολλοὺς τῶν μάλιστα διακεκριμένων ἀνδρῶν.

Ἀμα δ' ἐπιστρέψας εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ἐξελέχθη πάλιν ἀντιπρόσωπος εἰς τὴν βουλὴν τῆς Ὁμοσπονδίας, ἥτις πάλιν ἀνηγόρευσεν αὐτὸν πρόεδρον. Τότε ἐδέησε νὰ θεραπευθῶσιν αἱ πληγαὶ τοῦ πολέμου. Ὁ τόπος ἦτο εἰς ἀθλίαν κατάστασιν, ἀλλ' εἶχε θηταυρόν τινα, δι' οὗ τὰ ἔθνη τάχιστα ἀναλαμβάνουσι τὴν εὐδαιμονίαν των, ἦτο φιλεργὸς μέχρι μανίας καὶ χρηστότατος. Ἡ συνέλευσις ἐνσχολήθη ἀμέσως περὶ τὴν ἀνόρθωσιν τῆς δημοσίας καὶ τῆς ἐμπορικῆς πίστεως, περὶ τὴν βελτίωσιν τῶν ὁδῶν καὶ τῶν ἄλλων τρόπων τῆς ἐσωτερικῆς συγκοινωνίας, περὶ τὴν ἐμφύχωσιν τῶν τεχνουργείων, τὰ ὁποῖα κατ' εὐτυχίαν παύθησαν ἐν καιρῷ τοῦ πολέμου, ὅτε δὲν ἠδύναντο

νὰ ἔλθωσιν ἔξωθεν βιομηχανήματα. Εἰς ταῦτα πάντα συνετέλεσεν ὁ Κλαῖν μετὰ θαυμαστῆς δραστηριότητος καὶ πειθοῦς. Ἰδίως δ' ἐπρωταγωνίστησεν εἰς τὰς συζητήσεις τὰς περὶ τραπέζης καὶ τῶν πολυαριθμῶν αὐτῆς ὑποκαταστημάτων, δι' ὧν ἤλπισε νὰ ἐμψυχώσῃ τὰς ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις. Διὰ δὲ τῶν δημοσίων ἔργων σκοπὸν εἶχε νὰ ἐπιταχύνη τὰς ἐκχερσώσεις, νὰ καταστήσῃ προσιτὰς εἰς τοὺς κατοίκους τῆς πικραλίας καὶ εἰς τοὺς ἀπὸ Εὐρώπης προσερχομένους ἀποίκους τὰς εὐφόρους γαίας τῆς δύσεως, τῆς ὁποίας ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ πρωϊμώτατα διέκρινε τὴν θαυμαστὴν ἀνάπτυξιν. Ἐπὶ τούτῳ προσκάλεσε τὴν ἐγκρίσιν τῆς δημοσίου δαπάνης κατασκευῆς Ἐθνικῆς Λεωφόρου ἀπὸ Οὐασινγκτῶνος μέχρι τῶν ἀπωτάτων ὄχθων τοῦ Μισισσιπίου, ἧτοι ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς. Τελευταίον διὰ τῆς τελωνιακῆς νομοθεσίας ἠγωνίζεσθαι νὰ προττατεύσῃ τὰ ἐγγύθια τεχνουργεῖα καὶ νὰ ἀναδείξῃ αὐτὰ ἐνάμιλλα ἐκείνων τὰ ὅποια ἐθάύμασεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ εἰς τὰς κάτω χώρας.

Ἐν μέσῳ δὲ τῶν μεγάλων αὐτῶν ἐσωτερικῶν ζητημάτων προσκυψε καὶ ἐν ζήτημα ἐξωτερικόν, περὶ τὴν λύσιν τοῦ ὁποίου ὁ Κλαῖν κητύχησε νὰ θέσῃ τὰς βάσεις τῆς ὅλης μετέπειτα πολιτικῆς τῶν Ὁμοσπόνδων πολιτειῶν, ὡς πρὸς τὴν λοιπὴν Ἀμερικανικὴν ἡπειρον. Ὁ λόγος ἦτο περὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἰσπανικῆς Ἀμερικῆς. Ὁ Ναπολέων, ἐμβολῶν εἰς τὴν Ἰσπανίαν, εἶχε προκαλέσει τὴν ἐπαναστασιν τῶν ἀγανῶν χωρῶν, ὅσας ἡ Ἰσπανία κατέχεν ἐν τῷ νέῳ κόσμῳ· ἀλλ' αἱ χώραι αὗται δὲν ἐπανεστήσαν διὰ νὰ ὑπερασπισθῶσι τὸν ὑπὸ τοῦ Εὐρωπαίου κατακτητοῦ κληρικεθέντα κυριάρχην των· ἐπανεστήσαν ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἀνεξαρτησίας. Ἀπὸ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου μέχρι τῆς Ὀρνίου ἄκρας μία κατὰ τοῦτο ὑψώθη φωνή, ἡ ἔλθασιν ὅμως τοῦ ἀγῶνος ἀπέβη διάφορος κατὰ τὰς διαφόρους χώρας. Μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1815 συνομολογηθεῖσαν ἐν Εὐρώπῃ εἰρήνην, ἡ Ἰσπανία ἐράνη κατισχύσασα ἐπὶ τινὰ χρόνον τῶν κυριωτέρων αὐτῆς ἀποικιῶν· ἀλλ' ἡ ἐκραγεῖσα πυρκαϊὰ ἦτο ἐξ ἐκείνων, αἵτινες δὲν σθένουνται. Ἡ Ἰσπανία ἠδύνατο νὰ ἐξοντώσῃ τοὺς ἐπαναστάτας, ἀλλ' ὄχι πλέον νὰ τοὺς καθυποτάξῃ. Πρὸς βορρᾶν, ὁ Βολιβᾶρος, ὁ Γουαδελούπας καὶ ἄλλοι τινὲς ἡρωϊκοὶ ἀρχηγοὶ μετὰ κόπου ἀνθίσταντο· μεσημβρινώτερον δὲ, οἱ παρὰ τὸν Πλάταν ποταμὸν ἀγωνιζόμενοι ἦσαν εὐτυχέστεροι ὅπως οὖν. Αἱ ὁμοσπονδοὶ πολιτεῖαι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μείνωσιν ἀδιάφοροι πρὸς τοὺς ὑπὲρ ἐλευθερίας ἐκείνους ἀγῶνας, διότι οἱ γείτονές των ἐμιμοῦντο τὸ παράδειγμα αὐτῶν. Ὅθεν ὁ Κλαῖν, ἐν τῇ συνόδῳ τοῦ 1816—1817, ἐκήρυξεν ἀναφανδὸν τὴν ὑπὲρ τῶν ἐπαναστατῶν συμπάθειάν του, ἀντιστὰς εἰς τὴν παραδοχὴν τοῦ νομοσχεδίου, δι' οὗ προέκειτο ν' ἀπαγορευθῆ εἰς τοὺς Ἀμερικανικοὺς πολίτας νὰ πωλῶσι πλοῖα εἰς τοὺς ἐπαναστάτας. Εἰς τὴν ἀκόλουθον σύνοδον, ἐνήργησε καὶ ἐλάλησε κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ἡ δὲ συνδρομὴ ἣν παρεῖχεν εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν πάλαι Ἰσπανικῶν ἀποικιῶν ἐπροέβλεπε πολλὴν ἐντύπωσιν καὶ ἐντύπωσιν τῶν Ὁμοσπόνδων πολιτειῶν καὶ ἐκτός. Ὁ τότε

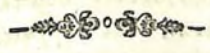
πρόεδρος τῆς συμπολιτικῆς Μονρῆς, ἀναβάλλων τὸν ὀριστικὴν τοῦ ζητήματος λύσιν, πρότεινε νὰ σταλῶσιν ἐπὶ τόπου ἐπίτροποι, ἵνα πληροφορηθῶσι τὰ κατὰ τὰς νέας δημοκρατίας καὶ μελετήσωσιν ἐκ τοῦ σύγγγυς τὰ κατὰ τοὺς κατοίκους αὐτῶν καὶ μέχρι τίνος εἶναι ἐπιτήδειοι πρὸς τὴν πολιτικὴν ἐλευθερίαν. Ὁ Κλαῖν ἐξεναντίας ἀπήται ὥστε αἱ ὁμοσπονδοὶ πολιτεῖαι νὰ ἀναγνωρίσωσιν ἀμέσως τὰς δημοκρατίας ἐκείνας, διότι μόνη ἡ ἀναγνωρίσις ἠδύνατο νὰ ἀποβῆ χρήσιμος εἰς αὐτάς καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς αὐτάς θάρρος. Πξίου δὲ εὐλόγως, ὅτι ἡ ἐν Μαδρίτῃ αὐλὴ δὲν εἶχε δικαίον νὰ παραπονεθῆ διὰ τοῦτο, διότι αἱ ὁμοσπονδοὶ πολιτεῖαι δὲν ἐμελλον νὰ ἀναγνωρίσωσιν εἰμὴ τὰς δημοκρατίας ὅσαι ἦσαν πραγματικῶς ἀνεξάρτητοι καὶ εἶχον ἀναγκάσει τὰ Ἰσπανικὰ στρατεύματα νὰ ἐκχωρήσωσι. Τῶντι ὁ Κλαῖν δὲν ἔλεγε νὰ ἀναγνωρίσωσιν ὅλας τὰς δημοκρατίας, ἀλλὰ κατὰ τὸ παρὸν μόνον τὰς περὶ Πλάταν χώρας, διότι αὗται ἦσαν πραγματικῶς ἀνεξάρτητοι. Πριέτεινε λοιπὸν νὰ σταλῆ πρέσβυς εἰς τὰς περὶ Πλάταν ἀνεξαρτήτους ἐπαρχίας. Ἡ πρότασις του ἀπερρίφθη, ἀλλ' ὁ λόγος του ἐπροξένησε τοσαύτην ἐντύπωσιν, ὥστε πρόδηλον κατέστη ὅτι αἱ ἀρχαὶ του θέλουσι προσεγγῶσι θριαμβεύσει. Ἡ σύνοδος τοῦ ἐπομένου ἔτους, 1818—1819, δὲν ἐμελλε νὰ διαρκέσῃ εἰμὴ 3 μῆνας μόνον, διότι εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἡ βουλὴ συνέρχεται μὲν κατ' ἔτος, ἀλλὰ παρ' ἐνιαυτὸν δὲν συνεδριάζει εἰμὴ 3 μῆνας, καὶ αὕτη ἡ παρ' ἐνιαυτὸν σύνοδος ὀνομάζεται βραχεῖα σύνοδος· παρεκτός τούτου ὑπῆρχον ἄλλαι πολλαὶ κατεπεύγουται ὑποθέσεις, ὥστε δὲν ἦτο δυνατόν οἱ ἀντιπρόσωποι ν' ἀσχοληθῶσιν εἰς τὰ περὶ τῶν ἀποικιῶν. Ὁ Κλαῖν περιορίσθη νὰ εἴπῃ, ὅτι δὲν σιωπᾷ περὶ τούτου εἰμὴ ἐξ ἀνάγκης καὶ ὅτι, ἅμα εὐκαιρήσῃ ἡ βουλή, θέλει ἐπαναλάβει τὴν πρότασίν του. Τῶντι τὴν ἐπανέλαβε κατὰ τὴν ἀκόλουθον σύνοδον καὶ ἡ βουλή, παρὰ τὴν θέλησιν τῆς κυβερνήσεως, ἀπεδέχθη ἤδη τὴν γνώμην τοῦ Κλαῖν. Ὁ πρόεδρος ἀντέστη, διότι ἐφοβεῖτο φαίνεται μὴ περιπλέξῃ τὴν Ὁμοσπονδίαν εἰς ἔριν πρὸς τὴν ἱεράν των βασιλείων τῆς Εὐρώπης συμμάχίαν. Ἀλλ' ὁ Κλαῖν ἔφερε πάλιν εἰς μέσον τὸ ζήτημα, μετὰ λαμπρᾶς εὐγλωττίας, ἐν ἀρχῇ τοῦ 1821, καὶ τῇ 10 Φεβρουαρίου πρότεινε εἰς τὴν βουλήν ν' ἀποφανθῆ, ὅτι τὸ Ἀμερικανικὸν ἔθνος εὐχεταὶ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἀγῶνων οὗς καταβάλλουσιν αἱ πάλαι Ἰσπανικαὶ ἀποικίαι ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀνεξαρτησίας των, καὶ ὅτι ἡ βουλή εἶναι πρόθυμος νὰ ὑποστηρίξῃ τὸν πρόεδρον, ἐὰν οὗτος κρίνῃ εὐλογον νὰ ἀναγνωρίσῃ τὰς νέας πολιτείας· διότι δὲν προέκειτο ἤδη περὶ Πλάτας μόνον, τὸ μέγιστον μέρος τῆς μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς εἶχεν ἀποβάλει τοὺς Ἰσπανούς. Ἡ πρότασις ἐγένετο δεκτὴ διὰ ψήφων 87 κατὰ 68· ὁ Κλαῖν ἐθριάμβευεν, οὐδ' ἦτο πλέον δυνατόν ν' ἀντισταθῆ ἡ κυβέρνησις· καὶ μετὰ τινὰς ἡμέρας ὁ πρόεδρος ἐπεμψεν εἰς τὴν βουλήν διάγγελμα, δι' οὗ ἀναγνώριζε τὰς νέας δημοκρατίας, αἵτινες ἐμελλον εἰς τὸ μετέπειτα ἐπὶ τοσοῦτον νὰ ψεύσωσι τὰς ἐλπίδας τῶν φίλων των. Ὁ δ' αὐτὸς πρόεδρος Μονρῆς, ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης καταναγκασόμενος, ἐκήρυττε, κατὰ τὸ ἀκό-

λουθον ἔτος, διὰ τοῦ ἐτησίου διαγγέλεκτός του, ὅτι αἱ ὁμοσπονδοὶ πολιτείας θέλουσι θεωρήσει ὡς προσβολὴν κατ' αὐτῶν γενομένην πᾶν ἐπιχείρημα τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων πρὸς ἀνόρθωσιν τοῦ ἀποικιακοῦ συστήματος, ὅπουδήποτε τῆς Ἀμερικῆς οἱ κάτοικοι ἤθελον ἀφ' ἑαυτῶν τὸ καταργήσαι.

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὁ Κλαϊὺ ἐπενήργησεν εἰς τὴν τύχην τοῦ ὅλου κόσμου. Ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ἀμερικῆς συνεπληρώθη, ἐντεῦθεν δὲ ἡ δύναμις τῶν ὁμοσπόνδων πολιτειῶν καὶ ἠύξησε πολὺ, καὶ ἔτι μᾶλλον θέλει αὐξήσει. Σήμερον αἱ πολιτείας αὗται εἶναι αἱ προστάτιδες τοῦ νέου κόσμου, κύριοι οἶδεν ἂν αὐρίον δὲν γίνωσι κυρίαρχοι αὐτοῦ. Τὰ πάντα ὑποδεικνύουσιν ὅτι κατασκευάζεται αὐτόθι νέος τις Βριάρεως κρατῶν διὰ μιᾶς χειρὸς τὸν μεσημβρινὸν πόλον, διὰ τῆς ἐτέρας τὴν βόρειον, καὶ συνεχῶν τὸν γήραινόν κόσμον, πρὸς ἀνατολὰς τε καὶ πρὸς δυσμᾶς. δηλαδή ἐνθεν μὲν τὴν Εὐρώπην, ἐνθεν δὲ τὴν Σινικήν καὶ τὴν Ἰαπωνίαν. Σήμερον καὶ τὰ παιδάκια αὐτὰ τῶν ὁμοσπόνδων πολιτειῶν τρέφουσι τοιαύτην περὶ τῆς πατρίδος των ἐλπίδα καὶ θεωροῦσιν ἄφρονον τὴν ἐκπλήρωσίν της, ἀπαρἀλλάκτως καθὼς οἱ νεανίαι Ῥωμαῖοι, ἐπὶ Φαβίου καὶ Παύλου Αἰμιλίου, ἦσαν πεπεισμένοι, ὅτι βαίνουσιν πρὸς τὴν κυριαρχίαν τοῦ κόσμου.

Μέχρι τοῦδε εἶδομεν τὸν Κλαϊὺ χωροῦντα ἀκαταπόστως πρὸς τὰ πρόσω περὶ τὰς πολιτικὰς αὐτοῦ δοξασίας· δὲν εἶναι βεβαίως δημηγωγός, εἶναι πολιτικός ἀνὴρ συνετός, ἀλλ' οὐδὲν ἤττον, παρίσταται ὡς ἄνθρωπος βλέπων πῶς πρέπει νὰ βαδίσῃ ἡ δημοκρατία εἰς τὴν ἀνήκει καὶ ἀναλαμβάνων νὰ γίνῃ πρός-κοπος αὐτῆς ἢ ὀδηγός. Ἀπὸ τοῦδε ὁ ἀνὴρ μεταβάλλει τάξιν καὶ σύστημα. Ἀφοῦ ὑπέδειξεν εἰς τὸ ἔθνος τοῦ τὸν δρόμον τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ, ἀφοῦ ἠνέωξε τὸν δρόμον τοῦτον, τότε ἀγωνίζεται νὰ ῥυθμίσῃ τὴν πορείαν του, ἵνα μὴ ἀποβῇ αὐτὴ θορυβώδης καὶ ἄτακτος· ὅθεν τοῦ λοιποῦ θέλομεν εἶδει τὸν Κλαϊὺ μετριάζοντα τὴν ὁρμὴν τοῦ ἔθνους ἐκείνου καὶ ἐνίοτε ἀγωνιζόμενον νὰ τὴν ἀναχατίσῃ.

(Ἀκολουθεῖ.)

Ο Κ. ΔΑΒΙΔ

(ἔξ Ἀγγερίας.)

M. DAVID

(d' Angers.)

Ἐσχάτως ἐσκήρτισαν αἱ Ἀθηναῖαι εἰς ἤχον πρὸ αἰῶνων σιγήσαντα ἐν αὐταῖς, ἤχον σμίλης γλυφούσης ἕνα τῶν σμίλης ἀξιωτέρων πολιτῶν, τὸν ἀρχαῖκόν Κανάρην, καὶ ἡ ἤχῳ ἐκπεπληγμένη ἐφαίνετο ψιθυρίζουσα τὸ ἄσμα τοῦ ψευδίου. Ὄταν οἱ Ἀθηναῖοι, εἰς ἀγενεῖς συγκοφαντίας πειθόμενοι, ἐξώριζον τῆς πόλεώς των τὸν

μετὰ τὸν Περικλῆ μεγαλοφυέστερον τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν, τὸν ἐνδοξὸν αὐτῶν ἀριστοτέχνην, δὲν ἤξευρον, εἰς τὴν ἔρημον Ἠλιακὴν ἀκτὴν ὁ ἄπατρις τὸ βῆμα πλανῶν, ὑπὸ ποίῳ ἐπίεζετο πικρῶν λογισμῶν, πῶς ἐκκλινεν ὑπὸ τὴν θλίψιν τὴν ἄλλοτε ὑπὸ δάφνας κύπτουσαν κεφαλὴν του, πῶς αἱ ἀνεκτέλεστοι ἀντιλήψεις του, αἱ εἰς ἀγωνίαν καταδεδικασμένοι ιδέαι του, κατεβίβρωσκον τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ὁ δὲ κόσμος τῶν ὑπερφυῶν του πλασμάτων, τῶν θεῶν οὓς ἡ γλυφίς του κατεβίβασεν εἰς τὴν γῆν, τῶν ἀνδρῶν, οὓς ἀνεβίβασεν εἰς τὸν οὐρανόν, πῶς ἐνίοτε, περιστοιχίζων αὐτὸν εἰς τὸ φῶς τὸ μελαγχολικόν τῆς σελήνης, τῷ ἔλεγε κατηφῆς, ὅτι ὄναρ ἢ δόξα, ὅτι κύμα διαρρέον ἢ τῶν ἀνθρώπων εὐγνωμοσύνη. Ἐνῷ δ' ἐξέτεινεν ἐκεῖνος τρεμουσὰς τὰς χεῖρας πρὸς τὰ λαμπρὰ ἐκεῖνα φαντάσματα, πρὸς τὰ φίλα τῆς καρδίας του τέκνα, διελύοντο αὐτὰ ὡς νεφέλαι καὶ τὸν διέφευγον, μέχρις οὗ ἐν μέτρῳ των τῷ ἐπεφάνη μορφή ἀγνώστου εἰς τὴν γῆν μεγαλοπρεπείας, καταπλήξασα τὴν διάνοιάν του καὶ νέου πληρώσασα αὐτὸν ἐνθουσιασμοῦ, καὶ μετ' οὗ πολὺ ἡ Ἑλλάς πᾶσα, καὶ οἱ μεταμελούμενοι Ἀθηναῖοι προσεκύνησαν μετ' εὐλαθείας καὶ θαυμασμοῦ εἰς τὴν Ὀλυμπίαν τὸ ἔργον τοῦ μεγάλου τεχνίτου, τὸν πατέρα τῶν θεῶν καὶ ἀνθρώπων.

Σήμερον αἱ Ἀθηναῖαι αὐταὶ δέχονται τὸν ἐξόριστον τεχνίτην, καὶ δύνανται ἐπὶ τοῦ λόφου τῆς Πηνυκῆς, ἢ ὑπὸ τὰς στήλας τοῦ Παρθενῶνος νὰ τὸν ἰδῶσιν, εἰς τὸν ἀπαλὸν βραχίονα στηριζόμενον νέος κόρης, τῆς μόνης παραμυθίας του ἐν τῇ ἐξορίᾳ, με κεκυφῆν δὲ τὴν κεφαλὴν, πλανῶντα τὸ βλέμμα εἰς τὸ κενόν, καὶ ὡς ζητοῦντα τὴν μεμακρυσμένην πατρίδα καὶ τὰ προσφιλῆ ὄντα εἰς αὐτὴν αἰσθητικῶς καὶ ἡ φαντασία του ἐνεφύσησαν ζῶν ἐνδοξον. Ὄταν τὸ τεθλιμμένον του βλέμμα ἀναπαύεται ἐπὶ τὰ περιστοιχίζοντα αὐτὸν ἀρχαῖα ἀριστουργήματα, τότε φαίνεται χαρᾶς ἀκτίς φαιδρύνουσα τὴν μορφήν του, διότι ἐν αὐταῖς ἀναγνωρίζει ἀριστουργήματα ἀδελφῆς μεγαλοφυΐας, μελετήματα τῆς νεότητός του, καὶ ὅλης του τῆς ζωῆς ἐντυπώματα, ἀλλὰ συγχρόνως αἰσθάνεται καὶ λύπη πιεζοῦσα τὴν καρδίαν του, διότι ἡ θέξις των κινεῖ ἐν αὐτῷ τὴν χορδὴν τῆς μεγαλοφυΐας· ἀλλ' ἡ χεὶρ του μάτην ζητεῖ τὴν ἀποῦσαν γλυφίδα της, ἀλλὰ τὸ ἔργον στάσιόν του, πλήρες ἡμῖερων ἀριστουργημάτων, μένει ἔρημον, οὐδ' ἀκούει τὸν κρότον τῆς ἀκαμάτου αὐτοῦ σμίλης, ἀλλὰ τὸ λυπηρότερον καὶ δι' ἐκεῖνον καὶ δι' ἡμᾶς, τὸ περιέχον ἐν ᾧ ζῆ, οὐ μόνον δὲν προκαλεῖ καλλιτεχνικὰς ἐμπνεύσεις, ἀλλὰ καὶ φονεύει αὐτὰς ὑπὸ τὸ ψῦχος τῆς ἀμαθοῦς ἀδιαφορίας.

Ὁ καλλιτέχνης οὗτος εἶναι ὁ Γάλλος Δαβίδ, ἔξ Ἀγγερίας τῆς ἐν Βανδέξ· υἱὸς ἀπλοῦ λεπτοουργοῦ, ἠσθάνθη παιδιόθεν τῆς τέχνης τὴν ἱερὰν ἐμπνευσιν, καὶ ἀνδρείως παλαίσας πρὸς τε τὴν πενίαν καὶ πρὸς τὴν ἰσχυρογνωμοσύνην τοῦ πατρὸς του, ὅστις ἐκ θλίβε- ρᾶς ὀδηγούμενος πείρας τὸν ἀπέτρεπε νὰ ἐναγκαλισθῇ ἐπάγγελμα ἀμείψαν τοὺς ἀγῶνας αὐτοῦ διὰ πτωχείας καὶ ἀδοξίας, ἐσπούδασε τὰς γραφικὰς τέχνας, ἰδίως δὲ τὴν γλυπτικὴν, κλοπιμαίως κατ' ἀρχάς, καὶ ἐπει- τα, τῇ πατρικῇ ἀδείᾳ, μετὰ δὲ τὴν πρώτην καὶ τα-

χειαν επιτυχίαν του, ως υπότροφος τῆς πόλεως τῆς γεννήτεώς του ἐν Παρισίαις καὶ τέλος ως υπότροφος τῆς Γαλλικῆς ἀκαδημίας ἐν Ῥώμῃ. Ἐνταῦθα μέγαν διδάσκαλον ἔλαβε τὸν Καννόβαν, καὶ ἐτι μείζονα ὅλα τῆς ἀρχαίας τέχνης τὰ θαύματα, τὰ συσσωρευμένα εἰς τὰ Μουσεῖα τῆς Ῥώμης καὶ τῆς Νεαπόλεως, καὶ εἰς τὰς νεκροπόλεις τοῦ ἀρχαίου κόσμου, τὴν Πομπηϊάν καὶ τὸ Ἡράκλειον. Εἰς τὸ σχολεῖον τοῦτο ἐσπούδασε τὴν ἐντέλειαν τῆς μορφῆς, ἢ μᾶλλον ἀνεπτυξῆ καὶ ἐκκρόνισε τὸ ἐν ἑαυτῷ ἐνυπάρχον αἰσθημα τοῦ καλοῦ, κατὰ τοῦτο γινόμενος ὁπαδὸς τῶν ἀρχαίων, ὅτι τὸ μὲν αἰτχρόν ἀπέκρουεν ὡς ἀπαθὸν εἰς αὐτὸν τὸν τῆς τέχνης σκοπὸν, τὸ δὲ καλὸν ἦν ἡ δινεκῆς σπουδὴ καὶ λατρεία του.

Ἐμπνεόμενος ὅμως ὑπὸ τῆς ἀρχαίας καλλιτεχνίας ὡς πρὸς τὸν θεμελιώδη αὐτῆς χαρακτήρα, δὲν ἐνόμισεν ἀνγκραῖον νὰ δεσμεύσῃ ἐντελῶς εἰς αὐτὴν τὸ αἰσθημα καὶ τὴν φαντασίαν του, καὶ καιροῦς καὶ ἤθη παραγωνρίζων, ν' ἀπομιμηθῆι δουρικῶς συνθέσεις οὐδὲν λεγούσας εἰς τῶν νεωτέρων τὰς πεποιθήσεις, καὶ νὰ σωματοποιῆ διὰ τοῦ χαλκοῦ καὶ τοῦ λίθου αὐτὰς αἰτινες ἀπέθανον μετὰ τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Ἡ δοξασία του ἦτον, ὅτι ὁ καλλιτέχνης, ἀν θέλῃ ἀληθῶς νὰ ἐπενεργήσῃ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του, πρέπει νὰ ἀνήκῃ εἰς τὴν ἐποχὴν του, καὶ ταύτης νὰ ἐκφράζῃ τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν μορφήν, ἀλλ' ἀνάγων ταῦτα εἰς ἰδανικὸν κάλλος, ὅπερ εἶναι πᾶσων τῶν ἐποχῶν. Ἡ γλυπτικὴ, ἰδανικὰ παριστώσα ἀντικείμενα, καὶ ἰδιότροπον φαντασίαν ὑπερτοῦσα, δύναται νὰ ἀποβῆ εἰς χαριστάτον κόσμημα, καὶ τὸν θαυμασμὸν νὰ ἐλκύσῃ διὰ τὸ κάλλος τῆς. Ἀλλ' εἰς διαιώνισιν μεγάλων ἀρετῶν, πατριωτικῆς ἀροσιώσεως, εὐεργετημάτων εἰς τὴν ἀνθρωπότητα καθιερούμενη, ἐξευγενίζεται εἰς ἰσρὰν λειτουργίαν, ἀνκλαμδάνει τὸ ἀξίωμα τῆς ὑπερτάτης δικαιοδοτίας, ἣτις ἀπονέμει ἀθανασίαν εἰς τοὺς ἀθανασίας ἀξίους.

Οὕτως ἐνόησε τὴν κλήσιν τῆς τέχνης του ὁ Κ. Δαβίδ, καὶ διὰ τοῦτο, ἐκτὸς ἐνὸς Ἀχιλλέως, εἰς ὃν Νηρηΐς προσφέρει περικεφαλαίαν, καὶ ἐνὸς Ἐπαμινώνδου, ἀποσπῶντος τὸ βέλος ἀπὸ τὴν πληγὴν του, δὲν ἐμετάλλευσε τὴν συμβολικὴν μόνον ἀξίαν δυναμένην ἤδη νὰ ἔχῃ μυθολογίαν, οὐδὲ τὴν μακρὰν ἡμῶν κειμένην ἀρχαίαν ἱστορίαν, ἀλλὰ τὸ κύρος καὶ τὸ βραβεῖον τῆς γλυφίδος του ἐχορήγησεν εἰς τοὺς συγχρόνους μεγάλους ἀνδρας, οἵτινες παρ' αὐτῷ δὲν ἐλίссονται εἰς πλουσίας καὶ ζωγραφικὰς πτυχὰς, οὐδὲ ἐπιδεικνύουσι τὸ κάλλος τῶν γυμνῶν τῶν μελῶν. Ταῦτα ἦσαν πολύτιμα βοηθήματα ἢ ὁ ἀρχαῖος βίος καὶ αἱ ἀρχαῖαι ἰδέαι παρεῖχον εἰς τοὺς Φειδίας καὶ Πραξιτέλους. Οἱ ἥρωες τοῦ Κ. Δαβίδ φέρουσι τὸν στενὸν καὶ ἀχαρῶν ἐπενδύτην, τὸν ἀλύγιστον λαίμοδέτην· ἀλλὰ τοῦτο μάλιστα εἶναι ἐν τῶν κατορθωμάτων τοῦ μεγάλου τεχνίτου, ὅτι αἱ περιστάσεις του εἰσὶν ἀληθεῖς συνθέσεις καὶ ἰδανικαί, ὅτι ἐν τῇ ἀγενεστάτῃ μορφῇ, δι' αἰσθησεως ἣτις κυρίως διακρίνει τοὺς μεγάλους τεχνίτας, ἀνακαλύπτει πάντοτε τὴν ἀρχικὴν τῆς ἀριστοτέχου πλάσεως πρόθεσιν, καὶ αὐτὴν ἐκφράζει μεγαλοφυῶς, ὥστε, ἢ πεζωτέρῃ, ἢ ἦττον γλυπτικῇ

μορφῇ, ἐξέρχεται τῆς γλυφίδος τοῦ ὁμοιοτάτῃ ἐνταυτῷ καὶ εὐγενεστάτῃ. Ὁ Κ. Δαβίδ εἶναι γλύπτης αὐτόχρημα ποιητῆς, γνωρίζων ὅτι ἡ ποίησις δὲν συνίσταται εἰς τινὰ παραδεδεγμένα σύμβολα, καὶ εἰς τινὰς θέσεις θεατρικῶς ἐπιδεικτικὰς, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐμφαίνεται ἐν τῇ ψυχῇ ἣτις ἐπιπνέει ἐπὶ τῶν λιθίνων μορφῶν, νὰ ἐλέγχῃται ἐν ταῖς πράξεσιν ὡς ἐκφράζουσιν αἱ συνθέσεις. Καὶ τῷ ὄντι παρ' αὐτῷ τὰ συμπλέγματα εἰσὶν, ἀφελῆ μὲν πάντοτε, κατὰ τῆς ἀρχαίας τέχνης τὸ εὐγενὲς παράδειγμα, τὴν πλήρη ἀτομικὴν ἀνάπτυξιν ἐκάστου τῶν ζωδίων θηρεύοντα, ἀλλὰ συγχρόνως δραματικώτατα κατὰ τὴν ἀντίληψιν καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν. Ἐν τῷ βίῳ ἐκάστου τῶν ἥρώων του ἐκλέγει πάντοτε τὸ ποιητικώτατον τῶν ἐπεισοδίων, τὴν εὐγενεστάτην ἢ δραστηριωτάτην πράξιν, καὶ ἐκφράζει αὐτὸ μετὰ ζωηρᾶς αἰσθησεώς τε καὶ φαντασίας, ἣτις δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ δανείζηται τῆς ἀρχαιότητος τὰς στερεοτύπους εἰκόνας, ἀλλ' ἀνευρίσκει τῶν σχέσεων τοῦ νέου βίου τὴν ποίησιν καὶ ἐκφράζει αὐτὴν ἐξαισίως. Οὕτω παρ' αὐτῷ ἡ νίκη δὲν

Δαβίδ ὁ ἐξ Ἀγγερίας.

κρατεῖ σμίλιν, οὐδὲ χαράττει τὸ ὄνομα τοῦ νικητοῦ ἐπὶ τῆς κλασικῆς καὶ ἀπρηχαιωμένης ἀσπίδος· ἀλλ' ὡς ἀνδροπρεπῆς θυγάτηρ τῶν μαχῶν, ἐν αἷς τὸ ἔργον τοῦ κεραινοῦντος πυροβολικοῦ συμπληροῖ τὸ πεζικόν ἐφορμῶν προτεταμέναις ταῖς λόγχαις, ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ στρατηγοῦ Συγέτου κρατεῖ πυροδόλον, καὶ ἀκρὰ τῆ σίχμη γλύφει τὸ ὄνομά του ἐπὶ κανονίου.

Τὸ ἔργον δὲ ὁ κυρίως ὁ Κ. Δαβίδ προέθετο δι' ὄλου τοῦ βίου του καὶ δι' ὅλης τῆς τέχνης του, ἦν νὰ δοξάσῃ τὴν ἀρετὴν, καὶ μάλιστα τὴν πατριωτικὴν, καὶ ν' ἀποδώσῃ ἀθανασίαν τοῖς ἀθανασίας ἀξίοις· δι' ὃ καὶ ἀνεδείχθη ὁ ἐπὶ λίθου καὶ χαλκοῦ βιογράφος, ὁ γλύπτης Πλούταρχος ὄλων τῶν ἀνδρῶν τῶν δικαίως διακροφάντων ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ὄλων ἀκόμη τῶν ἀφανῶν ἀρετῶν, ὅσαι ἐκ τύχης ἢ μετριοφροσύνης κρύπτονται εἰς τὸ σκότος, εἰ καὶ ἀξίαι τοῦ φωτός. Τὸ μέγιστον τῶν ἔργων του, ἀρκοῦν αὐτὸ μόνον ν' ἀπαθανκτίσῃ ἕκαστον καλλιτέχνην, ἔχον δὲ πρὸς τὰ λοιπὰ προέδντα του ὡς ἡ κόσμησις τοῦ Παρθενῶνος εἶχε πρὸς τὰ λοιπὰ τοῦ Φειδίου καλλιτεχνήματα, εἶναι

ὑπερτάτη ἔκφρασις τῆς τάσεως τῆς γλυφίδος του, εἶναι τὸ ἀέτωμα τοῦ ἐν Παρισίοις Πανθέου, οὗ τὴν ὑπόθεσιν χαρακτηρίζει ἡ ἐπ' αὐτοῦ ἐπιγραφή· «Τοῖς μεγάλοις ἀνδράσιν ἡ πατρίς εὐγνωμονοῦσα.» Ἐκτὸς δὲ τούτου εἰς συμπλέγματα μείζονα ἢ ἐλάσσονα, ἀγάλματα λίθινα ἢ χαλκᾶ, ἀνάγλυφα καὶ προτομαί, καὶ κεφαλὰς ἐν ὄπλῳ, ἀπετύπωσε πάντας τοὺς ἐπιφανεῖς ἀνδρας οὐ μόνον τῆς Γαλλίας, ἀλλὰ τῆς Εὐρώπης καὶ αὐτῆς τῆς Ἀμερικῆς, μεθ' οὗ ζήλου ὁ βοτανικὸς ἢ ὁ ἀρχαιολόγος περιηγεῖται συνάγων τὰ περιεργα τῆς ἐπισήμης του, ἀπαρτίζων καὶ αὐτὸς δι' ὅλης τῆς

Γαλλίας, προσεκλήσατο καὶ εὐπορίαν διὰ τῶν ἔργων του, καὶ μετεχειρίζετο αὐτὴν οὐ μόνον ὅπως ἀναζητῆ μέχρι τῶν ἐσχατιῶν τῆς Εὐρώπης τὰ πρωτότυπά του, ἀλλὰ καὶ πολλάκις εἰς τὴν εὐφυῆν ἢ τὴν ἀρετὴν ἐξέφραζε τὴν εὐλάβειάν του, δαπανηρὰ ἔργα του πολλάκις αὐταῖς προσφέρων, ἢ ἄλλοτε διὰ τῆς τέχνης του εἰς βοήθειαν σπεύδων τῶν ἀναξιοπαθούτων. Οὕτως οὐ μόνον τοὺς Βασιγκτῶνας ἐγλυψε καὶ τοὺς Λαφαυέτα, τοὺς Σκωθριάνδας, τοὺς Λαμαρτίνους, τοὺς Ἀραγῶ, οὐ μόνον εἰς Γερμανίαν ἀπήρχετο ἀναζητῶν τὸν Σχίλλερν, τὸν Γαίτην καὶ τὸν Οὐμβόλδον, εἰς Ἀγ-

Προτομή τοῦ Καρᾶρη.

Εὐρώπης πλήρη συλλογὴν μεγάλων ἀνδρῶν, στρατηγῶν, πολιτικῶν, ἐπιστημόνων, συγγραφέων καὶ ποιητῶν· ὥστε καὶ τῷ ἔλεγεν ὁ Βίκτωρ Οὐγὸς, ὅτι μετὰ τὸν Θεὸν εἶναι αὐτὸς ὁ ποιήσας τὰς πλείστας μεγαλοφυεῖς κεφαλὰς· διότι τῷ ὄντι μεγαλοφυεῖς τὰς ἐποίηει καὶ ἐπὶ τῶν χαρακτήρων των, οὔτινες εἰσὶν ἀνεπίληπτοι κατὰ τὴν ὁμοιότητα, ἐπιφαίνεται πάντοτε τὸ ἦθος καὶ ὁ χαρακτήρ των, ἡ ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦμά των. Ὁ πένης τοῦ χειρωνακτοῦ υἱός, γενόμενος τεχνίτης ἐπίσημος, νυμφευθεὶς τὴν ἐγγόνην τοῦ Λαρεβηλιέρ Δεσπῶ, ἄλλοτε μέλους τῆς διευθυντικῆς ἐπιτροπῆς τῆς

Γαλλίας, τὸν Βενθὰμ ἢ τὸν Κούπερον, εἰς Ἰταλίαν τὸν Ροσσίνην, τὸν Παγαλίνην, ἀλλὰ μαθὼν ὅτι ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως, εἰς προσβολὴν φρουρίου, ἐν ᾧ ὁ λόχος ἀναβὰς εἰς τὸ ῥήγμα, φοβηθεὶς ἔπεσεν ὅλος πρηνῆς, εἰς μόνος στρατιώτης ἔμεινεν ὄρθιος κρατῶν τὴν σημαίαν, καὶ διὰ τοῦ παραδείγματός του ἐνεθάρρυνε καὶ τοὺς λοιποὺς καὶ τοὺς ἔφερεν εἰς τὴν νίκην, ἀκούσας δὲ ὅτι ὁ στρατιώτης οὗτος ἔζη ἄγνωστος καὶ λησμονημένος εἰς ἀφανὲς τῶν Πυρηνναίων χωρίον, ἀπῆλθεν ἐκεῖ, εὔρε τὸν γέροντα ἀπόμαχον, ἐκπεπληγμένον ὅτι ὑπῆρχεν ἀκόμη τις ἐνθυμούμενος ἀνδραγα-

θίαν, ἣν ὁ ἴδιος εἶχε λησμονήσει, κατεσκεύασε τὴν προτομὴν αὐτοῦ, καὶ τῷ ἔδωκε τὴν ἀθανασίαν εἰς ἀξίαν τῆς ἀνδρείας του ἀμοιβήν. Ἄλλοτε πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ ποιητὴς τοῦ περιφήμου Μασσαλιωτικοῦ ὕμνου, Ρουγέτιος ὁ ἐκ Αἰλίας, ἔζη ἐν ἐσχάτῃ ἀπορίᾳ ἐν Παρισίοις, ἐλθὼν πρὸς αὐτόν, ἐγλυψε κολοσσικὴν τὴν κεφαλὴν του ἐν ὄπλῳ, καὶ, ἐκθείς αὐτὴν εἰς λαγεῖον, τὰ εἰσπραχθεῖσας δισχιλίαις δραχμαῖς ἔδωκεν εἰς τὸν πενόμενον ποιητὴν.

Μεταξὺ δὲ τῶν μεγαλοῦχων τούτων δωρεῶν, τὴν πρώτην θέσιν ἀναμφισβητήτως κατέχει μία, ἣτις ἡμῶν ἰδίως προκαλεῖ τὴν εὐγνωμοσύνην. Ὁ ἀριστοτέλης οὗτος τοῦ πατριωτικοῦ ἐθνουσιασμοῦ ἦτον ἀδύνατον βεβαίως νὰ ἰδῇ ἐνώπιόν του δραματουρούμενον τὸν Ἑλληνικὸν ἀγῶνα, τὴν μητέρα τῆς τέχνης καὶ πάντων τῶν τῆς ἀρχαιότητος ἀριστουργημάτων, παλαίουςαν περὶ ζωῆς ἢ θανάτου, χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ ζωερὰν πρὸς αὐτὴν συμπάθειαν. Ταύτην δ' ἐξέφρασε δι' ἐνὸς ἀριστουργήματος ἀξίου αὐτῆς, δι' ἐνὸς ἔργου του ὑπὲρ ὑπὲρ πάντα ἡγαπήθη ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐθαυμάσθη ὑπὸ τῶν ἄλλων. Τὸ ἔργον τοῦτο, ὃ ὁ Κ. Δαβιδὲς πρόσφερε τῇ Ἑλλάδι, δαπανήσας ὑπὲρ αὐτοῦ μύρια φράγκα ἐκ τῶν ἰδίων, εἶναι τὸ μνημεῖον τοῦ Ἀχιλλεύου τῆς νέας Ἑλλάδος, τοῦ Μάρκου Βόττζερν. Ἐν γένει ἐκρίνετο ὅτι μεταξὺ τῶν Γάλλων καλλιτεχνῶν ὁ μὲν Κ. Δαβιδὲς ὑπερέχει κατὰ τὴν ἐκφρασιν καὶ τὴν δύναμιν, ὁ δὲ ἄρτι ἀποθανὼν Πραξιτέρος, κατὰ τὴν τρυφερότητα καὶ τὴν χάριν. Ἄλλ' ὁ Κ. Δαβιδὲς διὰ τοῦ μνημεῖου του τούτου ἀπέδειξεν, ὅτι ὅταν θέλῃ νὰ χαλάσῃ τὴν γλυφίδα του εἰς γλυκυτέρων τόνων διαπασῶν, οὐδένα γνωρίζει οὐδ' ὡς πρὸς τοῦτο ἀνώτερόν του. Τὸ μνημεῖον παριστᾷ νέαν κόρην, εὐχαριν ὡς τὴν Κνιδίαν τοῦ Πραξιτέλου, ἣτις, ὑπανοίγουσα ἀγρίους θάμνους, εὐρίσκει ὑπ' αὐτοὺς γεγραμμένον ἐπὶ λίθου τὸ ὄνομα τοῦ Βόττζερν ποιητικώτατον ἔμβλημα τῆς Ἑλλάδος, ἣτις ἐφαίνεται τόπος δι' αἰῶνων ἐκβαρβαρωθεῖς· ἀλλ' ἄμα ἡ Εὐρώπη ἠθέλησε νὰ ἰδῇ ὑπὸ τὰς καλυπτούσας αὐτὴν τριβόλους, ἀνεκάλυψεν ὑπ' αὐτὰς ἡρώων ὀνόματα! Τὸ λαμπρὸν τοῦτο μνημεῖον κοσμεῖ σήμερον τὴν πόλιν τοῦ Μεσολογγίου, καὶ περὶ τῆς ἐπιμελοῦς αὐτοῦ διατηρήσεως ἐγγυᾶται τὸ συμφέρον τῶν τε διοικητικῶν καὶ τῶν ἐπιτοπίων ἀρχῶν, διότι ἡ ἐλαχίστη βλάβη αὐτοῦ ἠθέληεν εἶσθαι ἔλεγχος ἐσχάτης αὐτῶν σκαιότητος καὶ βαρβαροῦ ἀβελτηρίας. Ἄν δέ ποτε πρὸς αἰσχος τῆς Ἑλλάδος ἠθέλε συντριβῆ, οἱ μετὰ τινος αἰῶνας ἐκ τῆς γῆς ἀναστὰ πτοντες τὰ συντρίμματά του, θέλουσιν ἀμφισβητεῖ ἂν εἰς τοῦ Φειδίου ἢ εἰς τοῦ Πραξιτέλου τὴν γλυφίδα πρέπει νὰ τ' ἀποδώσωσι.

Περὶ τοῦ Κ. Δαβιδὲς ῥῆθήθη, ὅτι ἡ μουσά του ἐνδίδει ἐνίοτε εἰς ἐμπνεύσεις κομματικὰς· καὶ τοῦτο αἰνιττόμενος ὁ Βίκτωρ Οὐγὸς τῷ λέγει ἐν τῇ ᾠδῇ ἣν ἔγραψεν πρὸς αὐτόν, (Les rayons et les ombres. Epitre à M. David d'Angers):

Σὺ ὅστις εἶς τὰς ὁδοὺς τῆς τέχνης σου χαράττεις, ὅστις μαλάττει τὸν χαλκὸν καὶ τὰς ἰδέας πλάττεις, ἰδὲ τὰ πάθη τῶν ἀνηθῶν καὶ τὴν μικρότητα των, καὶ αἴρου ὑπερήφανος ἐπάνω τῶν κομμάτων

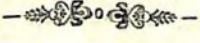
τὴν ὑψηλὴν γλυφίδα σου φαρτρία μὴ μολῶνῃ καὶ τὸ ἀγνόν σου μάρμαρον ἄς μὴ ἐγγίσῃ ἢ ῥίνη, ἢ τὰς καρδίαις δάκνουσα. Καθὼς ἡ Ἰταλία τῷ Βοναρόττῃ ἔλαχε, σὸν κτήμα ἢ Γαλλία. Ἄς μᾶς διδάξῃ τὸ σεμνὸν παράδειγμα σου, φίλε, ὅτι καθὼς τοῖς πωληταῖς τοῦ ἱεροῦ αἱ πύλαι, ὁμοίως κλείει τὴν ψυχὴν ὁ ἱερός τεχνίτης ταῖς δημοκόποις ἐὶς αἰχμαλωσίαις καὶ ταῖς κοσμομισήτοις.

Γιὸς τοῦ λαοῦ αὐτὸς καὶ τῶν ἰδίων του ἔργων, δὲν εἶναι παράδοξον νὰ ᾔναι προκατειλημμένος ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας. Ἄλλ' ἰδοὺ πόσον ὀλίγον αἱ πολιτικαὶ συμπάθειά του τὸν ἀποτυρλοῦσιν ὡς πρὸς τῆς τέχνης τὴν ἀσκήσιν καὶ τὴν κλῆσιν. Ὁ Βογχάμπιος (Bonchamp) ἦτον ἀρχηγὸς τῶν νομιμοφρόνων Βανδεέων. Πληγωθεὶς καιρῶς εἰς μάχην, ἀκούσας δ' ἐνῶ ἐξέπνευεν ὅτι οἱ στρατιῶταί του, ἐκδικούμενοι τὸν θάνατόν του, ἔμελλον νὰ καταπυροβολήσωσι πεντακισχιλίου δῆμοκρατικούς· οὗς εἶχον αἰχμαλωτίσει, ὕψωσε τὴν ἄδη βεβαρυμένην του χεῖρα, καὶ μὲ φωνὴν δικακεκομμένην εἶπε· «Χάρις τοῖς αἰχμαλώτοις, ὁ Βογχάμπιος τὸ διατάττει!» καὶ ἀπέθανε. Ταύτην τὴν γενναίαν πράξιν ἐχθροῦ τόσον προθυμότερον διακρίνωσεν ὁ Δαβιδὲς διὰ θαυμασίου μνημείου ὃ ἐπρόσφερεν εἰς τὴν Βανδέαν, καθ' ὅσον μεταξὺ τῶν σωθέντων αἰχμαλώτων ἦν καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ τοῦ γλύπτου. Οὐδεὶς δὲ μὴ θέλει τὸν ψέψει βεβαίως, ἀλλὰ μάλιστα ἡ ἱστορία θέλει ἀπομνημονεύει πρὸς τιμὴν τῆς Γαλλίας, ὅτι ὁ καλλιτέχνης οὗτος οὐδέποτε κατεδέχθη νὰ μισθώσῃ τὴν γλυφίδα του εἰς τῆς πατρίδος του τοὺς ἐχθρούς. Ἐν ᾧ κατετρόχετο ὑπ' ἐσχάτης πενίας, ἔλαβε πρῶτην οἶα ἢ τῆς Βανδόμης, πρὸς μνήμην τῆς μάχης τοῦ Βατερλώ. Τὸ μνημεῖον τοῦτο καὶ φήμην τῷ ὑπέσχετο καὶ πλοῦτον πολὺν· ἀλλ' ὁ γενναῖος καλλιτέχνης ἀπεποιήθη. Ἄλλ' ἂν καὶ τοιοῦτος περὶ τὰς πολιτικὰς δοξασίας του, ἄς διὰ λόγου μὲν καὶ παραδείγματος πάντοτε μετὰ παρρησίας ὑπερασπίσθη, διὰ ἐμφυλίων ὅμως στάσεων, ἀναρχικῶν κινήσεων ἢ δημοκρατικῶν φωνασιῶν οὐδέποτε ὑπεστήριξε, διότι ἐκ χαρακτῆρος καὶ πεποιθήσεως εἶναι θρησκευτικὸς καὶ φίλος τῆς τάξεως καὶ τῆς πειθαρχίας, δὲν ἐδυνήθη ὅμως ἐπὶ τῶν ἐσχάτων ταραχῶν τῆς πατρίδος του ν' ἀποφύγῃ τὴν προγραφὴν καὶ ἀποσυρθεὶς εἰς τὸ Βέλγιον, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ μείνῃ μεμακρυσμένος τοῦ θεάτρου συμβάντων ἃ ἀπεδοκίμαζε, καὶ ὧν ἐπεθύμει νὰ μείνῃ ἐντελῶς ἀμέτοχος, ἐζήτησε νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅταν εἶδε σκιὰν εὐνομίας ἐπανελθοῦσαν ἐπ' αὐτῆς, ἀλλ' ἡ κάθοδος τῷ ἀπηγορεύθη. Τότε ἠνυχασμένος νὰ λάβῃ εἰς χεῖρας τὴν βακτηρίαν τῆς ἐξορίας, ἐστράφη πρὸς τὴν Ἑλλάδα, τὴν γῆν τῶν ὄνειρων του, τὴν γῆν ὅθεν ἐφ' ὄλου τοῦ βίου του τῷ προσεμεῖδιον αἱ καθραὶ ἐκείναι μορφαί, αἵτινες ἀντενακλῶντο ἐπὶ τῶν ἀρίστων τῶν ἔργων του καὶ τότε ἠθέλησε νὰ ἐκπληρώσῃ ἐν ἀρχαίῳ ὄχλημα, ὄχλημα εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὰς πεποιθήσεις του, νὰ πληρώσῃ ἐν κενὸν μένον κατ' αὐτόν εἰς τὴν πεινακωθῆν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν του. Μετὰ τὸν Ἀχιλλέα, τὸν Ἰσοκράτην, μετὰ τὸν Βόττζερν, τὸν Κανάρην. Εἰς τὸ ὀλοκαύτωμα στόλων καύσαντα ἐπὶ τοῦ βωμοῦ

τῆς πατρίδος, ἐφ' οὗ μυριάκις προσέφερε τὴν ζωὴν τοῦ θύσαν, ὁ Κ. Δαβίδ προσέφερε μαρμάρινον καὶ κολοσιαίαν τὴν προτομὴν τοῦ. Τὸ ἔργον τοῦ τοῦτο ἔχει εἰς ὑπέρτατον βαθμὸν ὅλα τὰ προτερήματα ὅσα διακρίνουσι τοῦ Κ. Δαβίδ τοὺς εἰκονικούς ἀνδριάντας. Ἐν ᾧ δηλαδὴ παριτᾶ μετὰ πίσης ἀκριβοῦς τὴν ἐκφραστικὴν καὶ ζωηρὰν μορφήν τοῦ γεννηίου υἱοῦ τῆς θεολάσσης, συγχρόνως διὰ τῶν ἡδὴ γαληνικῶν του χαρρακτῆρων διορᾷ τὸν ἀριμάνειον ἐνθουσιασμὸν, ὅστις ἄλλοτε τοὺς ἐξωγόνει. καὶ ἐμρυσᾷ εἰς αὐτοὺς τὴν ἐνδοξον ταύτην αὔραν τῶν μεγάλων παλαιῶν ἡμερῶν. Ὁ προέχων του πώγων φέρεται σφραγίδι ἐπιμονῆς ἀνευδότου, ἐπὶ τοῦ μετώπου του φαίνεται γεγραμμένον τὸ τοῦ Σπαρτιάτου « ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τὰν », καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του, ἀν καὶ κατὰ τὰς ἀξιώσεις, ἢ ἴσως κατὰ τὰς προλήψεις, τῆς γλυπτικῆς, ἐστερημένοι κορῶν, φαίνονται ὅμως ὑπερηφάνως διαμετρῶντες τὸν πόντον, τὸ ἀχνὲς στάδιον τῶν νικῶν. Φέρει δὲ ὁ εὐκλεῆς υἱὸς τῶν Ψαρῶν, οὐχὶ τὴν στολὴν τοῦ ναυάρχου, καὶ τὰ παράσημα δι' ὧν ὁ Βασιλεὺς, ἐντολοδόχος τῆς ἡθικῆς εὐγνωμοσύνης, τὸν ἀντέμειψε διὰ τὰς ἀνδραγαθίας του, ἀλλὰ τὴν στολὴν ἐν ᾗ ἠνδραγαθίαι, τὸν ζωγραφικὸν πῖλον τοῦ ναύτου, καὶ λαίμοδέτην ἀτημελήτως ἐξορμῶμενον περὶ τὸν τράχηλον. Τοιαύτη εἶναι ἡ πολὺ τιμος προτομὴ αὐτῆ, ἥτις δῶ οὐδὲς ἀντιπροσωπεύει ἀξίως, τὴν καλλιτεχνικὴν τῆς Γαλλίας καὶ τὴν ναυτικὴν τῆς Ἑλλάδος.

Κατὰ τὴν γονιμότητα ὁ Κ. Δαβίδ δὲν ἔχει οὐδένα τῶν νεωτέρων, ἴσως δὲ καὶ τῶν ἀρχαίων τεχνιτῶν ἐφάμιλλον. Οἱ μαρμάρينوι ἀνδριάντες του, ἐν οἷς τινες εἰσὶν ὅλα συμπλέγματα, ἀριθμοῦνται μέχρι τοῦδε εἰς εἴκοσιν. οἱ λίθινοι εἰς τρεῖς, οἱ χαλκοὶ εἰς δώδεκα, τὰ μνημεῖα ὅσα δι' ἀνγκλύφων ἐκόσμησεν, εἰς ἓν καὶ εἰκοσι. Προτομὰς δὲ κατεσκεύασε, μαρμαρίνας μὲν ἐνεγόνοντα, χαλκᾶς δὲ ἑνδεκα, κολοσιαικὰς δ' ἐν ὀπλῶ μαρμαρίνας μὲν ἑνδεκα, χαλκᾶς δὲ ἑννέα, καὶ τέλος ἐλάσσονας ἄλλας ἐν ὀπλῶ προτομὰς, ὅλην λεγεῶνα ἐνδοξῶν ἀνδρῶν, ὑπὲρ τὰς πεντακισίας.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ
 EN
 ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

Ὅστις μεταβάς ἐκ τῆς Ἑλλάδος εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀποβῆ τὸ πρῶτον εἰς Γαλατᾶν παρὰ τὴν γέφυραν, νομίζει ὅτι, πλὴν τῶν συμπιεζομένων σωρῶν τοῦ πλήθους, καὶ τῶν βροντοφωνούντων καὶ θορυβωδῶν ἀχθοφόρων, εὐρίσκειται εἰσέτι ἐν τῇ πατρίδι του. Ὅλοι ὅσοις ἀπαντᾷ ἔχουσι φυσιογνωμίαν Στερεοελλαδίτου, Πελοποννησίου, Αἰγαιοπελαγίτου, Χίου, ἢ ἄλλου ἐκ τῶν κατοικούντων ἐν Ἑλλάδι. Ἐκεῖ βλέπει τὰ θελασσοβία τέκνα καὶ τῆς Ἰδρας, καὶ τῶν Σπετιῶν,

καὶ τῶν Ψαρῶν, καὶ τοῦ Γαλαξειδίου, καὶ τῆς Θήρας, καὶ τῆς Ἀνδρου, καὶ τοῦ Κρανιδίου, καὶ τῆς Μηκόνου, καὶ ἐκεῖ ἀκούει τὴν ἀλβανικὴν τῶν ἡμετέρων Ἰδραϊσπετισιωτῶν διάλεκτον, καὶ τὸ βέβη Πρεσβεία, καὶ τὸ κα κενάσει με τὸ καλὸ, καὶ τὸ σκροβαίει διαταρῆ, καὶ τὰς τόσας ἄλλας νοθογενεῖς λέξεις καὶ φράσεις, τὰς ὁποίας ἀποστρέφεται μὲν ἐν Ἑλλάδι, ἀγαπᾷ δὲ ἐκτὸς αὐτῆς.

Ἐὰν μετὰ ταῦτα, παλαιῶν πρὸς τὸν ἀκατάσχετον τοῦ πλήθους χεῖμαρρόν, εἰσδύσῃ εἰς τὰ χάνια, θέλει θαυμάσει βλέπων ὅτι ὅλην σχεδὸν τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐμπορικὴν διαχειρίζονται συμπολιταί του. Ἐκεῖ θέλουσι προσβάλλει τὰς ἀκοῆς του ὅλα τὰ γνωστότερα τῶν ἐμπόρων ὀνόματα ὅσα ἤκουσε καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι, καὶ ἐκεῖ καὶ διευθύνται καταστημάτων, καὶ γραμματεῖς καὶ ὑπηρεταὶ θέλουσιν κποτείνει ἑλληνιστὶ πρὸς αὐτὸν τὸν λόγον, ἐπικαλοῦντες αὐτὸν, ὅχι ὡς πρὸ μικροῦ ξενοφῶνως Signor ἢ Monsieur, ἀλλὰ Κύριον.

Ἐὰν δὲ ἐκεῖθεν, εἰσερχόμενος διὰ τῆς μεγάλης Πύλης εἰς τὸ Ἄστυ, στραφῆ πρὸς ἀριστερὰ, θέλει ἀπαντήσῃ μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης ἀποθήκης βρυθούσας τῶν ἀενάων καὶ δαψιλῶν, ἀν ὅχι καὶ πάντοτε εὐχύμων, προϊόντων τῶν Ἑλληνικῶν πιστηρίων.

Καὶ ὁ ξένος Ἕλληνας δὲν θέλει βραδύνει νὰ πιστεύσῃ ὅτι ὁ Γαλατᾶς, ἐὰν δὲν εἶναι Ἕλληνας, εἶναι τούλάχιστον ἀποικία Ἑλληνική.

Καὶ τῶν οὗτοι ὁ Γαλατᾶς εἶναι ἀποικία Ἑλληνική, ὅπου ἀπαντᾷ πάσης Ἑλληνικῆς ἐπιστήμης καὶ τέχνης ἀντιπροσώπους, καὶ ἐμπόρους, καὶ βιομηχάνους, καὶ χειρῶνακτας, καὶ δικηγόρους, καὶ ἰατροὺς, καὶ διδασκάλους, καὶ ἱερεῖς· εἶναι λιμὴν ἀπέραντος ἐν ᾧ συγχωνεύονται καὶ τὰ τέσσαρα ναυτικὰ τμήματα τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐν τῷ νηολογίῳ τοῦ ὁποίου ἐγγράφονται καθ' ἐκάστην ὅλα τὰ πλοῖα καὶ ὅλοι οἱ ναῦται τῆς.

Ὁ Γαλατᾶς εἶναι πρὸς τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα ὅτι ἡ Τύρος πρὸς τὴν ἀρχαίαν Φοινίκην, ἢ ὅτι πρό τιναν ἐτῶν ἡ Περούβια πρὸς τὴν Ἰσπανίαν.

Ἀλλὰ τὴν πεποιθησιν ταύτην τὴν ὁποίαν συλλαμβάνεις σὺ μόνις πατήσας τὸ ἔδαφος τοῦ μέρους ἐκεῖνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, δὲν κατῴρθωσεν εἰσέτι νὰ συλλάβῃ καὶ ἡ μητρόπολις. Αὐτὴ δὲν ἐνόησεν ὅτι ἐκεῖ ὅπου συγκεντροῦται ὅλη σχεδὸν ἡ Ἑλληνικὴ ἐμπορία καὶ ναυτιλία, ἐκεῖ ὅπου ἐπικρατοῦσι καὶ ὑπερέχουσιν ἀναντιρῆτως αἱ δύο αὐταὶ πολυχεύμονες πηγαί, αἱ παρέχουσαι αἶμα καὶ ζωὴν εἰς τὸ κοινωνικὸν τῆς Ἑλλάδος σῶμα, ἀνάγκη πᾶσα νὰ προστατεύονται τὰ μεγάλα τούτων συμφέροντα ἀπὸ ἐγγυήσεις ἰσοδυνάμους τούλάχιστον τῶν ἰσχυροῦσῶν ἐν αὐτῇ τῇ ἰδίᾳ.

Ἡ μητρόπολις δὲν ἐνόησεν ὅτι ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει παρουσία τοῦ Πρέσβείως τῆς, καὶ πλειοτέρας, εἰ δυνατόν, παρὰ τὸν ἐνεστώτα ἀπολαύοντος ὑπολήψεως, καὶ ἐνθουσιώτερον, εἰ δυνατόν, ζῆλον καταβάλλοντος περὶ τὴν δικαιοτέραν, τὴν ἀμερόληπτον, καὶ τὴν ταχυτέραν διεξαγωγὴν τῶν ὑποθέσεων, δὲν ἀρκεῖ μόνη νὰ παρέξῃ τὴν ὑπεράσπισιν καὶ τὴν ἀσφάλειαν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν βεβαίως καὶ αὐτὴ ἐπιθυμεῖ.

Και δὲν θέλομεν μὲν νὰ ἐπαναλάβωμεν τὸ κοινότατον καὶ ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀναμασσώμενον ἐκείνο ῥητὸν, ὅτι ἀεὶ ἄρα χελιδὼν οὐ καθίστησι μία, ἢ ἀλλὰ βεβαιούμεν ὅτι λαυθάνεται ὅστις νομίζει ὅτι αἱ σπουδαιότεραι τῶν δυσκολιῶν ἐξ ὧν καταβασανίζονται τὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐμπορικὰ τῶν Ἑλλήνων συμφέροντα, προκύπτουσιν ἐξ ἀδιαφορίας ἢ ἐκ κακοβουλίας τῶν Ὀθωμανικῶν Ἀρχῶν. Ἐξ ἐναντίας, αἱ σπουδαιότεραι τῶν δυσκολιῶν, ἐκείναι ἐξ ὧν ἐνίοτε καταστρέφεται καὶ ὀλόκληρος ἐμπορικὴ ὑπαρξίς, προέρχονται ἐκ τῶν σχέσεων Ἑλλήνων πρὸς Ἑλληνας.

Δι' ὀλίγων μόνον λέξεων θέλομεν καταστήσει σαφέστεραν τὴν διαβεβαίωσιν ταύτην.

Διὰ νὰ λύσωσι τὴν πρὸς ἀλλήλους διαφορὰν, δύο Ἕλληνες καταφεύγουσιν εἰς τὴν Πρεσβείαν καὶ ζητοῦσι τὴν σύστασιν δικαστηρίου. Περιττὸν δὲ νὰ εἰπωμεν ὅτι ὁ Πρέσβυς σπεύδων διορίζει μέλη αὐτοῦ ἐκ τῶν γνωστοτέρων καὶ μᾶλλον εὐυπολήπτων ἐμπόρων.

Ὅστις δὲν ἐλαβέ ποτε τὴν περιέργειαν νὰ ἐρευνήσῃ πῶς διεξάγονται αἱ ὑποθέσεις παρὰ τῆ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικῇ Πρεσβείᾳ, ἢ ὅστις ὀλίγον ἐμελέτησε τὰ περὶ αὐτῶν, θέλει ἴσως νομίζει ὅτι μετὰ τὴν σύστασιν τοῦ δικαστηρίου, (σημειωτέον δὲ ὅτι διὰ πᾶσαν ὑπόθεσιν καθίσταται ἕλιον δικαστήριον,) ἡ δίκη θέλει ἀποπερατωθῆ ἐν βραχεῖ χρόνῳ διαστήματι· ἀλλ' ἀπατάται· διότι τὰ μέλη, εἰ καὶ λαμβάνοντα 18 δραχ. λόγῳ ἀντιμισθίας δι' ἐκάστην συνεδρίσιν, θεωροῦσιν ἑαυτὰ ἀνεξάρτητα, καὶ προτιμῶνται τὰς ἰδίας αὐτῶν ὑποθέσεις, ἢ καὶ, προφασίζόμενα ἐνίοτε ἀσχολίας, δὲν συμφωνοῦσιν ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὥραν τῆς ἐκδικάσεως, ἢ, ἐὰν συμφωνήσωσι, δὲν συνέρχονται, ποτὲ μὲν παραιτούμενα, ποτὲ δὲ λέγοντα ὅτι καταγίνονται εἰς ἀλληλογραφίαν, ἄλλοτε ὅτι ἐμποδιζονται ἀπὸ συναλλαγῆς ἐμπορικῆς, καὶ ἄλλοτε ὅτι ἀσθενοῦσι.

Φαντάσθητε εἰς ὅποιας ζημίας ὑποπίπτουσιν ὡς ἐκ τῆς χρονοτριβῆς ταύτης οἱ δικαζόμενοι, ἐὰν μάλιστα εἶναι ναυτικοί, σπουδάζοντες ν' ἀποπλεύσωσι.

Τέλος πάντων μετὰ πολλὰς καὶ ἀλλεπαλλήλους ἀναβολὰς προσδιορίζεται ἡ ἡμέρα· οἱ δικασταὶ συνέρχονται εἰς τὸ χρηματιστήριον, καὶ ἐκεῖ γίνονται ἡ δίκη. Καὶ τὰ μὲν μέλη ἀποφαινόμενα κατὰ πλειοψηφίαν, εἰς δὲ δικηγόρος ἀναλαμβάνει νὰ συντάξῃ τὴν ἀπόφασιν, ἐπειδὴ οἱ δικασταὶ οὔτε γνωρίζουσι πῶς νὰ συντάξωσιν αὐτὴν, οὔτ' ἔχουσιν ὄρεξιν ἢ καιρὸν νὰ καταγίνωνται εἰς γραφικὰ ἀντικείμενα ἀσχετα πρὸς τὴν ἐμπορίαν των.

Ἄλλ' ὅποια εἶναι ἡ ἀπόφασις;

Πολλάκις, τ' ὁμολογῶ, δικαίᾳ γνωστὸν ὅμως ὅτι ὁ κερδοφόρος Ἑρμῆς δὲν θεωρεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὀπιδὸς τῆς θείας.

Ἄλλὰ καὶ πλὴν τούτου, ὁ δικηγόρος εἰς τὴν ἀνετέθη τῆς ἀποφάσεως ἢ συντάξεως, θέλει τάχα εἶσθαι ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἐρμηνεύουσιν εὐσυνειδήτως τὴν γνώμην τῶν δικαστῶν; Ἐν τῇ στρεφодиῳ καὶ ἰδιοτελεῖ αὐτοῦ εὐφύια, δὲν θέλει περιπλέξῃ καὶ λέξεις καὶ φράσεις, ἢ δὲν θέλει παρεμβάλλῃ χωρὶς λατινικὰ τὰ ὁποῖα

οὐδὲ νὰ ψελλίσῃ δύνανται, διὰ ν' ἀπατήσῃ τοὺς δικαστὰς καὶ νὰ ὑπαρπάσῃ τὴν ὑπογραφὴν των;

Δανειστής τις ἐνήξῃ τὸν ὀφειλέτην του εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ παρουσιάσας τὴν ὁμολογίαν τούτου, ἀπήτησε τὴν ἀπόδοσιν τῶν ὀφειλομένων. Καὶ ὁμῶς διὰ τῆς ἀποφάσεως κατεδικάσθη νὰ πληρώσῃ, ὅχι ὁ ὀφειλέτης τὸν δανειστήν, ἀλλ' ὁ δανειστής τὸν ὀφειλέτην!

Ἐπταίσειν ὁ συντάξας τὴν ἀπόφασιν δικηγόρος; ἔπταισαν οἱ δικασταὶ; ἀγνωῶν τὸ γεγονός ὅμως εἶναι ἱστορικόν,

Πῶς δύνανται νὰ προλάβῃ ἢ νὰ θεραπεύσῃ τὰ τοιαῦτα ὁ Πρέσβυς;

Ἐν τῇ ἐβλαψῇ πάντοτε τὴν Ἑλλάδα· ἡ δουλικὴ ἀπομίμησις. Ἀντιγράφωμεν καθ' ὅλα τοὺς Εὐρωπαίους, καὶ ὅταν τὸ πρωτότυπον εἶναι πάντῃ ἀνάρμοστον εἰς ἡμᾶς. Ἐπειδὴ τῶν Εὐρωπαίων αἱ ὑποθέσεις οὕτω πω; θεωροῦνται ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἦτο τάχα ἐπιμένον νὰ δανεισθῶμεν καὶ ἡμεῖς τὸ αὐτὸ σύστημα; δὲν ἔπρεπε νὰ σκεφθῶμεν ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο εἶναι προαιώνιον, ὅτι ἐξακολουθεῖται καθ' ἕξιν, ὅτι τὰ Κράτη τὰ παραδεχθέντα αὐτὸ δὲν συνορεύουσι μὲ τὴν Γουρκίαν ὅσον ἡμεῖς, ὅτι δὲν ἔχουσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει οὐδὲ κατὰ τὸ ἐν τρίτον ἰσαριθμοὺς μὲ τοὺς Ἑλληνας ὑπηκόους, καὶ πολλὰ ἄλλα τοιαῦτα;

Πολλοὶ καὶ τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν δικηγόρων, ἐξ ἐκείνων οἵτινες θρηνοῦσι τὴν ὀλιγωρίαν τῆς μητροπόλεως ὡς πρὸς τὰ συμφέροντα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλλήνων, θεωροῦσιν ἀναγκαιοτάτην τὴν ἐκεῖ σύστασιν τακτικῶν δικαστηρίων Ἑλληνικῶν, συγγεμιμένου ἐκ τῶν μᾶλλον νομομαθῶν καὶ μᾶλλον τιμίων, τῶν ἀποφάσεων τοῦ ὁποῖου νὰ γίνεσθαι ἐφεσις ἐνώπιον τῶν ἐν Ἀθήναις ἀνωτέρων δικαστηρίων. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι διὰ νὰ θελήσωσιν οἱ μᾶλλον οὗτοι νομομαθεῖς καὶ τίμιοι νὰ διαμείνωσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει, πρέπει νὰ λαμβάνωσιν ἀδρούς μισθοὺς. Ἀλλὰ, καὶ ἐὰν αἱ δικαστικαὶ καὶ αἱ ἐκ τῶν χαρτοσήμου εἰσπραξίσεις δὲν ἐξαρτῶσιν εἰς τὴν ἀπότισιν τούτων, ἢ δαπάνη πρέπει ἀναντιρρήτως νὰ γείνη χάριν τοσούτων καὶ τοιούτων συμφερόντων, ναυαγούντων πολλὰ συνεχῶς ἐξ αἰτίας ἀμελείας, ἀμαθείας, ἰδιοτελείας καὶ προσωποληψίας.

Εἶπον περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς παρουσίας μου ὅτι, ὅπου καὶ ἂν στραφῇ τις ἐνταῦθα, ἀπντᾶ Ἑλληνας. Ἄλλ' εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπιφέρω τὴν ἐξήγησιν ὅτι πολλοὶ καὶ μάλιστα ἐκ τῶν μεγαλεμπόρων, εἰ καὶ Ἕλληνες τὸ γένος, δὲν ἔχουσι τὴν Ἑλληνικὴν ἐθνικότητα· ἄλλοι ἔχουσι τὴν Ῥωσικὴν, ἄλλοι τὴν Αὐστριακὴν, ἄλλοι τὴν Ἰόνιον ἢ τὴν Ἀγγλικὴν, καὶ ἄλλοι προτιμῶσι τῆς ἡμετέρας καὶ αὐτὴν τὴν Νεαπολιτικὴν.

Μίαν τῶν ἡμερῶν ὁμιλῶν περὶ τούτου μετὰ τινος τῶν γνωστοτέρων ἐμπόρων, τοῦ ἀγαθοῦ φίλου μου Γ. . . κατέκρινα μὲ πικρίαν τὴν προτίμησιν ταύτην, ἥτις μ' ἐφάνετο ὡς καταφρόνησις τῆς ἰδίας πατρίδος. «Μὴν ἀδημονῆς, μὲ ἀπεκρίθη ὁ φίλος μου, ἡ Ἑλληνικὴ Πρεσβεία προστατεύει, εἶναι βέβαιον, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη τὰ συμφέροντά μας ἀπέναντι τῶν ἐγχωρίων Ἀρχῶν καθ' ὅλας ὁμῶς τὰς ἄλλας περιστάσεις καθ' ἃς ἡ μεσολαβησὶς τῆς δὲν ἰσχύει ἐπίσης, τὰ

πινόμενον ἀπὸ τοὺς μὴ συνειθίσαντας αὐτὸ, ἐξαλείφει τὴν ὄρεξιν, ἐνῶ ἐξ ἐναντίας ἐρεθίζει τὴν τῶν πινόντων συνήθως ἐξ αὐτοῦ. Ὁ λόρδος Βάιρων, ὅστις ἐφοβήετο μὴ παχυνθῆ ὑπὲρ τὸ δέον, ἔμενε πολλὰς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας νῆστις, καὶ κατέπαυε τὴν πείναν του καταπίνων λεπτὸν ἄζυμον, (ὄστις) βεβεγγμένον ἐντὸς οἰνοπνεύματος.

Ἡ ὄρεξις, ἣτις εἶναι ὁ πρῶτος βαθμὸς τῆς πείνης, δὲν γίνεται ἐπαισθητὴ εἰμὴ ὅταν τὰ μέρη τῆς βρώσεως διαχωρισθέντα διανεμηθῶσιν εἰς τὰ διάφορα μέρη διὰ μέσου τῶν ὀπίων τρέφεται τὸ σῶμα· τὸ αἶσθημα ὅρα τοῦτο δὲν πρέπει ν' ἀποδοθῆ εἰς μόνην τὴν κατάστασιν τοῦ στομάχου. Καὶ τρώνοντι, πιθανὸν ὁ χυλὸς νὰ ἐξῆλθε πρὸ πολλοῦ ἀπὸ τῶ ὄργανοι τοῦτο· ἐν ὅμως συνέβη εἴτε βραδύτης εἴτε ἄλλο τι πρόσημα κατὰ τὰς τροποποιήσεις του ἡ ὄρεξις δὲν ἐπανερχεται, διότι ἡ νευρική ἐνέργεια, ἐργαζομένη ἀλλαγῶν, δὲν συγκεντρῶται πρὸς τὸν στόμαχον. Ἐξ ἐναντίας, ἐπὶ τινῶν νόσων ἡ ὄρεξις δὲν παύει ποτέ, καὶ υπαρχούσης τῆς βρώσεως ἐντὸς τοῦ στομάχου, διότι ἡ τροφή δὲν διεχωρίσθη εἰσέτι.

Δὲν ἐξεθέσαμεν ἐπὶ ματαίῳ τὴν θεωρίαν αὐτὴν, ἀλλὰ διὰ νὰ λύσωμεν ἐν γνώσει τὰς δύο ἀωτέρω προτάσεις. Εἶναι ἀδύνατον νὰ γίνωσι συγχρόνως αἱ διάφοροι ἐργασίαι δι' ὧν ἡ τροφή μεταβάλλεται εἰς αἷμα, χωρὶς νὰ χρειασθῆ ἐργεῖα ζωτικὴ τοιαύτη εἰς ὁποίαν δὲν δύνανται νὰ ὑποβληθῶσιν ἀκινδύνως αἱ ἀσθενεῖς κράσεις. Οὕτως ἡ χύλωσις ἣτις εἶναι ἡ δευτέρα ἐργασία τῆς πέψεως, γινομένη ἐντὸς τῶν ἐντέρων, ἀπαιτεῖ νὰ ἡρεμῆ ὁ στόμαχος, καὶ ἡ αἱματοποιήσις ἢ ἡ μεταβολὴ τοῦ χυλοῦ εἰς αἷμα, ἣτις γίνεται ἐπίσης ἐντὸς τῶν ἀμυδιῶν ὀργάνων, δὲν συμβιβάζεται μετὰ τὴν χύλωσιν ἢ τὴν πρῶτην τῶν ἐργασιῶν τούτων. Ἐὰν λοιπὸν ὁ στόμαχος βιασθῆ νὰ ἐργασθῆ κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον τῆς πέψεως, αἱ ἐργασίαι ἐκείναι, καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς ἔχουσιν ἀσθενῆ τὴν κρᾶσιν, θέλουσι διαταραχθῆ οὐσιωδῶς, ἢ καὶ ἐξ ὀλοκλήρου διακοπῆ. Περιστάσεις τινές, ἐπιταχύνουσαι τὰς ἐργασίας ταύτας, διεγείρουσι συνεχέστερον τὴν ὄρεξιν, ἐνῶ ἄλλαι προξενουσι τὸ ἐναντίον.

Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι ὁσάκις διακόψωμεν τὸ γεῦμά μας ἐπὶ ἐν μόνον τέταρτον τῆς ὥρας, ἡ ὄρεξις μας παρέρχεται, ἂν καὶ δὲν ἐφάγομεν οὐδὲ τὸ ἥμισυ ὅσου εἴχομεν ἀνάγκην. Τοῦτο δὲ συμβαίνει, καθ' ἡμᾶς, διότι ἡ βρώσις ἤρχισεν ἤδη νὰ λαμβάνη τὰς τροποποιήσεις ἐκείνας αἰτινες δὲν συμβιβάζονται μετὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ στομάχου καὶ μετὰ τὴν πείναν.

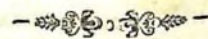
Τὸ αἶσθημα τῆς δίψης ἀναγγέλλει τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ εἰσαγάγῃ τις ἐντὸς αὐτοῦ ποσότητά τινα ὑγροῦ διὰ νὰ ἀναπληρώσῃ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἀπώλεσε τὸ σῶμα κατὰ τὰς διαφόρους αὐτοῦ ἐργασίας, ἢ διὰ ν' αὐξήσῃ τὴν δύναμιν τῆς διαλύσεως τῶν βρωμάτων. Ἰδοὺ διὰ τὴν ὑπερμετρωσὴν ἰδρώος καὶ ἡ ξηροφαγία αὐξάνουσιν ἐπίσης τὴν δίψαν. Τινές ἀποδίδουσι τὸ αἶσθημα τοῦτο εἰς τὸν λάρυγγα· ἀλλ' ἀπακτώνται, διότι πολλὰκις, ἢ μὲν γλῶσσαν ὑπάρχει ξηρὰ καὶ ἀκόρητος,

ἢ δὲ δίψα μετρία, ἐνῶ ἄλλοτε εἶναι ἀκατάσχετος ἂν καὶ τὸ στόμα εἶναι πλήρες συέλου.

Ὅλοι οἱ ἰατροὶ θεωροῦσιν ἀναγκαῖον τὸ νὰ τακτοποιηθῆ καὶ ἡ ὥρα καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν γευμάτων. Ἡ τακτοποίησις αὐτὴ προμηθεύει πρὸς τοὺς ἔχοντας ἀδύνατον τὸν στόμαχον τὴν εὐκολίαν τοῦ νὰ χωνεύωσι μεγαλύτερα ποσότητα τροφῆς, καὶ τοὺς προφυλάττει ἀπὸ τὰς νόσους τὰς ὁποίας γεννᾷ ἡ ἀτελής χώνευσις· διότι ὁ στόμαχος ἐρεθίζεται ὄχι μόνον ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα βρώματα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἐξιν. Ἡ περιοδικὴ ἐπάνοδος τῆς πείνης καὶ τῆς δίψης ἔχει ἀναμφιβόλως σχέσιν καὶ πρὸς τὴν ἀτονίαν, καὶ πρὸς ἄλλας περιοδικὰς ἐξεις τοῦ βίου· καὶ ἐὰν δὲν καταπύσωμεν τὴν πείναν, μὴς τρώγοντες τὴν προσδιωρισμένην ὥραν, αὐτὴ ἐξαλείφεται μόνη, καὶ δὲν ἐπανερχεται εἰμὴ τὴν προσεχῆ ὀρισμένην ὥραν. Ἐπειδὴ δὲ αἱ περίοδοι αὐταὶ πρέπει νὰ ἴναι διαφορετικαὶ κατὰ τὰς περιστάσεις ἐκάστου, ἀνάγκη νὰ προστρέχωμεν ἐνίοτε καὶ εἰς πλείωτερα γεύματα, ποτὲ ὅμως οἱ χωνεύοντες δυσκόλως καὶ οἱ φιλάσθενοι ἐξ ἡμῶν.

Εἶναι ἀναντιρρήτον ὅτι τὰ γεύματα συμφέρει νὰ γίνωνται τακτῶς καθ' ὥρας ῥητάς· ἀλλὰ πόσα καθ' ἡμέραν; Περὶ τούτου εἶναι ἰσως ἀδύνατον νὰ παραδεχθῶμεν κινόντα γενικόν· οἱ μὲν χωνεύουσιν ἐντὸς τριῶν ὥρων, οἱ δὲ ἐντὸς τεσσάρων, ἄλλοι ἐντὸς πέντε, καὶ ἄλλοι ἐντὸς ἕξ. Ἐπεταὶ λοιπὸν ὅτι τὸ μεταξὺ τοῦ ἕδς καὶ τοῦ ἄλλου γεύματος διάστημα πρέπει νὰ ὀρισθῆ κατὰ τὰς περιστάσεις ταύτας, ὥστε οὔτε νὰ φορτίζεται ὁ στόμαχος, οὔτε νὰ μὲν κενός. Ὁ Κέλσιος παραγγέλλει τοὺς ὑγιεῖς νὰ τρώγωσι δις τῆς ἡμέρας, καὶ ὁ Σαγκτιώριος λέγει ὅτι τὸ σῶμα εἶναι βαρύτερον ὅταν τρώγῃ τις ἕξ λίτρας συγχρόνως, ἢ ὅταν τὰς τρώγῃ τρεῖς φουράς, καὶ ὅτι ὅστις γεύεται ἀπαξ τῆς ἡμέρας, ἀκολουθεῖ σύστημα ὁποῖον θέλει ἀποθῆ ἐπὶ τέλους βλαπτικόν.

Ἐν γέει νομίζομεν ὅτι ὅλοι ὅσοι ἀσχοῦσι τὸ σῶμα, δύνανται νὰ γεύωνται τρεῖς τῆς ἡμέρας.

ΣΤΡΟΥΘΟΚΑΜΗΛΟΣ.

—ο—

Ὁ Στρουθοκάμηλος ἢ ἡ Στρουθοκάμηλος ὠνομάσθη οὕτω, διότι εἶναι τὸ μέγιστον τῶν γνωστῶν ὀρνέων, ἔχων τράχηλον καὶ πόδας ὑψηλοὺς ὡς τῆς καμήλου, καὶ ὕψος 7 καὶ 8 ποδῶν. Ἀνάγεται δὲ εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐρπετῶν πτηνῶν, ὡς τὰ ὀνομάζει ἡ Γραφή, ὅτε ἀπαγορεύει τὸ νὰ τρώγωσιν αὐτὸν οἱ Ἑβραῖοι, καθὼ ἀκόθαρτον. (*)

Καὶ ἡ μὲν κεφαλή του εἶναι μικρὰ, φαλακρὰ καὶ τυλώδης πρὸς τὴν κορυφήν, τὸ δὲ ῥάμφος εὐθεῖ, βραχὺ καὶ συμπεπιεσμένον, τὰ ὄτα τριχωτὰ ἔσθθεν, οἱ ὀφθαλμοὶ μεγάλοι καὶ ζωηροί, ὁ τράχηλος λεπτός,

(*) Δεύτερον. Κεφ. ΙΔ'. 15-20.

πριών περίπου ποδῶν μῆκος ἔχων, αἱ πτέρυγες μικραὶ καὶ δυσανάλογοι πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ σώματος, ἡ οὐρὰ κατεσκευασμένη ὡς τὰ πτερὰ, αἱ κνήμιν περιεκεκλυμμένα ὑπὸ δέρματι παχέως καὶ λεπιδωτοῦ, καὶ οἱ πόδες εὐρωστοὶ καὶ δίχηλοι. Ὅλον δὲ τὸ σῶμα, πλὴν τῶν μηρῶν καὶ τοῦ ὑποκάτω τῶν πτερύγων, καλύπτονται ὑπὸ πτερῶν ὁμοιοζόντων μᾶλλον τὰς τρίχας τῶν μαστοφόρων ζώων. Καὶ οἱ μὲν ἄρρενες ἔχουσι τὰ πτερὰ μικρὰ μεμιγμένα καὶ μετὰ τινων λευκοφαίων καὶ λευκὰ τὰ μεγάλα πτερὰ τῶν πτερύγων καὶ τῶν οὐρῶν, αἱ δὲ θήλειαι ψαρά ἢ τεφρόχρωα, καὶ μικρὰ κατὰ τὴν οὐρὰν καὶ τὰς πτέρυγας.

ρωπαῖκοις ζωολογικοῖς κήποις στρουθοκάμηλοι ψεύδουσι τὴν ἀξίωσιν ταύτην.

Ἡ φωνὴ του ἀκούεται σπανίως· καὶ ἄλλοι μὲν λέγουσιν ὅτι ὁμοιάζει γογγυτμόν, ἄλλοι δὲ βρουχθμόν λέοντος, ἦττον ὅμως δυνατὸν καὶ βραχυτέρον ἢ τοῦ ἄρρενος· εἶναι βροντωδεστέρη τῆς τοῦ θήλειος.

Εἶναι δὲ νοήμονες, χειροῦθεις, φιέρωτες, μηδέποτε ἐπιτιθέμενοι ἀλλ' ἀμυνόμενοι διὰ τῆς φυγῆς.

Τὰ ὠά των εἶναι ὑπέρογκα, ἐπώαζουσι δὲ αὐτὰ, κατὰ μὲν τὰ θερμὰ κλίματα, ἐντὸς τῆς ἄμμου, κατὰ δὲ τὰ ψυχρότερα, καθήμενοι ἐπ' αὐτῶν, καὶ ὑπερσπιζόμενοι αὐτὰ μετὰ πολλῆς γενναϊότητος.

Οἱ Ῥωμαῖοι ὑπερηγάπων τὸ κρέας τῶν στρουθοκα-

Στρουθοκάμηλος.

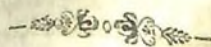
Τὸ χαρακτηριστικώτερον προσὸν τοῦ στρουθοκάμηλου εἶναι ἡ ταχύτης τοῦ δρόμου του· διότι δὲν πέταται, ἀλλ' ἀνοίγων τὰ πτερὰ, τρέχει ταχύτερον παντὸς ἄλλου ζώου. Ἐν τῇ Ἀραβίᾳ μάλιστα καὶ τῇ Ἀφρικῇ ὅπου κατοικεῖ διαιτῶμενος ἐν μέσῳ ἐρημιῶν, πολλοὶ ἀναβαίνοντες αὐτὴν, ὁδοιποροῦσιν, ἐπειδὴ ἐκτιθασσοῦνται εὐκόλως. Ἐν δὲ τοῖς Παρισίοις, πλησίον τῶν ἐν τοῖς Ἡλυσίοις ἵπποδρομείων, συνεστάθησαν πρό τινων ἐτῶν καὶ στρουθοκάμηλοδρόμια.

Ἐκ τῶν αἰσθήσεων του ἡ μὲν ἀκοή καὶ ἡ ὄρασις εἶναι ὀξύταται, ἀμβλύταται δὲ ἡ ὄσφρησις καὶ ἡ γεῦσις Ἰδοῦ διατί καταπίνει ἀδικοκρίτως πᾶν τὸ προστυχόν, καὶ χόρτον, καὶ οὐσίαις ζωτικῆς, καὶ λίθους καὶ σίδηρον, καὶ χαλκόν, καὶ μόλυβδον. Οἱ Ἀραβες ἀξιούσιν ὅτι δὲν πίνει πώποτε ὕδωρ, ἀλλ' οἱ ἐν τοῖς Ἐ-

μήλων, καὶ ἄλλοτε ἐν τῇ Ἀραβίᾳ ὀλόκληροι λαοὶ ἐτρέφοντο δι' αὐτοῦ, καὶ ἐκκλούντο διὰ τοῦτο Στρουθογάγοι.

Σήμερον ὅμως οἱ Ἀραβες ἀπέχουσι αὐτοῦ, μεταχειριζόμενοι μόνον τὸ λίπος ἀντὶ βουτύρου, καὶ ἀλειφόμενοι δι' αὐτοῦ κατὰ τινας νόστους.

Ἡ θέρμησις τῶν στρουθοκάμηλων γίνεται ὑπὸ ἵππων περιφερομένων ἐπὶ πολλὰς ὥρας περὶ αὐτοῖς, ἕωσὺ κατορθώσωσι ν' ἀντικόψωσι τὸν δρόμον των.

Ἐσωτερικαὶ βελτιώσεις καὶ μεταρρυθμίσεις τοῦ Αὐστριακοῦ κράτους.

—ο—

Δὲν εἴμεθα λάτρυι τοῦ αὐστριακοῦ πολιτεύματος, ἀλλὰ νομιζομεν ἀξίεπαινον πᾶσαν Κυβέρνησιν, ἥτις προσπαθεῖ καὶ κατορθώνει νὰ αὐξάνῃ τοὺς πόρους τοῦ ἔθνους, τοὺς πόρους τοῦ κράτους. Ἡ πολιτικὴ καταγιγίς τοῦ 1848 ἔτους καὶ οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι τῆς Δομβαρδίας καὶ τῆς Οὐγγαρίας ἐπήγαγον πληγὴν δεινοτάτην εἰς τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς Αὐστρίας. Ἦδη ὅτε ἠνωρθώθη μὲν ἡ ἐσωτερικὴ αὐτῆς εἰρήνη, ἡ δ' Εὐρώπη ἅπασα, μετὰ τοσαύτας ἀνωμαλίας, ἀναλαμβάνει ἡσυχίαν τινὰ καὶ ἄνεσιν, οἱ κυβερνῶντες τὴν Αὐστρίαν πολιτικοὶ ἄνδρες ἐπεχείρησαν δραστηρίως τὴν θεραπείαν τῆς χρηματικῆς αὐτῆς ἀμυχανίας.

Διὰ νὰ ἐννοήσωμεν ὅποσον εἰς τοῦτο ἐπέτυχον, ἀνάγκη ν' ἀναδράμωμεν εἰς τὸ παρελθὸν καὶ νὰ παρατηρήσωμεν ὅποια τις ἦτο ἡ πρὸ τοῦ 1848 οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς Αὐστρίας καὶ ὅποιας ζημίας ἔπαθεν ἀπὸ τῶν γεγονότων τοῦ ἔτους ἐκείνου καὶ τοῦ ἐπομένου. Ἐν ἔτει 1845, τὰ δημόσια ἔσοδα συνεποσώθησαν εἰς 160 ἑκατομμύρια 566,000 φιορινίων, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς 152 ἑκατομμύρια 755,000 φιορινίων, ὥστε ὑπῆρξε περίσσευμα 8 περίπου ἑκατομμυρίων φιορινίων. Τῷ 1847, εἶχεν ἀρχίσει νὰ ταράττεται ἡδὴ ἡ Ἰταλία, ἡ δὲ Αὐστρία ἠναγκάσθη νὰ αὐξήσῃ τὸν στρατὸν αὐτῆς, δι' ὃ συνέβη μικρὸν τι ἔλειμμα· τὰ ἔσοδα κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο συνεποσώθησαν εἰς 167 ἑκατομμύρια 738,000 φιορινίων, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς 168 ἑκατομμύρια 798,000 φιορινίων. Ἀλλὰ, παραβάλλοντες τὰ ἔσοδα τοῦ 1847 πρὸς τὰ τοῦ 1845, εὐρίσκομεν συγχρόνως αὐξήσιν ἐσόδων 7 ἑκατομμυρίων καὶ ἐπέκεινα.

Τὰ γεγονότα τοῦ 1848 ἀφ' ἑνὸς κῆξησαν τὰς ἀνάγκας τῆς Αὐστρίας, ἀφ' ἑτέρου ἠλάττωσαν τοὺς πόρους· ἡ Δομβαρδία καὶ ἡ Οὐγγαρία, αἱ δύο πλουσιώτεραι τοῦ κράτους ἐπαρχίαι, ἔπαυσαν νὰ συντελῶσιν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, ἡ δὲ κυβέρνησις ὑπεβλήθη εἰς θυσίας μεγίστας ἵνα ἀνακτήσῃ αὐτάς. Ὁθεν ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν πίστιν τῆς ἐν Βιέννῃ ἐθνικῆς τραπέζης καὶ εἰς τὴν ἐκδοσιν χαρτονομίσματος καὶ τῷ 1851, τὸ μὲν δημόσιον ταμεῖον ἄφειλεν εἰς τὴν τράπεζαν 142 ἑκατομμύρια 500,000 φράγκων, τὸ δὲ ὅλον ποσὸν τοῦ κυκλοφοροῦντος χαρτονομίσματος ἀνέβη εἰς 191 ἑκατομμύρια φράγκων.

Ἡ πρώτη σπουδαία ἀπόφασις ἦν ἐπραξεν ἡ αὐστριακὴ κυβέρνησις τῷ 1851 ἦτο, ὅτι δὲν θέλει πλέον καταφύγει εἰς τὴν πίστιν τῆς τραπέζης καὶ ὅτι μάλιστα ὅσον ἐνδέχεται ταχύτερον θέλει ἀποδώσει εἰς αὐτὴν τὰς ὀφειλομένας ὑπὸ τοῦ ταμεῖου ποσότητας· συγχρόνως δὲ ἀπεφάσισε νὰ περιστείλῃ καὶ βαθμηδὸν νὰ ἐξαλείψῃ τὸ κυκλοφοροῦν χαρτονομίσμα. Ἐπιμένουσα δὲ ἀπαρεγκλίτως εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην, κατῴρθωσεν ὥστε πρὸ τῆς πρώτης Ἰουνίου τοῦ τρέχοντος ἔτους, τὸ μὲν χρέος τοῦ ταμεῖου πρὸς τὴν τράπε-

ζαν νὰ περισταλῇ εἰς 71 ἑκατομμύριον 500,000 φράγκων, τὸ δὲ κυκλοφοροῦν χαρτονομίσμα εἰς ὀλιγώτερα τῶν 167 ἑκατομμυρίων· ὃ ἐστὶ τὸ πρὸς τὴν τράπεζαν χρέος ἠλαττώθη κατὰ τὸ ἥμισυ καὶ ἐπέκεινα, τοῦ δὲ χαρτονομίσματος ἀφῆρέθησαν ἐκ μέσου 24 ἑκατομμύρια. Ἐντεῦθεν τοσοῦτον ἐβελτιώθη τὸ εἰς τὸ χρηματιστήριον τῆς Βιέννης συνάλλαγμα ἐπὶ Παρισίων καὶ Λονδίνου, ἐν ἄλλαις λέξεσι τοσοῦτον κῆξησεν ἡ πίστις ἐν Αὐστρίᾳ, ὥστε ἐν ᾧ ἐν ἀρχῇ Μαΐου τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους, τὸ μὲν ἐπὶ Λονδίνου συνάλλαγμα ἦτο 12 φιορινίων καὶ 26 κρεῦτζαρίων, τὸ δ' ἐπὶ Παρισίων, 147 φιορινίων, σήμερον δὲν εἶναι εἰμὴ 11 φιορ. καὶ 40 κρεῦτζαρίων ἐπὶ Λονδίνου καὶ 138½ φιορινίων, ἐπὶ Παρισίων.

Ἀλλὰ! πῶς κατωρθώθησαν ταῦτα πάντα; Κατωρθώθησαν, διότι οἱ δημόσιοι πόροι οὐ μόνον ἐπανῆλθον εἰς τὴν ἦσαν πρὸ τοῦ 1848 κατάστασιν, ἀλλὰ καὶ κῆξησαν πολὺ μᾶλλον.

Ἐτι ἀπὸ τοῦ 1850 τὰ δημόσια ἔσοδα συνεποσώθησαν εἰς 180,288,000 φιορινίων, ὑπερέβησαν δηλαδὴ κατὰ 12,500,000 φιορινίων τὰ τοῦ 1847· τῷ δὲ 1851, τὰ δημόσια ἔσοδα ἀνεβιβάσθησαν εἰς 205,760,000 φιορινίων, καὶ ἀπὸ τῶν εἰσπράξεων ὅσαι ἔγιναν ἡδὴ κατὰ τοὺς πρώτους πέντε μῆνας τοῦ ἐνεστῶτος, ἐλπίζεται νὰ συμποσώθωσι τὰ ἔσοδα τοῦ 1852 εἰς 225,000,000 φιορινίων. Καὶ ἐνῷ τοσοῦτον αὐξάνουσιν οἱ δημόσιοι πόροι, ὁ αὐτοκράτωρ διέταξε τοὺς ὑπουργοὺς νὰ ἐπιφέρωσιν, ἕκαστος εἰς τὸν κλάδον του, ὅλην τὴν ἐνδεχομένην οἰκονομίαν, ὥστε ἐκ τούτου ἐλπίζεται νὰ ἐλαττωθῶσι τὰ ἔξοδα τοῦ 1853 κατὰ 12 ἑκατομμύρια φιορινίων.

Ἀλλὰ! πῶς κατωρθώθη ἡ αὐξήσις ἐκείνη τῶν ἐσόδων; Κατωρθώθη ἀφ' ἑνὸς διὰ τῆς ἀνορθώσεως τῆς εἰρήνης, τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς εὐνομίας, ἀφ' ἑτέρου διὰ τῶν οὐσιωδῶν διοικητικῶν βελτιώσεων τὰς ὁποίας ἐπήνεγκε καὶ ἐπιφέρει ἡ Αὐστριακὴ κυβέρνησις, καὶ ἐξ ὧν σημειοῦμεν τινὰς· τὰς ἀφορώσας τὴν Οὐγγαρίαν καὶ Δομβαρδίαν.

Ἡ αὐστριακὴ κυβέρνησις κατήργησε τὰ τελῶνια τὰ ὁποία, χωρίζοντα τὴν Οὐγγαρίαν οὐ μόνον ἀπὸ τοῦ λοιποῦ Αὐστριακοῦ κράτους, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὅλου οὕτως εἶπειν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, κατέπνιγον τὴν ἐλευθέραν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας ἐκείνης, ἥτις ἔχει γῆν εὐφορωτάτην, καὶ προϊόντα ποικίλα, καὶ μέγαν μεταλλικὸν πλοῦτον. Πρὸς τούτοις πρὸ τοῦ 1848, ἡ ἐν αὐτῇ ὁδοιπορία, ἐν καιρῷ χειμῶνος, ἦτο ἀδύνατος, δι' ἔλλειψιν δρόμων· σήμερον δὲ ἡ Οὐγγαρία καλύπτεται ὑπὸ σιδηρῶν δρόμων, τηλεγράφων, διωρύγων καὶ ἄλλων μέσων συγκοινωνίας. Ἡ ἀτμοπλοικὴ ἐταιρία τοῦ Δουναβέως ὑπεχρεώθη ἐφέτος νὰ αὐξήσῃ τὸ κεφάλαιόν της κατὰ 7½ ἑκατομμύρια φιορινίων, διὰ νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς διαμετακομιστικὰς ἀνάγκας τῆς μεσημβρινῆς Οὐγγαρίας. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀτμοκινήτων της θέλει συμποσώθῃ μετ' ὀλίγον εἰς ὀγδοήκοντα! Ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν βυμουλκῶν πλοιαρίων, εἰς τετραχόσια. Καὶ εἰς Βιέννην ἀμφεβάλλουσιν ἂν ἡ ἐταιρία, καὶ τοι τοσοῦτον ὑπερόγκους παρασκευάσασα διαμετακομιστικούς πόρους, θέ-

λει δυνηθή νά θεραπεύση τὰς ὀσημέραι προΐούσας ἀνάγκας τῆς ὑπηρεσίας της. Ὡςτε ἄπορον δὲν εἶναι, ὅτι, ὅτε ὁ νέος αὐτοκράτωρ, κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούνιον, διήλθε διὰ τῆς Οὐγγαρίας, ἔτυχεν ἐνθουσιῶδους δεξιώσεως· εἰς Πέσταν ἐπαρουσιάσθησαν εἰς αὐτὸν, μεταξύ τῶν ἄλλων, διακόσιοι μεγαιστᾶνες, φέροντες τὴν ἐθνικὴν αὐτῶν ἐνδυμασίαν, τῆς ὁποίας τὴν πολυτέλειαν θέλει ἐννοήσει ὁ ἀναγνώστης, ὅτε εἶπομεν αὐτῷ, ὅτι τοῦ ἐνὸς τῶν μεγαιστᾶνων ἐκείνων, τοῦ γηραιοῦ πρίγκηπος Παύλου Ἑστερχάκη, ὁ ἱματισμὸς τιμᾶται 7 ἑκατομμύρια φιορινίων ἤτοι 20 ἑκατομμύρια δραχμῶν καὶ ἐπέκεινα· διότι εἶναι περιφρόντος ὑπὸ πολυτίμων λίθων καὶ μαργαρίτων· μόνη δὲ ἡ μονόπετρα ἀφ' ἧς κρέμαται τὸ κοντογούνιον τοῦ ἱματισμοῦ ἐκείνου ἐπὶ θατέρου τῶν ὤμων, λέγεται ἔχουσα ἀξίαν 250,000 φιορινίων ἤτοι ὑπὲρ τὰς 700,000 δραχμῶν.

Ἐὰν δὲ ἀπὸ τῆς Οὐγγαρίας μεταβῶμεν εἰς Λομβαρδίαν, βλέπομεν καὶ ἐνταῦθα τὴν Αὐστρίαν καταπέσασαν τὰς ἄλλας παρὰ τὸν Πάδον ποταμὸν ἐπικρατείας νά ἐπιτρέψωσι τὸν ἐλεύθερον ἐπ' αὐτοῦ πλοῦν καὶ ἀνοίξασαν οὕτω νέους πόρους εὐημερίας. Ἡ ἔταιρία τοῦ Λόυδ συνωμολόγησεν ἤδη μετὰ τῆς κυβερνήσεως συνθήκην περὶ κατασκευῆς στολισκου, ἐπὶ τοῦ Πάδου ποταμοῦ· ὑπεχρεώθη δὲ νά ἐτοιμάσῃ, ἐντὸς ἐνὸς ἔτους, ἐννέα τουλάχιστον ἀτμοκίνητα καὶ τεσσαράκοντα ῥυμουκὰ πλοῖα, δι' ὧν θέλει γίνεσθαι ἀδιάλειπτος συγκοινωνία ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ μέχρι τῶν συνόρων τῆς Ἐλουητίας διὰ τῆς Μχιγόρας λίμνης (τῆς Οὐερβανοῦ τοῦ Στράβωνος) καὶ τῆς λίμνης τοῦ Κόμου (τῆς Λαρίου τοῦ Στράβωνος). Μέχρι τοῦδε τὰ διὰ τοῦ Πάδου διαπορηζόμενα ἐμπορεύματα συνεποσοῦντο εἰς 4 ἑκατομμύρια κανταρίων κατ' ἔτος, ἀν καὶ οὐδὲν ἀτμοκίνητον ἔπλεεν ἐπὶ αὐτοῦ· ὁποῖαν λοιπὸν ἀνάπτυξιν δὲ θέλει λάβει ἡ ποταμοπλοῖα αὕτη ἢ διερχομένη μὲν τὰς εὐφροτέρας χώρας τῆς Ἰταλίας, μέλλουσα δὲ νά ἐνώσῃ, δι' ἀμέσου συγκοινωνίας, τοὺς λιμένας τῆς Ἑνετίας καὶ Τεργέστης μετὰ τῆς Τυρολίας, τῆς Ἐλουητίας καὶ τοῦ Πεδεμοντίου!

Ἡύξησε δὲ καὶ τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν τῆς Αὐστρίας, ὡς ἐξάγεται ἀπὸ τῶν ἐπισήμων αὐτῆς πολιτειογραφικῶν εἰδήσεων, ἐν διαστήματι μόνου τοῦ 1851 ἔτους, κατὰ 249 πλοῖα, 8,924 τόνων.

Ἡ δὲ Βοημία εἶναι ἡ βίσημηχανικωτέρα χώρα ἀπάσης τῆς Γερμανίας, καὶ τοσοῦτος εἶναι ὁ πλοῦτος τῆς χώρας ταύτης, ὥστε δι' αὐτῆς καὶ μόνῃς ἡ Αὐστρία κατάρθρωσε νά διεξαγάγῃ τὸν φοβερὸν αὐτῆς ἀγῶνα κατὰ τὴν Οὐγγαρίαν καὶ τῆς Ἰταλίας.

ΔΙΑΦΩΡΑ.

Μαγεῖαι. — Ἐξορκισμοί. — Διάβολος. — Κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούλιον, ἐδικιάσθη εἰς τὸ πλημμυρῶδες κλειδικεῖον τῆς ἐν Γαλλίᾳ Βερσαλίας ὑπόθεσις, ἀπο-

δεικνύουσα, ἀν ὄχι ὅτι ὁ διάβολός ὑπάρχει ἀκόμη εἰς τὴν Γαλλίαν. τουλάχιστον, ὅτι ἡ ὑπαρξίς του πιστεύεται ἔτι εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, καὶ τοῦτο ὄχι ὑπὸ τοῦ ὄχλου, ἀλλὰ ὑπὸ ἀνθρώπων εὐπόρων, καὶ ἐπομένως λαθόντων ἀγωγὴν τινα.

Μίαν ἡμέραν τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς τοῦ 1850 ἔτους, χήρα τις εὐκατάστατος ἡ Κ. Α. . . , κατοικοῦσα εἰς πόλιν μικρὸν ἀπέχουσαν τῶν Παρισίων, ἐξερχομένη ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἀπήντησε γυναῖκα πεντηκοντούτη περίπου, τὰς ὁποίας τὰ ἐνδύματα ἐμαρτύρουν τὴν ἐσχάτην πενίαν. Ἡ Κ. Α. . . ἔδωκεν εἰς τὴν γυναῖκα ἐκείνην 50 λεπτά, τὰ ὁποῖα αὐτὴ ἐδέχθη μὲ δυσκολίαν τινα καὶ παραπονομένη διὰ τὸ ὑπερβολικὸν ψῦχος. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἡ Κ. Α. . . ἀπῆντα πάντοτε εἰς τὸν δρόμον τῆς τὴν γυναῖκα αὐτὴν, καὶ μάλιστα ἔμπροσθεν τῆς ἐκκλησίας, ὅπου προσήχετο μὲ πολλὴν εὐλάβειαν· ὄχι μόνον δὲ τὴν ἔδιδε καθ' ἐκάστην ἐλεημοσύνην, ἀλλὰ, συνάψασα ὁμιλίαν μαζί της, ἔμαθεν ὅτι κατοικεῖ εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν, ὅτι εἶναι χήρα τοῦ Κ. Α. . . τοῦ ὁποίου ἐθρήνηε ἔτι τὸν θάνατον, καὶ ὅτι, διὰ νά θρέψῃ τὴν οἰκογένειάν της, ἠναγκάσθη νά ἐμβῇ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν διαφόρων ἀνθρώπων· ὥστε ἡ Κ. Α. . . ἔλαβε ἐπιμᾶλλον καὶ μᾶλλον συμπάθειαν πρὸς αὐτήν.

Ἡ πολυπαθὴς αὐτὴ γυνὴ, ἀφοῦ ἐδανείσθη μικρὰ τινα ποσὰ ἀπὸ τὴν Κ. Α. . . παρεκάλεσε τὴν εὐεργετιδὰ της νά τὴν μεταχειρισθῇ ὡς ἐργάτιν εἰς ἕν ἀπὸ τὰ κτήματά της. Ἡ δὲ προθύμως ἔδραξε τὴν περιστάσιν αὐτὴν τοῦ νά παραμυθῆσθαι καὶ νά λάβῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της τὴν ἐντιμον Κ. Α. Ἀμα γενομένου τούτου, ἡ Κ. Α. ἐγίνε κυρία τῆς οἰκίας τῆς Κ. Α. . . ἧτις, καθὼς καὶ ἡ μήτηρ της, ἐπὶ τοσοῦτον ἐδελεάσθησαν, ὥστε ἡ Κ. Α. κατήντησε νά τὰς κάμνη ὅ,τι θέλῃ. Καθ' ἡμέραν δὲ ἐδανείζετο ἀπὸ αὐτὰς χρήματα, καὶ, ἐνῶ συνήθως οἱ ἀγαθώτεροι φίλοι ψυχραίνονται πρὸς ἀλλήλους, ὅταν συμπέσωσι μεταξύ των συχναὶ ὁπωςοῦν τοιαῦτα περὶ δανειῶν αἰτήσεις, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἐξεναντίας, ἡ συμπάθεια καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη ἠύξανον μετὰ ἐκάστην αἴτησιν.

Μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας, ἀφ' ἧς ἡ Κ. ἐνεθρονίσθη εἰς τὴν νέαν κατοικίαν της, ἡ Κ. Α. . . ἠσθάνθη αἰφνης παρὰ ὄξά τινα συμπτώματα· πόνους, ζάλας, σπασμούς καὶ ἀφόρητον ἐσωτερικὴν φλόγωσιν. Ἡ πάσχουσα ἔσπευσε νά διακοινώσῃ τὰς ὀδύνας αὐτὰς εἰς τὴν φίλην της, ἧτις ἀμέσως ἀπήντησεν, ὅτι ἠξέυρει τὸν τρόπον τοῦ νά τὴν θεραπεύσῃ, ὅτι ἔπαθεν ἄλλοτε τὰ αὐτὰ καὶ ἰατρεῦθη διὰ τρόπων, τοὺς ὁποίους εἶναι πρόθυμος νά μεταχειρισθῇ καὶ διὰ τὴν εὐεργετιδὰ της. Πρὸ πάντων ὅμως, ἐπρόσθεσεν, ἀνάγκη νά ἀφιερωθῆτε ὅλως διόλου εἰς ἐμὲ, καὶ νά μὴ τύχη καὶ ζητήσετε ἰατροῦς. »

Ἡ Κ. Α. . . ἧτις ἔτρεψε νά διακοινώσῃ τὰ παθήματά της εἰς ἄνδρα, ὅσῳ ἰατρός καὶ ἀν ἤθελεν εἶναι, ἐδέχθη εὐγνωμόνως τὴν γενναίαν πρότασιν τῆς Α. . . ἡ ὁποία, μεταβᾶσα εἰς Παρισίους, διὰ νά συμβουλευθῇ τὸν ἄνθρωπον, ὅστις τὴν ἐθεράπευσε, διεκοίνωσε, μετὰ τὴν ἐπάνοδόν της, εἰς τὴν Κ. Α. . . μὲ

μυστηριώδη τρόπον, ὅτι τὸ πάθος τῆς προέρχεται ἐκ τούτου, ὅτι κάποιος τὴν ἐμάγευσε. Διὰ τὴν διαλυθούσιν τὰ μάγια, χρειάζονται χρήματα, πολλὰ χρήματα, λειτουργίαι δαπανηρόταται, χρειάζεται νὰ ἀφιερῶσιν εἰς τὴν ἐν Ναντέζβη Παναγίαν διάφορα κειμήλια, καὶ ἰδίως βραβεῖα καὶ νέαι χρυσαὶ ἀλύσεις διὰ νὰ δεσμεύσωσι τὸ δαιμόνιον. Ἐδόθησαν δὲ εἰς τὴν Δ. ὅλα ὅσα ἐζήτει, καὶ χρήματα, καὶ κειμήλια, καὶ ἀλύσεις.

Ἐν τούτοις ὄχι μόνον ἡ Κ. Α. δὲν ἰατρύετο, ἀλλὰ καὶ ἡ μήτηρ τῆς καὶ ἡ κόρη τῆς, νεωτάτη ἔτι, ἔπαθον τὸ αὐτὸ πάθος. Ἡ Δ. ἀνέλαβε νὰ θεραπεύσῃ πάλιν τὴν τε μᾶμμην καὶ τὴν ἐγγόνην. Μὴ ἀρκουμένη δὲ νὰ μετέρχεται τὸν ἱατρὸν κοὶ τὸν ἐξορκιστὴν, ἐπεχείρησε καὶ προφητείας. Ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Κ. Α. καὶ εἰς τὴν μητέρα τῆς, ὅτι ἐπίκειται μεγάλη ἐπαναστάσις καὶ ὅτι εἶναι κελὸν νὰ ἐξαργυρώσωσιν, ὅσα ἔχουν νὰ λαμβάνωσιν· ἡ Κ. Α. ἔσπευσε ν' ἀκολουθήσῃ τὴν ἀγαθὴν ταύτην συμβουλήν καὶ ἀπὸ εὐγνωμοσύνης διὰ τὴν εὐεργεσίαν ταύτην ἔκαμε δωρεὰν ἀξιόλογον εἰς τὴν Δ., ὥστε τὰ χρήματα τῆς Κ. Α. . . ἐσώθησαν μὲν ἀπὸ τὴν ἄδυσσον τῆς ἐπαναστάσεως, ἀλλ' ἔτρεχον τὸν κίνδυνον νὰ ἐμπέσωσιν εἰς βόθρον ἄλλον οὐδὲν ἥττον ἄπληστον, εἰς τὸ σακκούλιον τῆς φίλης τῆς.

Πρὸ ἐνὸς ἔτους, κατὰ τὸν παρελθόντα αὐγουστον δηλαδὴ, ἤρχισαν νὰ συμβαίνωσι παράξενοι κρότοι εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Κ. καὶ αἱ θύραι νὰ σείωνται ἀφ' ἑαυτῶν. Ἡ Δ. εἶπεν, ὅτι ἡ οἰκία εἶναι στοιχειωμένη καὶ ὅτι ἀνάγκη νὰ ἐγκαταλειφθῇ ἐν τάχει, καὶ νὰ μὴ ἀπαχθῇ κἀνὲν ἀπὸ τὰ μαγευμένα ἐκεῖνα ἔπιπλα. Ἡ Κ. Α. καὶ ἡ μήτηρ τῆς, αἱ ὁποῖαι ἂν ἦσαν πτωχαὶ τῶ πνεύματι, ἦσαν ὅμως πλούσιαι κατὰ τ' ἄλλα καὶ εἶχον καὶ ἄλλην εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν οἰκίαν, μετεκομίσθησαν εἰς αὐτὴν, καταλιποῦσαι τὴν προτέραν εἰς τὴν γῆραν Δ. . . μόνην ἱκανὴν ν' ἀντισταθῇ εἰς λεγεῶνας διαβόλων.

Ἔως ἐδῶ ἔβαινον κατὰ ῥοὴν τὰ πράγματα τῆς Δ. Ἀλλ' ἡ πλεονεξία τῆς τὴν κατέστρεψε. Μὴ ἀρκουμένη εἰς τὰ χρήματα καὶ ἄλλα πολύτιμα σκευὴ ὅσα ἀπέσπασεν ἀπὸ τὴν Κ. Α., ἐπεχείρησε καὶ νὰ γυμνώσῃ τὴν οἰκίαν τῆς, ἐπιφυλαττομένη νὰ τὴν εἰπῇ ἔπειτα, ὅτι ὁ διάβολος ἐπῆρε τὰ ἔπιπλα. Τότε ὅμως οἱ γείτονες τὴν συνέλαβον ἐπ' αὐτοφώρῳ φορτόνουςαν ἀμάξας· τὸ πρᾶγμα κατεμηνύθη εἰς τὴν ἀρχήν. Ἦνοιξαν τελευταῖον καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Κ. Α. . ., ὥστε ἡ Δ. κατεδικάσθη εἰς διετῆ φυλάκιον. Ἡ Κ. Α. ἐνθυμήθη μάλιστα, ὅτι ἡ πονηρὰ ἐκείνη γυνὴ τὴν εἶχε δώσει νὰ μυρίσῃ μυίας τινὰς, αἱ ὁποῖαι ἦσαν πιθανώτατα κληρονομαστικαὶ ἀλλὰ, κατ' εὐτυχίαν τῆς Δ., τὸ γεγονός τούτο δὲν ἀπεδείχθη.

— Ἐγγάτως ἀπεβίωσεν εἰς Βερολίνον ὁ Νέστωρ τῶν λεόντων τῆς Εὐρώπης, εἰς ἡλικίαν 22 ἐτῶν. Ὁ λέων οὗτος δὲν ἐγεννήθη εἰς τὴν ἔρημον, ἀλλ' ἐν τῶ μέσῳ τοῦ πολιτισμένου κόσμου, τοῦ ὁποίου ἠσθάνθη τὴν ἐπιβροχήν, διότι ἦτο ἡμερώτατος.

— Ἐν Παρισίοις ὑπάρχουσιν 26 θεάτρα, περιλαμβάνοντα ὅλα ὁμοῦ 34,000 θέσεις. Ἐκ τούτων πᾶ-

σα, ἐσπέραν, κατὰ μέσον ὄρον, καταλαμβάνονται 20,000 θέσεις· ἐκ δὲ τῶν 20,000 τούτων θεατῶν, οἱ πεντακισχίλιοι εἰσέρχονται ἢ δωρεὰν ἢ ἐπὶ καταβολῇ ἐλαχίστης τιμῆς. Τὸ ὅλον τῶν εἰσπραττομένων κατ' ἔτος ὑπὸ τῶν θεάτρων συμποσῶνται εἰς 8,500,000 περίπου φράγκων.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

—ο—

Εὐχαρίστως δημοσιεύομεν τὸ ἐπόμενον ἀνεκδοτὸν προῖον τῆς χαριστάτης μούσης τοῦ Κ. Α. Κατακουζηνοῦ. Ὁ ἄξιος οὗτος ἐγγονος τοῦ τσαυτά το ἔθνος αὐτοῦ ὠφελήσαντος μακαρίτου Κούμα, ἐσπούδασε διατρίψας ἐν Βιέννῃ, ὅπου ἐμορφώθη εἰς ἀριστον μουσικόν, καὶ πολλὰς συνέταξε μουσικὰς συνθέσεις, ἀξίως ἐπαινεθείσας, μετὰξὺ δὲ ἄλλων καὶ μελοδράματ. Ἐδημοσίευσε δὲ καὶ δύο συλλογὰς ποιημάτων ὑποσχομένων εἰς τὴν Ἑλλάδα δόκιμον τῶν μουσῶν λειτουργόν.

ΕΛΕΓΕΙΟΝ.

—ο—

Γλυκεῖα κόρη, ἀσθενεῖς! Κ' ἐγὼ εἰς τὴν καρδίαν
Τοὺς πόνους σου αἰσθάνομαι ὀριμῆς καὶ διπλασίους.
Εἰς λογισμοὺς τὸ πνεῦμά μου βυθίζουσα χιλίους,
Ἐγχεῖς εἰς τὸ στήθος μου ὀδύνην καὶ πικρίαν.

Πλὴν διὰ τί ἐξόριστον κρατοῦσα με ἡ μοῖρα
Δὲν μ' ἐπιτρέπει παρὰ σὲ συμπάτχων νὰ καθήσω,
Τὰ χεῖλη σου μὲ βάλσαμον ὑγείας νὰ ὀροάσω,
Καὶ νὰ πιέσω ἐμπαθῶς τὴν ἀτονόν σου χεῖρα;

Ὅπότεν ὕπνος γλυκερὸς τὰ βλέφαρά σου κλείτη,
Καὶ θυμηδὴς ἀναψυχὴ τοὺς πόνους περιστελήη,
Νὰ σὲ προσέχω διὰ τί δὲν μοι ἐδόθη, φίλη,
Ὡστε λυποῦσα ταραχὴ νὰ μὴ σὲ ἐξυπνίση;

Ἀστέρες χρυσολάμποντες τὸν οὐρανὸν κοσμοῦσι,
Τοῦ Ἰουνοῦ ζέφυρος εὐώδης μόλις πνέει·
Οἱ στεναγμοὶ μου ἴστανται, τὸ δάκρυ συχωρῶρει·
Ὁ Πλάστης τὰς δεήσεις μου εἶθ' εὐμενῶς ν' ἀκούσῃ!

» Θεὲ μου! εἰς τὴν πάσχουσαν δὸς αὔθις τὴν ὑγείαν,
» Τὰ ῥόδα τοῦ προσώπου τῆς ἀνάδειξον καὶ πάλιν.
» Τῶν ἀγαθῶν σου ἐπ' αὐτῆς κενώσας τὴν φιάλην,
» Ἀπόδος τῆς καρδίας μου τὴν πρῶην ἡσυχίαν.

» ὦ! ἄρες, ἄρες ἐπὶ γῆς τὴν φίλην μου νὰ ζήσῃ·
» Τὸ ἄνθος τὸ ἀρετίθλαστον ἀλλοῦ μὴ μεταθέσῃς·
» Μὴ πάντας τοὺς ἀγγέλους σου πρὸς σὲ ἀνακαλέσῃς·
» Τὴν γῆν αὐτὴν εἰς ἄγγελος ἄς μείνῃ νὰ κοσμήσῃ.

» Πλὴν εἰς τοὺς θεοὺς κόλπους σου, τοὺς κόλπους τῆς

[γαλήνης,
» Ἐντεῦθεν μὴ τὴν ἄκακον ἀρώς ἀναρπάσῃς,
» Ἴδοὺ ἐγὼ εἶμ' ἔτοιμος νὰ ἔλω ἀντ' ἐκείνης.»

Α. Κατακουζηνός.

—ο—